

Täysistunto

Tiistai 27.11.2018 klo 14.00—17.59

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.59.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.00—16.00 ja 17.28—17.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.28).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n sekä eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.01 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Tätä esitystä on todella odotettu. Rajoituslaki on iso kysymys myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kannalta: millä tavalla me sovitamme yhteen sen, mitä tässä maassa voi yksityisen ja julkisen sektorin toimin sosiaali- ja terveydenhuollossa tehdä. Tältä osin iso kysymykseni on hallitukselle, vielä kerran kysyttynä: eikö näiden tuoreimpien julkisuudessa esiintyneiden tietojen valossa olisi ollut järkevää tätä rajoituslakia kiristää edelleen? Sitä painetta täällä on ollut useimpina vuosina, kun eduskunta on käynyt tätä keskustelua, ja kysynkin nyt vielä kerran: olisiko hallituksella mahdollisuus arvioida sitä, että näiden tietojen valossa, joita on julkisuudessa esiintynyt, kyllä tälle rajoituslain kiristämiselle olisi selkeä yhteiskunnallinen tarve? Näillä osin vielä kerran kysyn tätä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten, ministeri Saarikko, haluatteko esitellä tämän? [Annika Saarikko: Se oli keskustelun kautta?] — Keskustelun kautta.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

14.02 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on kyse siitä, että sote-uudistuksen viivästyminen vuoksi rajoituslakia edelleen jatketaan.

Pitää sanoa, että en ymmärrä, miksi vihervasemmisto vastustaa sote-uudistusta ja ennen kaikkea siihen liittyvää valinnanvapautta. Nythän perusterveyspalveluissa on se tilanne, että tosiasiassa valinnanvapaus toisaalta julkisen palvelutuottajan ja toisaalta yksityisen palvelutuottajan välillä on lähinnä niillä, joilla on siihen varaa. Eli toisin sanoen yksityistä lääkäriasemaa voivat käyttää ihmiset, joilla joko on omakohtaisesti siihen riittävästi varoja tai jotka ovat ottaneet esimerkiksi lapselleen, kuten monet tänä päivänä tekevät, tällaisen sairauskuluvakuutuksen. Sen sijaan jos menette vaikkapa Helsingissä terveyskeskukseen, niin siellä jonossa ovat lähinnä pienituloiset lapsiperheet, siellä ovat työttömät ja siellä ovat pienituloiset eläkeläiset.

Nyt kun sote-uudistuksen myötä toteutuu valinnanvapaus, se tarkoittaa sitä, että näille pienituloisillekin ihmisille, joilla tänä päivänä ei ole mahdollisuutta valita julkisen ja yksityisen palvelutuottajan välillä taloudellisista syistä, tämä valinnanvapaus tulee, koska julkisen palvelutuottajan ja järjestelmässä mukana olevan yksityisen palvelutuottajan hinta eli asiakasmaksu on aivan sama. Tätä se valinnanvapaus tarkoittaa, ja pitää kyllä ihmetellä, että vihervasemmisto, joka muutoin usein on julistamassa toimivansa pienituloisen ja köyhän ihmisen puolesta, ei tässä olekaan kannattamassa uudistusta, joka antaa pienituloisille ja köyhille ihmisille saman mahdollisuuden valita kuin tänä päivänä on niillä, joilla siihen on enempi varoja.

Joskus olen kuullut tätä valinnanvapautta vastustettavan sillä perusteella, että se tulee liian kalliiksi — ja edustaja Uotila täällä nyökkää. No, tämä uudistus on varmaan ensimmäinen kerta, kun vihervasemmisto on sitä mieltä, että köyhien, pienituloisten, sairaiden ihmisten hyväksi käytetään liikaa julkisia varoja. Olen ymmärtänyt kaikissa muissa yhteyksissä, että hallituksia, ja nykyistekin hallitusta, arvostellaan siitä, että ei riittävästi panosteta pienituloisten ihmisten hyväksi, esimerkiksi heidän terveydenhuoltoonsa, mutta nyt tätä valinnanvapautta vastustetaan siltä perusteella, että jos tämä sama valinnanvapaus annettaisiin pienituloisille ihmisille kuin mikä on hyvätuloisilla ihmisillä, niin tämä kuulemma tulee yhteiskunnalle liian kalliiksi. Mene ja tiedä.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vastauspuheenvuoroja, eli Uotila, Kiuru, Sarkkinen ja Andersson tässä vaiheessa.

14.05 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowicz, kysyitte, miksi vastustamme valinnanvapautta eli markkinamallia, ja puheenvuorossanne myöskin totesitte, että siihen menee enemmän rahaa kuin nykyiseen malliin. Olen ollut valtiovarainvaliokunnassa kuulemassa sote-uudistukseen liittyviä asiantuntijapuheenvuoroja nimenomaan taloudellisten seurausten näkövinkkelistä, ja asiantuntijoista ehdoton enemmistö, voin väittää, että 90 prosenttia asiantuntijoista, jotka ovat arvioineet sote-uudistuksen ja erityisesti valinnanvapauden taloudellista merkitystä, on todennut, että 3 miljardin kustannusten hillinnän sijaan on suuri riski, että kumuloituvat 3 miljardin lisäkustannukset. Siinä ei ole kysymys pienituloisten auttamisesta, vaan koko sosiaali- ja terveysjärjestelmän rahoituksen pettämisestä ja sitä kautta myöskin entistä heikommista ja kalliimmista palveluista pienituloisimmille.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

14.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on kysymys siitä, mistä itse asiassa täällä aikaisemmat edustajat ovat jo puhuneet: 5,3 miljardin euron markkinoiden siirrosta julkiselta sektorilta yksityiselle sektorille. Sitä halutaan myös kutsua valinnanvapauden edistämiseksi. Kun valinnanvapautta tongitaan tarkemmin, on selvinnyt eduskuntakäsittelyssä, että sillä keisarilla ei ole kyllä uusia vaatteita.

Mitä tulee tänään käsittelyssä olevaan rajoituslakiin, on sanottava, että sosiaalidemokraatit tulevat esittämään tämän lain valmistelun ja käsittelyn yhteydessä tässä talossa tiukempaa, 15 prosentin rajoitusta, kuin mitä hallitus esittää. Hallitus esittää noin 30 prosentin rajoitusta. On muistettava, että tämän rajoituksen tiukennus on nyt oikeansuuntainen mutta riittämätön. Mainittu 30 prosentin raja tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että nykyisestä sairaanhoitopiiritoiminnasta voitaisiin ulkoistaa aika merkittäviä toiminta-alueita, [Puhemies koputtaa] ja se poliittinen päätös on täällä mahdollisuus tehdä, hyväksytäänkö se vai ei. Me emme hyväksy.

14.08 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiecille todettakoon, että vasemmistoliiton esitys siitä, että hoitotakuuta kiireettömän hoidon suhteen nopeutettaisiin yhteen viikkoon, toteutettaisiin terveyskeskumaksun poisto ja lisättäisiin terveyskeskuksiin lääkäreitä ja hoitajia, olisi paljon halvempi ja riskittävämpi tapa parantaa perusterveydenhuollon toimivuutta, terveydellistä tasa-arvoa ja palveluiden saatavuutta kuin riskialtis ja kallis markkinamalli. Meidän mallimme olisi myös halvempi, ja se säilyttäisi hoidon integraation, mikä on ollut koko tämän uudistuksen tavoite. Markkinamalli rikkoo integraation.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä: onko tämä rajoituslaki nyt riittävä, jotta sillä voidaan ehkäistä kunnissa harjoitettuja lyhytnäköisiä kokonaisulkoistuksia sekä omituisia kiinteistökeplotteluita?

14.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec antaa nyt harhaanjohtavan kuvan siitä, miten tämä hallituksen markkinaehtoinen malli tulee toimimaan. Ensinnäkin puhutaan samoista valintamahdollisuuksista huomioimatta sitä, että niiden palveluiden, jotka sote-keskuksissa tarjotaan valinnanvapausjärjestelmän puitteissa, palveluvalikoima on suppeampi kuin tällä hetkellä on monissa sosiaali- ja terveyskeskuksissa ja myöskin huomattavan paljon suppeampi kuin esimerkiksi on mahdollista saada työterveydenhuollon kautta. Lisäpalveluita tarjotaan sitten jatkossa maksua vasten niille, joilla on siihen varaa.

Samaten, jos halutaan tehdä sote-uudistusta, joka aidosti hyödyttää kaikista pienituloisimpia eniten, pitäisi kaikki se lisäraha, mitä järjestelmään ohjataan, käyttää tavalla, joka kaventaa terveyseroja, esimerkiksi terveyskeskuksia vahvistamalla sekä terveyskeskumaksuja poistamalla. Tässä hallituksen esittämässä mallissa suurimmat hyötyjät ovat voittoja tavoittelevat firmat sekä ne hyvätuloiset, joiden omavastuut tämän mallin myötä laskevat nykyisestä.

Puhemies Paula Risikko: Ja seuraavaksi vastauspuheenvuorot edustajille Sarkomaa, Hei nonen ja Zyskowiec.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

14.10 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän varsin kummallisena sitä, että oppositio jarruttaa ja vastustaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, joka olisi juuri se kestävä ratkaisu siihen, että kunnat eivät tee kokonaisulkoistuksia. Se olisi ratkaisu siihen, että jokainen suomalainen saisi yhdenvertaisesti peruspalvelut. Se olisi ratkaisu siihen, ettei enää kilpailutettaisi esimerkiksi vammaisten ja vanhusten palveluita. Se olisi ratkaisu siihen, että ihmiset saisivat valita itse ne elämänaikaiset palvelut. On kansalaisaloitekin siitä, että vammaisjärjestöt haluavat, että valinnanvapaus otetaan Suomessa käyttöön.

Olen perin kummastunut siitä, että vasemmistoliitto on — ja taitaapa siellä olla muukin vihreä joukko — huolissaan siitä, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta halutaan pelastaa, halutaan semmoinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä, jossa verovaroin turvataan yhdenvertaisesti kaikille palvelut, myös keskituloisille suomalaisille. Tämä ei ole markkinamalli. Teidän mallinne on markkinamalli. Tässä mallissa julkinen valta vastaa [Puhemies koputtaa] kaikista palveluista, joihin verorahaa tulee. Te itse käytätte, edustaja Rinne, yksityistä työterveyshuoltoa. [Puhemies: Aika!] Miksi te ette halua, että se köyhä eläkeläinen saa palvelut, tuottaa ne sitten julkinen tai yksityinen? Sitä ihmettelen.

14.11 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowiec kuvasi hyvin sitä, mikä on tilanne tällä hetkellä. Lääkärijonoissa meillä on eläkeläisiä, työttömiä, monet lapsiperheet. Valinnanvapaus ei saa enää tulevaisuudessa olla vain rikkaiden etuoikeus, niin kuin se tällä hetkellä on, vaan siitä pitää tehdä jokaisen suomalaisen perusoikeus, mitä kokoomus on pitkään ajanut.

On järkevää rajoituslailla nyt pitää tilannetta nykyisellään. Tilanne kuitenkin maakunnissa on odottava. Päätöksiä täytyy eduskunnasta saada, sillä kaikki kuntayhtymät eivät tällä hetkellä valitettavasti toimi. Palveluita keskitetään, ja kunnat haluavat tehdä tulevaisuudessa myös toisenlaisia valintoja, jos tämä sote ei etene.

14.12 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän sote-uudistuksen tärkein asia on siis se, että lääkäriin pääsee. Lääkäriin pääsee, kun on tarvetta, ilman että joutuu jonottamaan, [Sari Sarkomaa: Tai hoitajalle!] eli hoitoon pääsee.

Edustaja Uotila, te sanoitte minun sanoneen, että tähän valinnanvapauteen menee enemmän rahaa. Minä en sanonut sitä vaan sanoin, että ihmettelen vihervasemmistoa siinä, että te vastustatte valinnanvapautta, joka siis tarjoaa pienituloisille samat mahdollisuudet kuin hyvätuloisille. Te vastustatte sitä sanomalla, että kun se tulee kalliiksi. Ja ihmettelin sitä, mistä lähtien esimerkiksi te, edustaja Uotila, olette paljoksunut sitä, että pienituloisten terveyteen laitetaan lisää varoja. Itse en ottanut kantaa tähän, meneekö enemmän vai ei.

Edustaja Andersson, teidän käsityksenne mukaan suurimmat hyötyjät ovat nämä hyvätuloiset. Minä väitän, että suurimmat hyötyjät ovat ne tavalliset pienituloiset lapsiperheet, eläkeläiset, jotka tänä päivänä seisovat siellä terveyskeskusten jonoissa.

14.13 **Pekka Puska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on taas kerran muistettava, että meidän terveydenhuoltomme on erittäin sairaalavaltaista. Se tulee kalliiksi. Sote-uudistuksessa eräs keskeinen painopiste on siirtää voimavaroja enemmän peruspalveluihin, jotka vastaavat tällä hetkellä noin 10:tä prosenttia kokonaiskustannuksista. Niihin voidaan panna enemmän varoja. Se säästää sitten erikoispalveluita, ja sitä kautta voidaan säästää, puhumattakaan siitä, että silloin sote-uudistuksen keskei-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

set tavoitteet — se, että pääsee lääkäriin ja [Puhemies koputtaa] vanhusten avohuolto hoidetaan — voidaan paljon paremmin turvata. Se on tässä keskeisenä periaatteena.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä jatketaan.

14.14 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun hallintovaliokunnassa käsiteltiin valinnanvapautta, meillä oli kymmeniä asiantuntijoita ja taisinpa osallistua melkeinpä kaikkien kuulemiseen. Muistan yhden asiantuntijan kehuneen tätä valinnanvapautta, ja tämä asiantuntija oli professori Mats Brommels, sama henkilö, joka on hallitukselle tehnyt tämän valinnanvapausesityksen. [Krista Kiuru: Uskomatonta!] Kun katsoo tätä kokoomuksen silmänkääntötemppeä todistaa köyhän asian puolesta eduskunnassa — varmaankin jonkunlainen historiallinen suoritus sekin — ja osoittaa tämän hallituksen surkean esityksen syylliseksi oppositiota, on se vähintään yhtä iso silmänkääntötemppeuyritys kuin kuvata tätä hallituksen esitystä parannukseksi köyhän asialle.

Sinisten eduskuntaryhmästä paikalla on yksi kansanedustaja, ja keskustan eduskuntaryhmästä en ole vielä kuullut kovia kehuja edustaja Zyskowiezin ja edustaja Heinosen puheenvuorojen jälkeen. Mielelläni kuulisin keskustan eduskuntaryhmän edustajilta kehuja tälle valinnanvapausmallille.

14.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran: tämä järjestelmä ei edelleenkään tule tarjoamaan samoja mahdollisuuksia pienituloisille kuin suurituloisille. Otetaan esimerkkinä jonkun yksityisen firman ylläpitämä sote-keskus sellaisessa kaupunginosassa, missä asuu paljon suhteellisen hyvätuloista väkeä. Jatkossa nämä hyvätuloiset voivat mennä veronmaksajien piikkiin sen yksityisen palveluntarjoajan palveluita käyttämään, ja kun se pienituloinen menee sinne, niin sen avoterveydenhuollon lääkärin vastaanoton jälkeen, kun pitäisi saada muita tutkimuksia tai muita palveluita, niitä tarjotaan maksua vastaan tai sitten ohjataan sinne maakunnan liikelaitokseen. Se hyvätuloinen pystyy kyllä itse maksamaan tai hankkimaan vakuutuksen niitä lisäpalveluita varten, se pienituloinen ei.

Jos tavoitteena on nopeuttaa hoitopaikkaa pienituloisten kohdalla, muuttakaa hoitotakuuta niin, että ohjataan lisäresursseja julkisiin terveyskeskuksiin, ja poistakaa terveyskeskusmaksut julkisista palveluista. Nämä olisivat sellaisia uudistuksia, jotka aidosti auttaisivat pienituloisia pääsemään nykyistä nopeammin hoitoon.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Alanko-Kahiluoto ja edustaja Sarkomaa, ja sen jälkeen puhujalistalle.

14.16 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa edustaja Zyskowiec, teidän kotikaupungistanne Helsingistä ei löydy yli 80 jäsenen kaupunginvaltuustosta juuri ketään, joka kannattaisi tätä hallituksen sote-esitystä. Se johtuu siitä, että tällä esityksellä todellakaan ei paranneta sote-palveluita vaan viedään niitä esimerkiksi Helsingissä vuosikymmeniä taaksepäin. Teidän sote-esityksessänne lähiterveysasemille ei tule esimerkiksi velvoitetta järjestää mielenterveyspalveluita, mikä heikentää tilannetta Helsingissä nykyisestä. Teidän sote-esityksessänne lähiterveysasemilla ei voi olla sosiaalialan työntekijöitä, jotka tekisivät viranomaispäätöksiä henkilöistä, jotka tarvitsevat sosiaalialan palveluita. Siksi sosiaalipalveluiden ja terveyspalveluiden välinen yhteistyö heikkenee. Se tulee mo-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

nin paikoin mahdottomaksi, se tulee kalliiksi, ja lisäksi tämä malli on veronmaksajille hyvin kallis sen vuoksi, että maakuntien pitää varmistaa ne palvelut, joita markkinoilta poistuvat yksityiset yritykset eivät sitten mahdollisesti enää kansalaisille tarjoa. Tässä tehdään tuplarakenne, joka maksaa niin paljon, että ihmettelen, jos kokoomuksessa [Puhemies: Aika!] voidaan äänestää tämän mallin puolesta.

Puhemies Paula Risikko: Äsken jo lupasin edustaja Sarkomalle, mutta täällä tuli pari lisää eliikkä Lindtman ja Zyskowicz. Sen jälkeen on ministerin puheenvuoro, sitten puhujalistalle.

14.18 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa lukea kansainvälistä tutkimusta. Valinnanvapaus on yleiseurooppalainen suunta, Suomi on takapajula. Muissa Euroopan maissa on vahvistettu ihmisten mahdollisuutta vaikuttaa omaan hoitoonsa. [Eduskunnasta: Ei teidän mallissanne!]

Tässä mallissa tuodaan yleiseurooppalainen malli, itsemääräämisoikeus, mutta otetaan markkinat paremmin näppeihin. Nyt julkinen valta, yksi taho, johtaa sosiaali- ja terveyspalveluita. Jos verorahaa menee yksityisille palveluntuottajille, yksityiset palveluntuottajat sitoutuvat maakunnan asettamiin palveluketjuihin. Pääsemme johtamaan tiedolla paljon sellaisia uudistuksia, mitä tällä hetkellä ei ole. Tämä kokonaisuus mahdollistaa, ja näillä haetaan myös sitä vaikuttavampaa hoitoa.

Mutta helsinkiläisenä sanon: tervetuloa valinnanvapaus! Helsinkiläiset odottavat monella terveysasemalla pidempään kuin missään muualla Suomessa. Helsinki ei ole kyennyt vahvistamaan perusterveydenhuoltoa. Nyt on ryhdytty toimiin, kiitos tämän lakiesityksen. [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole täydellinen mutta paljon parempi kuin nykymalli, ja toivon, että luette sen ennen kuin kommentoitte. [Puhemies koputtaa] Huomaan, että moni ei ole lukenut, kun kuuntelen teidän kommenttejanne.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustajat Lindtman ja Zyskowicz, ja sitten ministerin aikataulujen vuoksi ministeri käyttää tässä vaiheessa puheenvuoron.

14.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se väite, jolla tätä markkinamallia on markkinoitu ja joka tässäkin keskustelussa edustaja Zyskowiczin puheessa jälleen esiintyi, että jatkossa tämän hallituksen esityksen myötä pienituloiset voisivat käyttää terveyspalveluja samalla tavalla kuin suurituloiset nyt käyttävät yksityisiä palveluja, [Li Andersson: Ei pidä paikkaansa!] on, arvoisa puhemies, täydellistä höpöhöpöä ja härskiä sumutusta. Edustaja Zyskowicz, se on härskiä sumutusta, minkä te itsekkin tiedätte. Ei tule samanlaisia mahdollisuuksia, ja itse asiassa eriarvoisuus siellä sote-keskusten sisällä tulee jopa lisääntymään. Se lukee hallituksen esityksessä.

Toinen härski väite on se, kun väitetään, että nyt tähän käytettäisiin lisää rahaa. On totta, että valinnanvapaus-markkinamalli on kallis, mutta ne leikkurit, jotka hallitus on tähän järjestelmään tehnyt, pitävät huolen siitä, että nämä kustannukset tullaan leikkaamaan muualta.

Ja kolmanneksi: Jos te saisitte edes omat puoluetoverinne vakuutettua tästä, niin olisi-han tuolla uskottavuutta, mutta ette saa. Uskon tässä enemmän Vapaavuorta. Kun ei edes teidän oma eduskuntaryhmänne ole tässä yksimielinen, niin millä lihaksilla te meitä täällä opetatte?

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Zyskowicz ja sen jälkeen ministeri Saarikko.

14.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä Helsingin kaupunginvaltuustoon tulee, niin sieltä varmasti löytyy erittäin monia nimenomaan punavihreitä, jotka vastustavat tätä valinnanvapautta, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Vapaavuori!] mutta sitten kun täällä vedotaan Vapaavuoreen ja kumppaneihin, niin luulen, että heidän vastustuksensa perustuu enemmän maakuntaudistuksen kuin tämän valinnanvapauden vastustukseen.

Mitä sitten tulee edustaja Lindtmanin puheenvuoroon, niin kukaanhan ei voi väittää, että kaikki pienituloiset saisivat veronmaksajien piikkiin kaikki ne palvelut, joita suurituloiset voivat ostaa omalla rahallaan. Eihän kukaan sellaista väitä. [Antti Lindtman: Tehän olette niin väittäneet!] Totta kai suurituloiset voivat omalla rahallaan ostaa millaisia palveluita haluavat ja mennä minne tahansa. Minä väitin ja väitän edelleen, että pienituloiset pääsevät perustasolla valitsemaan hoidon yksityisen ja julkisen sote-keskuksen välillä, ja sellaiseen valinnanvapauteen tänä päivänä käytännössä vain hyvätuloisilla on mahdollisuus.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Saarikko. 5 minuuttia riittänee, kun vähän esiteltte.

14.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys, johon tämä eduskunnan salikeskustelu nyt liittyy, viittaa kolmeen aiheeseen, joita hallitus lainsäädännöllään tulee jatkamaan. Keskustelu täällä on vellone paljon valinnanvapauden ympärillä, mutta sallinette, että korostan nyt niitä seikkoja, joita tämä esitys käsittelee.

Niistä ensimmäinen liittyy nykyisiin yhteistoiminta-alueisiin, siis siihen rakennemuutokseen, joka on tapahtunut niin kutsutun Paras-lain puitteissa ja joka on johtanut siihen, että Suomessa on tällä hetkellä 142 kuntaa tai kuntayhtymää, jotka vastaavat sosiaalipalveluiden ja perusterveydenhuollon järjestämisestä, ja lisäksi tunnetut 20 sairaanhoitopiiriä, jotka vastaavat erikoissairaanhoidosta. Näiden Paras-puitelain mukaisten kuntayhtymärakenteiden ei ole mielekästä pilkkoutua lähivuosina, ennen kuin sote-uudistus astuu voimaan, ja se on tämän lainsäädännön yksi kulmakivi. Eli niitä yhteistyörakenteita, joita nyt on saavutettu, ei ole järkevää pilkkoa ja saavuttaa uutta hämmennystä ja uudenlaisia rakenteita, kun yhteinen kansallinen tavoitteemme on löytää lainsäädännön kautta ratkaisu, joka koskee kaikkien kansalaisten palveluita ja sitä kautta muuttaa kaikkien näiden yli 140 tahon järjestämistä palveluiden osalta. Se on lain kulmakivi numero yksi, niin kutsutun Paras-puitelain jatkon velvoittavuus.

Lain toinen kulmakivi liittyy ulkoistuksiin, joista varmasti väistämättä viriää keskustelu siitä, onko parempi sallia yritysten mukanaolo ikään kuin vapaan ja villin kentän kautta kuntien itsenäisenä ratkaisuna ulkoistaa koko palvelu vaiko niin, että kansalaisten oma ääni kuuluu palveluissa paremmin ja tarjoamme valinnan mahdollisuuden yksityisen ja julkisen välillä. [Ben Zyskowicz: Tämä on se hallituksen vaihtoehto!] Eihän tällä hetkellä ole minkäänlaista valinnan mahdollisuutta sellaisissa kunnissa, joissa valitut päättäjät ovat pelkästään päätyneet ulkoistamaan kaikki palvelut yksityiselle terveydenhuollolle: ei muo-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

dostu laadulla kilpailua, ei edes lähtökohtaisesti hinnalla kilpailua, eikä ole kansalaisten oman äänen kuuluvuutta palveluissa.

Markkinamallia hallitus ei voi muodostaa eikä avata markkinaa, joka on jo auki Suomessa. Ja me tiedostamme, että ilman tämän lainsäädännön kohtaa, joka liittyy ulkoistusten rajoittamiseen 30 prosentilla, meillä tapahtuisi villiä kehitystä yksittäisten kuntien ratkaisuin, mikä betonoisi nykyistä palvelurakennetta ja myös nykyisiä toimintatapoja palveluiden sisällöissä.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru tiedusteli, harkittiinko hallituksessa tämän prosenttiosuuden muuttamista. Kyllä harkittiin, mutta koska esitys liittyy keskeisesti, perustuslaillisesti kuntien itsehallinnolliseen oikeuteen tehdä ratkaisuja, kuten parhaaksi katsoo, tunnistaen samalla eduskunnan työruuhkan niin teidän valiokunnassanne kuin perustuslakivaliokunnassa me päädyimme pitämään myöskin näistä käytännön syistä esityksen siinä prosenttiluvussa, joka on perustuslaillisen tarkastelun käynyt läpi ja joka on tunnettu jo nyt myös siltä osin, että se on vaikuttanut kentällä hillitsevästi. Tunnistamme vaikka sen mainitun Länsi-Pohja—Mehiläinen-kuvion, joka syntyi laajemman prosentin aikana, ja vastaavia me emme ole havainneet nyt tämän 30 prosentin aikana. Eli arvioimme, että se on riittävän riittävä, jotta voimme edetä sillä myöskin siinä suhteessa, että tämä laki etenisi eduskunnassa, kuten vastuuministerinä voin toivoa, jouhevasti eteenpäin ja vahvistaisi nämä rajoitustoimenpiteet vuoden 22 loppuun asti — näiden kahden kulmakiven osalta.

Eli korostan, arvoisa puhemies: 1) yhteistoiminta-alueiden rikkoutumattomuus, 2) ulkoistusten rajoittaminen, ja 3), johon en ole huomannut kenenkään edustajan vielä kiinnittävän huomiota ja joka on erittäin merkityksellinen, liittyy siihen, että me olemme muodostaneet Suomessa ensimmäistä kertaa valtiotasoisien koordinaation siitä, minkälaisia seiniä rakennetaan palveluiden ympärille, mitä ne maksavat ja minkälaiseen tarkoitukseen ja mihin niitä ollaan rakentamassa.

Tämä laki pitää sisällään pykälät myös siitä, että yli 5 miljoonan euron suuruinen investointi päättyy hallituksen raha-asiaivaliokunnan syyniin ja arvioitavaksi ikään kuin vuoro-vaikutuksellisessa ja rakentavassa prosessissa, jonka seurauksena olemme saaneet paljon parempia investointeja ja myös osaltamme kyenneet niitä rajoittamaan, jos ne eivät ole olleet tarpeellisia, ja niin kutsutusti sparranneet hakemuksia laajemmin kuin vain yksittäisen kunnan tai sairaanhoitopiirin osalta. Pidän tätä merkityksellisenä tilanteessa, jossa Suomen haasteita eivät ole vain sote-uudistuksen tarpeellisuus, ikääntyvä väestö ja alhainen syntyvyys vaan, hyvät edustajat, yksi merkittävä tekijä on myös se, että samanaikaisesti näiden muiden haasteiden kanssa meidän julkiset rakennukset sote-puolella ovat tulleet elinkaarensa päähän ja meillä on valtava investointivelka nyt työn alla ja vielä odottamassa.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

14.27 Juha Rehula kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti nyt käsittelyssä oleva, niin sanottu rajoituslaki tulee käsitellyksi mahdollisimman pian. Toisaalta parasta tässä tilanteessa olisi se, että eduskunnan käsittelyssä olevat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen lait — järjestämislaki, valinnanvapauslaki ja useat kymmenet lain otsikolla olevat muut lait — tulisivat käsitellyiksi mahdollisimman pian. Mahdollisimman pian. Ne puhujat, jotka täällä puhuvat markkinamalleista, ne puhujat täällä salissa, jotka peräävät markkinoiden rajoittamista käytännössä joka ainoalla puheenvuorolla, joka ainoalla pitkitetyllä

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

kokouksella, joka ainoalla sellaisella kommentilla, jolla aiheutetaan hämminkiä kentälle, jossa aidosti ja ymmärrettävästi mietitään palvelujen tulevaisuuden perään, te käytännössä lietsotte sellaista markkinoiden repeämistä, jonka kiinni saaminen, onpa vallassa sitten kuka tahansa, voi olla täysin mahdotonta.

Mitä on tapahtunut kentällä viimeisen kahden vuoden aikana? Mitä on tapahtunut? Siellä on mitä mielikuvituksellisempia sopimuksia solmittu tilanteessa, jossa on perusajatus kaunis, kiitettävä ja ymmärrettävä, mutta kun miettii lopputulosta, kysehän on, todellakin, markkinoiden ostamisesta eikä niinkään ihmisten julkisin veroeuroin rahoitettujen palvelujen turvaamisesta. [Antti Lindtman: Muiden vika!] Kyllä yksi mielikuvituksellisimmista lauseista, joita olen kuullut pitkään aikaan, on edustajan suusta, joka on nyt jo poistunut salista: ”Mats Brommels, joka on tehnyt tämän esityksen hallitukselle.” Ensinnäkin nythän käsittelyssä on niin sanottu rajoituslaki, jolla pyritään hillitsemään kentällä tapahtuvia suurimpia pöljyyksiä, mutta tämä kommentti liittyy valinnanvapauslakiin.

Tähän liittyen todellakin toivon, että tulee päivä, jolloin joku riippumaton taho kirjoittaa julki kaiken sen, mitä viime kuukausienkin aikana on tässä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistustyössä tapahtunut. Todellakin toivon, huom. riippumatonta selvitystä siitä, miksi markkinat ovat sekaisin tai miksi se epävarmuus, jota varten esimerkiksi tämä lakiesitys, joka meillä käsittelyssä on, joudutaan säätämään.

Nyt meillä on vallalla markkinamalli. Nyt todellakin ostetaan markkinoita. On jo ensimmäisiä piirteitä siitä, että kunta x tai kuntayhtymä y myy koko palvelutuotannon ja kyseinen toimipaikka laitetaan kiinni. Tästä on jo ensimmäiset esimerkit. Tai ne sopimukset, joita tuolla kentällä on tehty euron vuokrasopimuksella ja niin edelleen — tällaisia tapahtuu nyt, tilanteessa, jossa luulisi kaikkien vastuullisten päättäjien edesauttavan sitä, että lait tulevat valmiiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Suurimmat hyötyjät: On kaunista sanoa ääneen, ja se kuulostaa tietysti poliittisesti hienolta, että suurimpia hyötyjiä olisivat yhteiskunnan hyvätuloiset, mikäli tullaan siihen päivään — ja se päivä toivottavasti on mahdollisimman pian — että nämä lakipykälät, mitkä käsittelyssä ovat, tulevat hyväksytyiksi. Suurimmat hyötyjät ovat pienituloisia, ihan tavallisia ihmisiä — ihan tavallisia ihmisiä, joille tulee mahdollisuus saada palveluja palvelutuottajan taustasta riippumatta. Tulee hyödynnettäväksi se kapasiteetti, joka meidän perusterveydenhuollossammekin on olemassa, kunhan olemassa olevia raja-aitoja poistetaan. Samoilla toimintatavoilla toimivat niin yksityinen kuin julkinenkin, samoilla peruseriaatteilla, laatukriteereillä, samoilla hinnoilla tilanteessa, jossa raja-aitoja madalletaan. Siitähän tässä on kysymys. Niille ihmisille, joilla ei ole tänä päivänä varaa yksityisiin terveyspalveluihin tai ei ole varaa ottaa vakuutusta, tulee mahdollisuus hyödyntää myös yksityisen puolen palvelutuotantoa.

Arvoisa rouva puhemies! SDP tulee esittämään tiukempaa rajoitusprosenttia kuin se hallituksen esityksen 30 näitten ulkoistusten osalta. Kerroitte täällä valiokunnan puheenjohtajan suulla, että 15. Parasta rajoittamista ja kentän rauhoittamista olisi se, että käsittelyssä olevat lait tulisivat käsitellyiksi mahdollisimman pian, jotta pystymme estämään edessä olevat vielä suuremmat pöljyydet. [Ben Zyskowitz: Olipa hyvä puhe!]

14.32 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää ministeriä siitä, että olemme saaneet rajoituslain nyt eduskunnan käsittelyyn. Omasta ja valiokunnan puolesta sanon, että kyllä tätä on odotettu. Siltä osin on tärkeää, että Suomessa rajoituslakia jatketaan.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Asia on erityisen vakava siksi, että käynnissä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen on vielä kesken ja tältä osin tarvitaan selkeä impulssi siitä, että eduskunnassa ollaan tosissaan siinä, millä tavalla epävarmassa sote-tilanteessa voivat nykyiset järjestäjät eli kunnat tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä isoja liikutuksia. Tältä osin rajoituslakien voimassaolon jatkaminen on tärkeää, ja siltä osin on myös varmasti iso eduskunnan tuki tällä esityksellä takana sille, että tätä voimassaoloa tulee jatkaa aina sinne vuoden 22 loppuun asti.

Mitä tulee sitten tämän lain yksityiskohtiin, minusta ministeri hyvin kuvasi näitä lähtökohtia. Eduskunnassa on vakava huoli eri puolueilla siitä, että nykyisten yhteistoiminta-alueiden ongelmia ei tule lääkittää sillä, että eduskunnassa kannustetaan näiden palveluiden radikaaliin ja rajuun ulkoistamiseen, vaan että tosiasiaassa pitää käydä läpi näiden yhteistoiminta-alueiden riittävät voimavarat mutta myöskin siltä osin on otettava vakavasti mahdollisuus siihen, että yhteiskunnan puolelta voidaan puuttua näihin ulkoistamisiin. Lisäksi on hyvä todeta, että kentällä on kuitenkin ymmärretty, että näitä isoja sote-investointeja on katsottava hiukan laajemmalla silmällä.

No, mitä tulee sitten tämän esityksen sisältöön, niin totean nyt, että siitä eduskunnassa ei varmasti olla enää samanmielisiä, minkälaisella toiminnalla tätä rajoituslakia sisällöllisesti täällä viedään eteenpäin. Nimittäin tässä laissa tullaan tosiasiaassa myös päättämään siitä, minkälaisia rajoituksia näille sopimuksille yksityisten palvelutuottajien kanssa annetaan, ja nyt ollaan nähty jo aikaisemmilta ajoilta, että ollaan eri mieltä siitä, minkälaisia sopimusehtoja tänne pitäisi sisällyttää. Oman poliittisen liikkeen puolesta haluan sanoa, että SDP tulee käytännössä, laitettavaksi kirjoihin ja kansiin, esittämään selkeää 15 prosentin rajaa järjestämisvastuulla olevien palveluiden ennakoidun vuotuisen arvon ylittävistä ulkoistamisista yksityisen palvelutuottajan kanssa tehtäviin sopimuksiin.

Tältä osin hallitus on aivan hyvin itsekin tullut pitkällä juoksulla siihen, että tätä rajoitusta pitää entisestään tiukentaa. Ministeri tässä hyvin kuvasi näitä reunaraameja sote-uudistuksen käsittelyn suhteen valiokunnassa ja myöskin sitä, että tämä olisi edellyttänyt perustuslakivaliokunnan kierrosta itsehallinnollisen kunnan ja sen palveluiden järjestämisen näkökulman arvioinnin suhteen. Mutta on hyvä myöskin todeta, että kyllähän hallituksella olisi tosiasiaassa ollut mahdollisuus edetä tässä asiassa jo aikaisemmin perustuslakivaliokunnan arvioinnin suhteen, vaikka valiokunta olisi sitten vasta ennen joulua tähän päässyt kiinni. Omalta osaltaan on tärkeä kuitenkin se eduskunnan yhteinen tahtotila, että ei voi hallitsematon ulkoistaminen jatkaa.

Arvoisa puhemies! Sitten poliittisempaan puoleen: Tässä keskustelussa on kiinnostavaa ollut, että kun puhutaan rajoittamislaista, on haluttu antaa ymmärtää, että markkinoita pitää suitsia — se näyttää olevan kaikille yhtenäinen näkökulma — mutta lopputulos onkin sitten aivan erilainen. Tosiasia on markkinoiden suitsimisen suhteen se, että täällä salissa kyllä kaikki puolueet ovat sitä mieltä, että tämä hallitsematon ulkoistaminen pitää lopettaa. Länsi-Pohja on varmaan yksi karu esimerkki, joka kertoo siitä, mitä kaikkea tosiasiaassa voisi ulkoistaa, jos vapaalla kädellä se voitaisiin tehdä. Siltä osin itse uskon, että markkinat ovat kyllä hyvä renki mutta huono isäntä. Kuka meistä nyt uskoo tämän keskustelun ja tämän rajoituslain osalta siihen, että markkinat olisivat hyvä isäntä? Senhän takia täällä on vahva hallituksenkin tahto sille, että ulkoistamisia suitsitaan — nimenomaan siksi, että markkinat ovat huono isäntä. Mutta sote-uudistuksessa jostakin syystä me herätämme tämän nukkuvan karhun eloon ja olemme sitä mieltä, että markkinat ovatkin hyvä isäntä, koska tässä mallissa nimenomaan julkinen järjestäminen ja kaikkien muidenkin tahojen

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

palvelun tuottaminen erotetaan syvästi toisistaan, ja tällä markkinamallilla, jossa järjestäminen ja tuottaminen erotetaan toisistaan, tulee luotua aikaiseksi tilanne, että sitten tulee aika iso, repaleinen joukko porukkaa taloon sisään tuottamaan. Siis markkinoista tulee kova isäntä tähän. Siltä osin voi sanoa, että palveluita ei tällä uudistuksella viedä kaikilta osin parempaan suuntaan, ja se on suuri sääli, koska tämä hallituksen valinta, että 5,3 miljardin markkinasiivu nimenomaan tällä sote-uudistuksella on tarkoitus saada aikaiseksi, maksaa merkittävästi.

Tämä on se iso juttu, että kun me puhumme rajoittamislaista, niin tahtoa on kyllä siihen, että markkinoita suitsitaan, mutta ei samaan aikaan voi olla markkinoita suitsimassa sote-uudistuksella, jossa nimenomaan on tarkoitus lisätä markkinoita. Esimerkiksi sosiaalipuolella me viemme oikeastaan kaikki muut kuin virkatehtävät markkinoiden hoidettavaksi. Tämä on iso kysymys teille, mitä tarkoitetaan sillä, että markkinat ovat kyllä hyvä renki mutta huono isäntä. Todellista poliittista tahtoa ei siis näytä olevan siihen, että pidettäisiin huolta siitä, että tämä pysyy todellisissa julkisen näpeissä.

14.39 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä käsillä oleva rajoituslaki on tarpeen, joskin se voisi olla ehkä tiukempikin. Kuntien hallitsemattomat ulkoistukset ja erilaiset kiinteistökoplaukset on saatava hallintaan. On kuitenkin muistettava, että se, mitä tapahtuu kuntakentällä, ei ole luonnonlaki. Ne ovat poliittisia päätöksiä, joita kunnissa tehdään näihin lyhytnäköisiin järjestelyihin liittyen, ja on ristiriitaista, että hallituspuolueet täällä sanovat, että me tarvitsemme kalliin, riskialttiin, eriarvoistavan ja integraatiota rikkovan markkinamallin, jotta voidaan estää kuntien tekemät lyhytnäköiset kokonaisulkoistukset ja muut koplaukset. Ne ovat kuitenkin pääasiassa nämä samat hallituspuolueet, keskusta ja kokoomus, jotka kunnissa päättävät näistä kokonaisulkoistuksista ja muista koplauksista ja joiden jopa poliittisissa ohjelmissa ja kuntatavoitteissa näiden ulkoistuksien aikaansaaminen on jo pitkään ollut. Vaikuttaa siis siltä, että keskusta ja kokoomus täällä eduskunnassa haluavat pelastaa Suomen itseltään — keskustalta ja kokoomukselta — ja niiltä päätöksiltä siellä kunnissa, joilla nämä lyhytnäköiset ulkoistukset ja muut koplaukset poliittisesti ja poliittisilla enemmistöillä tehdään. Eli muistetaan, että nämä ulkoistukset kunnissa eivät ole luonnonlaki.

Sote-uudistuksen me kyllä tarvitsemme, mutta se voidaan tehdä niin ja se pitää tehdä niin, että turvataan integraatio, turvataan tasa-arvo, siirretään palvelut maakunnille, pidetään julkinen palvelutuotanto isäntänä ja yksityinen palvelutuotanto renkinä. Markkinamallin vaihtoehto ei ole sote-uudistuksen tekemättä jättäminen vaan parempi ja kestävämpi sote-uudistus.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan kiittää ministeriä, kun hän otti esiin myös esittelyssään sen, mikä tässä lakiesityksessä on, tämän kysymyksen näiden sairaalainvestointien kansallisesta koordinaatiosta. Minusta näyttää, että tämä kansallinen koordinaatio toimii melkoisen hyvin ja sillä saadaan myös todella kiritettyä alueita kenties parempiin ja kehittyneempiin investointisuunnitelmiin. Vaikka meillä on tämä rajoituslaki päällä, niin investointilupia kyllä näytetään annettavan silloin, kun suunnitelmat todella ovat perusteltuja ja oikeita. Haluan tässä yhteydessä kiittää ministeriä Oulun Tulevaisuuden sairaala -hankkeen hyväksymisestä. Näyttää siltä, että hankkeesta on tulossa parempi kuin ehkä vielä aikaisemmin suunniteltiin tai osattiin odottaa, ja uskon, että tämä kansallinen koordinaatiokiritys on myös auttanut tässä hankkeen paranemisessa. Kiitän siitä, että se menee eteenpäin, sillä me todella tarvitsemme modernia sairaalaa. Se voi myös lisätä tuottavuutta, koska vanhoissa

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

rakenteissa voi olla vaikeata kehittää uusia hoitomenetelmiä, kehittää tuottavuutta, kehittää hoidon laatua, jos ne vanhanaikaiset seinät estävät modernia toimintaa.

Puhemies Paula Risikko: Meillähän on aikarajoite, eli tämän pitäisi loppua noin viiden minuutin kuluttua. Täällä on neljä puheenvuoropyyntöä, ja nyt tarjoan teille neljälle vastauspuheenvuoroa, jos haluatte sen käyttää tässä yhteydessä. Muuten ne siirtyvät sitten sinne myöhäiseen iltaan. Kuka teistä neljästä haluaa käyttää tässä yhteydessä puheenvuoron? Täällä ovat Andersson, Kankaanniemi, Lohi ja Henriksson. — Kaikki haluavat, otetaan vastauspuheenvuorot.

14.42 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu ja keskusteltu erinäisistä kiinteistökoplauksista, ja on aivan totta, että on hyvä, että tällä rajoituslailla nyt pyritään estämään näitä hallitsemattomia ulkoistuksia.

Eräs aika mielenkiintoinen koplaus, joka tällä hetkellä on työn alla, liittyy ministeri Saarikon omaan kotikaupunkiin Turkuun, jossa kaupunki suunnittelee hyvin poikkeuksellista kiinteistökauppaa. Kaupunki on myymässä sote-kiinteistöyhtiönsä, johon siis kuuluu sekä Turun kaupunginsairaalan, useiden terveysasemien että hoivakotien omistus, ruotsalaiselle kiinteistösijoitusyhtiölle. Tämänkaltaisia koplauksia tämä esitetty laki ei estä, mutta kiinnostaisi kuulla ministeri Saarikon näkemystä siitä, että tämänkaltaisia kiinteistökauppoja tehdään tilanteessa, jossa ei vielä tiedetä, miten tälle sote-uudistukselle tulee käymään, ja jossa on päivän selvää, että näille sote-kiinteistöille, jotka sijaitsevat kaupungin keskusta-alueella, tulee olemaan tarvetta [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa riippumatta siitä, onko se kaupunki vai maakunta, joka näiden sote-palveluiden tuotannosta vastaa.

14.43 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä rajoituslaki on tarpeen, se on aivan selvä. Vaikka sote-uudistus täällä kaatuiskin, niin monissa maakunnissa on valmiutta rakentaa uudelle pohjalle tehdyn valmistelun pohjalta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, ja sitäkin silmällä pitäen rajoituksia nyt tarvitaan, jotta villi meno ei pääse jatkumaan.

Mitä sitten tulee tähän itse sote- ja maakuntauudistukseen: Kun täällä syyllisiä etsittiin, niin kyllä täytyy sanoa, että edustaja Rehulan johdolla tehty hallitusohjelma oli erinomainen tältä osin, mutta se virhe tapahtui siinä, kun siitä luovuttiin ja lähdettiin kerralla rakentamaan sekä maakuntia että valinnanvapautta [Kari Uotila: Lehmänkauppa!] ja siinä jäivät sitten rahoitukset jalkoihin ja siinä jäi moni muu asia jalkoihin ja saatiin tällainen valtava sekasotku, joka nyt johtaa helposti siihen, että kokonaiskustannukset nousevat, integraatio ei toteudu ja esimerkiksi maaseudun [Puhemies koputtaa] palvelut ajautuvat hyvin heikoiksi.

14.45 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aikaisemmin edustaja Kari, joka ilmeisesti on poistunut, kysyi, mikä on keskustan kanta tähän valinnanvapauteen. Minusta täällä ministeri Saarikko ja edustaja Rehula jo erinomaisesti vastasivat tähän, mutta senkin voi todeta, että eihän varmasti koko tämä uudistus tai joku sen osa ole täydellinen, mutta se on olennaista, että se on riittävän hyvä, että sillä kannattaa nyt edetä, jotta saamme tämän uudistuksen tehtyä ja sitäkin kautta estettyä sitä, että meillä ei leviä tällainen villi länsi, jossa hallitsemattomasti lähtevät ulkoistukset etenemään. Ja sen loppupäässähän on se, että julkinen järjestäjä tai tuottaja ei enää pysty pitämään miltään osin

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

tätä kokonaisuutta hanskassa, ja semmoista tilannetta meille ei saa syntyä. Sen takia tämä esitys, joka nyt meillä on käsittelyssä, ei ole pelkästään hyvä vaan välttämätön.

Haluaisin kuitenkin korostaa tästä valinnanvapaudesta sen näkökulman, joka ei ehkä täällä ole tullut riittävästi esille, että jos meillä on valinnan mahdollisuutta, niin kyllähän se on vain puhdas tosiasia, että se kirittää kyllä silloin myös kaikki tuottajat, myös julkisen palveluntuottajan, [Puhemies koputtaa] tekemään parastaan ja kilpailemaan nimenomaan asiakaskokemuksella, ja se on kyllä hyvä puoli tässä valinnanvapaudessa.

Puhemies Paula Risikko: Vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Henriksson, sen jälkeen ministeri. Samalla kysyn, jätättekö te puheenvuoropyynnöt tuonne myöhäiseen iltaan.

14.46 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! On ollut surullista seurata tällä hallituskaudella, miten ympäri Suomea on ajettu pienempiä sairaaloita alas saman tien, kun koko sote-uudistus on vielä levällään. Nyt tilanne on se, että meillä on kiihtyvä ambulanssiralli ympäri Suomea.

Kun tässä ministeri äsken puheenvuorossaan huomautti, että pitäisi panostaa siihen, että meillä on toimintoja ja meillä on hyviä rakennuksia, niin haluaisin kysyä, miten te näette sen, että niillä paikkakunnilla, joissa ollaan panostettu myös toimiviin leikkaussaleihin, joissa on laitettu kuntalaisten verorahat toimiviin leikkaussaleihin, niitä leikkaussaleja ei saa enää käyttää. RKP:n mielestä ja minun mielestäni se ei ole hyvää ja fiksua tapaa hoitaa sairaanhoitoa ja terveydenhuoltoa Suomessa. Elikkä samalla kerrotaan, että on tulossa päiväkirurgiaa koskeva esitys vielä eduskuntaan. Onko nyt sitten niin, että yksityiset saavat tulevaisuudessa hoitaa päiväkirurgisia leikkauksia, mutta [Puhemies koputtaa] kunnat, kuntayhtymät eivät?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten, ministeri Saarikko, olkaa hyvä, 3 minuuttia.

14.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Oletan, että tässä salissa päädytään keskustelemaan vielä moneen otteeseen sote-uudistuksen yksityiskohdista — sen ongelmista ja hyödyistä ja haitoista — joten keskityn nyt puheenvuorossani niihin asioihin, joihin erityisesti tämä esitys paneutuu.

Ensinnäkin edustaja Sarkkinen, arvioitte oululaisena päättäjänä raha-asiainvaliokunnan tuoreinta kiinteistöinvestointipäätöstä, jonka sosiaali- ja terveysministeriö esitteli. Juuri samaan tapaan ajattelen investoinneista. Ne voivat lisätä tuottavuutta, auttaa tekemään oikeanlaisia sisältöratkaisuja, mutta ensisijaisesti me toteutamme niistä ne, jotka ovat nyt kaikkein välttämättömiä. Samalla se on loputonta punnintaa siitä, tuleeko kalliimmaksi siirtää jotakin hanketta, varsinkin jos me tiedämme, että meillä on luvattoman paljon kiinteistöjä, jotka ovat henkilöstölle haitallisia työpaikkoja, siis kosteus- ja homevaurioisia tiloja, joista tiedän, että myöskin monien investointipäätösten taustalla niitä on tunnistettu.

Eli yllättävän vähän minusta olemme käyneet julkista keskustelua siitä, miten merkittäviä yhteisiä varoja tällä hetkellä sijoitetaan uusiin sairaalarakennuksiin, ja olen pannut ilahuneena merkille, että valtaosa niistä lähtee myös aivan uudeltaisesta sairaanhoidon ja terveydenhuollon ajattelusta ja sisällöstä. Esimerkiksi miettikääpä kollegat, minkälaista maailmaa rakennettiin psykiatristen hoitojen osalta vielä muutama vuosikymmen sitten, mihin

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

sairaalat sijoitettiin. Ne perustuivat siihen, että ihmiset ovat neljän seinän sisällä jopa vuosia. Tänä päivänä ajattelemme mielenterveydestä ja siihen liittyvistä kysymyksistä hyvin toisin. Totta kai se silloin edellyttää myös tilojen osalta aivan uudenlaisia ratkaisuja.

Sitten mainittiin arvio siitä, että yhä uudelleen palataan keskusteluun hallituksen markkinamallista. Samalla haluan huomioda sen, että valtaosa suomalaisista kunnista on nyt päätynyt ratkaisuihin yksityisten palveluiden kanssa mutta ilman, että palveluiden käyttäjän oma ääni kuuluu siinä mitenkään. [Li Andersson: Ei perusterveydenhuollossa!] — Perusterveydenhuollossakin on tehty ratkaisuja, yksittäisiä ulkoistuspäätöksiä kunnissa, ja erityisen paljon tämä näkyy sosiaalipalveluissa. Mainitun edustaja Sarkkisen kotikaupungissa yli puolet palveluista muistaakseni on yksityisen toteuttamia. Oleellista on se, että uudistuksen aikana vahva järjestäjävastuu ja palveluiden isännöisyys tai emännöisyys ovat sillä maakunnalla yksittäisten isompien ja pienempien kuntien sijaan. Se on sitä markkinan kurissa pitämistä mutta oikealla tavalla hyödyntämistä.

Viimeiseksi, arvoisa puhemies: Tämä esitys annetaan siksi, että sote-uudistuksen käsittely on venynyt. Tässä lainsäädännössä ei ole sinällään mitään erityistä uutta, vaan tämä toistaa sen kaavan, joka tässä salissa on esitelty vuosi sitten, enkä olisi toivonut, että joudun esittelemään tätä lakia uudelleen. Se kertoo siitä, [Puhemies koputtaa] että uudistuksen käsittely on venynyt, ja siitä syystä tämä laki tuodaan tänne uudelleen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle sijoitusrahastolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 243/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.51 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi sijoitusrahastolaki, jolla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki. Keskeisiä uudistuksia olisivat erikoissijoitusrahastoja koskevan sääntelyn siirtäminen sijoitusrahastolaista vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin sekä sijoitusrahastodirektiivissä säännellyn alarahastorakenteen salliminen sijoitusrahastoissa. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia, finanssivalvonasta annettua lakia ja lahjanlupauslakia. Mielenkiintoisia kokonaisuuksia nämä kaikki, kun niihin oikein perehtyy. Lausunnon antajatkin pitivät esitysluonnosta pääosin onnistuneena. Esitykseen myös tehtiin täsmennyksiä ja korjauksia lausuntojen johdosta, ja esitys vaikuttaakin kokonaisuutena erittäin hyvältä.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Esityksellä on joitakin pieniä vaikutuksia rikostorjuntaan rahoitusmarkkinoilla. Rahoitusyhtiön hallituksen toiminnan luotettavuutta pyrittäisiin lisäämään rahastoyhtiön hallituksen riippumatonta jäsentä koskevilla uusilla säännöksillä, joilla korvattaisiin voimassa olevassa laissa edellytetty rahasto-osuuden omistajien valitsema hallituksen jäsen. Finanssivalvonta saisi myös oikeuden tarkastaa rekisteröidyn vaihtoehtorahastojen hoitajan keskeisten henkilöiden rikosrekisterin. Nämä ovat erittäin hyviä mainintoja tässä esityksessä, ja näitä on kannatettava.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys, kuten aikaisemmin kerroin, kumoaa voimassa olevan samannimisen lain ja on siksikin erittäin tarpeellinen ja myös ajankohtainen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain, perintö- ja lahjaverolain 28 a §:n sekä tuloverolain 112 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 244/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 245/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2018 vp

Lakialoite LA 65-66/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 22/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.54 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva hallituksen esitys sisältää kolme energiaverotuksen asiakokonaisuutta: ensinnäkin lämmitys- ja työkonepolttoaineiden valmisteveron korotuksen, toiseksi ehdotuksen, joka poistaa

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

kahdenkertaisen verotuksen mahdollisuuden, kun sähkö siirretään verkosta sähkövarastoon ja sieltä takaisin verkkoon kulutukseen luovutettavaksi, ja kolmanneksi vuotta 2018 koskevan, maataloudessa käytetyn kevyen polttoöljyn valmisteveron palautuksen korotuksen, joka liittyy vuoden 2018 suuriin satovahinkoihin.

Arvoisa puhemies! Hiilidioksidiveron laskentaperustetta täsmennetään lämmitys- ja työkonepolttoaineiden osalta siten, että fossiilisten polttoaineiden hiilidioksidipäästössä otetaan huomioon polttoaineiden elinkaaren aikainen kasvihuonepäästö eikä pelkästään niiden poltosta syntyvää päästöä. Tämä muutos ei kuitenkaan nosta polttoaineesta suoritettavan hiilidioksidiveron määrää, koska veron laskentaperusteena olevaa hiilidioksiditonin arvoa alennetaan. Verotuoton lisäämiseksi lämmitys- ja työkonepolttoaineiden veroa kuitenkin korotetaan hiilidioksidiveroa painottaen.

Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon verotuksessa hiilidioksidiveron puolituksesta luovutaan. Tämä kiristää yhdistetyssä tuotannossa kivihiilen verotusta ja lieventää maakaasun verotusta. Kaiken kaikkiaan valtion energiaverotuotot kasvavat yhteensä 38 miljoonalla eurolla vuodessa.

Arvoisa puhemies! Sähkön varastointia koskevat ehdotukset ovat saaneet varauksettoiman hyväksymisen valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Muutos toteutetaan siten, että sähkön siirto sähköverkosta sähkövarastoon ja vastaavasti sähkövarastosta takaisin sähköverkkoon säädetään valmisteverottomaksi. Muutos ei tässä vaiheessa koske mikro- tai pienvoimaloita. Tämä on käytännössä välttämätöntä niin kauan kuin itse syötettyä ja verkosta kulutukseen otettua sähköä ei voida erottaa mittauksessa toisistaan. Tämä tulee olemaan mahdollista aikanaan, kun toisen sukupolven älymittarit saadaan käyttöön.

Arvoisa puhemies! Esityksen kolmas asiakokonaisuus koskee maataloudessa vuonna 2018 käytetyn kevyen polttoöljyn valmisteveron palautuksen korotusta. Taustalla ovat kesän poikkeuksellinen kuivuus ja sen aiheuttamat menetykset. Lisäpalautus on 7,5 senttiä litralta ja kokonaiseuromäärä 20 miljoonaa euroa. Palautuksen maksatuksen aikaistamiseen ei asiantuntijakuulemisessa valitettavasti löytynyt keinoja yhteisistä ponnisteluista huolimatta. Koska EU:n komissio on hyväksynyt valmisteveron palautuksen korotuksen, poistuu tarve saattaa se voimaan erikseen valtioneuvoston asetuksella. Mietintöön sisältyy tätä koskeva muutos.

Valiokunta viittaa mietintönsä lopussa noin vuosi sitten laatimaansa lausumaan, jossa kiinnitettiin huomiota siihen, ettei maatalouden energiaverojen palautusjärjestelmä koske lainkaan nestekaasua, jonka käyttö on lisääntymässä maataloudessa. Asian käsittely ei ole edennyt eduskunnan lausumasta huolimatta. Valiokunta uudistaa siksi vaatimuksensa ja edellyttää, että asiaa viedään eteenpäin viivytyksettä. Neutraali suhtautuminen maataloudessa käytettäviin eri energiatuotteisiin edellyttää myös nestekaasun saattamista valmisteveron palautuksen piiriin.

Mietintöön sisältyy vastalauseita.

14.58 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Teen vastalauseen 3 mukaisen pohjaehdotuksen, joka pohjautuu käytännössä vaihtoehtobudjettimme mukaiseen asumisen ja autoilun halpuuttamisen ohjelmaan, ja lisäksi tässä on huomioitava se, että teollisuuden osalta meidän täytyisi tukea omaa kotimaista teollisuutta eikä lisätä sinne kustannuksia.

Näin ollen tämä kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin mietinnön mukaisesti ja ensimmäinen ja toinen lakiehdotus muutettuna vastalauseen 3 mukaisesti, ja näissä huomioitaisiin lakialoitteet 65 ja 66 ja ne muutosehdotukset, jotka tehdään taulukoihin.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Lopuksi haluaisin todeta sen, että kyllä tämä maatalouden tilanne on hankala, koska sääolot vaihtelevat huomattavan paljon, ja kyllä täytyisi löytää jokin uusi satovahinkovakuutusmalli, jolla tällaisiin kustannuksiin, mitä näistä poikkeavista sääoloista tulee, pystyttäisiin antamaan vakuutustyyppistä tukea maataloudelle joustavammin kuin niin, että sitten täällä joka vuosi näitä joudutaan käsittelemään.

15.00 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensin kannatan edustaja Vähmäen tekemää käsittelyn pohjaesitystä.

Totean, että asuminen ja liikenne, joita meillä on tapana käyttää valtion rahankeruukohteen voimakkaasti, ovat sellaisia perustarpeita, että pitäisi löytää perusteita ja lähtökohtia muunkinlaiselle rahoitukselle. On ymmärrettävää, että tuloverotusta pyritään keventämään työnteon edistämiseksi, mutta kyllä asuminen ja liikenne ovat myös kaikkia meitä koskevia asioita ja aina niihin iskeminen, niin kuin nytkin tapahtuu, on ongelmallista.

Näihin maatalouden satovahinkoihin tai katovahinkoihin, puhutaan kummasta tahansa: Yhdyn myös erityisesti siihen, mitä edustaja Vähämäki totesi, eli on kyllä syytä hallituksen etsiä sellainen pysyvä ratkaisu. Kun muutama vuosi sitten lopetettiin budjetin kautta satovahinkojen korvaaminen, niin nyt on nähty kahtena vuonna heti sen jälkeen, kun tämä lopetettiin, ensin märkä, sateinen vuosi ja sitten perään erittäin kuiva vuosi, ja viljelijät ovat ahdingossa. Nyt on vielä odotettavissa, että EU leikkaa maatalouden tukia lähivuosina ankarasti. Meillä ovat vaarassa koko elintarviketuotanto, perustuotanto, ja myös ne työpaiikat, jotka tuohon elintarviketuotantoon kuuluvat. Eli kysymys on erittäin tärkeästä perusturvallisuuteen liittyvästä asiasta, ja jokin tällainen perussuomalaisen esittämä rahastomalli voisi olla yksi ratkaisu, jolla tämä saataisiin pysyvästi hoidettua.

Puhemies Paula Risikko: Kun täällä tuli kysymys siitä, missä vaiheessa näitä vastalauseita esitetään, niin pohjaa koskevat nyt, mutta huomenna vasta ne muut, ja siitä syystä edustaja Yanarille tosiaan: ei tarvitse nyt esittää. Mutta perussuomalaisilta tuli, koska siellä se kohdistui pohjaan.

15.02 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tarkennuksesta ja kiitos siitä, että nyt hallitsemme nämä vastalauseiden esitykset.

Arvoisat edustajat! Hallitus esittää tässä lakiesityksessä turpeen veroa korotettavaksi eurolla ja 10 sentillä — eurolla ja 10 sentillä. Tämän korotuksen jälkeenkin turpeen verotus ei noudata nykyistä energiaveromallia ja jää alle sen tason, millä vero oli hallituksen aloittaessa. Se jää alle sen tason, mikä oli hallituksen aloittaessa.

IPCC:n tuore raportti ilmastonmuutoksesta kehotti kaikkia maita tekemään kaiken voitavansa, jotta ilmastonmuutos saataisiin pysäytettyä 1,5 asteeseen, ja se edellyttää aidosti kunnianhimoisia, ilmastonmuutoksenvastaisia toimia, suurempaa kunnianhimoa ja nopeampaa aikataulua. Suomen on kannettava osaltaan vastuunsa ja käynnistettävä fossiilisten polttoaineiden tukien alasajo, ja turpeen käytöstä pitäisi päästä eroon vuoteen 2020 mennessä, joka on ihan siis muutaman vuoden päästä. Me vihreät esitämme, että turpeen veroon tehdään jo ensi vuonna esitettyä selvästi suurempi korotus, joka olisi 2,2 euroa, jolloin tämä olisi isompi korotus ja kunnianhimoisempi toimi.

Toinen asia, joka liittyy tähän lakiesitykseen, ovat nämä maatalouteen suuntautuvat tuet. Hallitus esittää, että maanviljelijöille korvataan kuivasta kesästä johtuvia satovahinkoja. Me pidämme perusteltuna sitä, että kannamme yhdessä vastuuta ilmastonmuutoksen hai-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

toista, mutta se pitäisi tehdä kestävällä tavalla. Hallitus esittää, että osa korvauksista maksetaan maanviljelijöille maatalouden energiaveron lisäpalautuksena, eli samaan tapaan kuin vuonna 2018, jolloin taustalla olivat runsaista sateista aiheutuneet satomenetykset.

Korvausten ohjaaminen maanviljelijöille energiaveron lisäpalautusten kautta ei ole kestävä. Se ei kohdistu niihin tiloihin, jotka ovat eniten kärsineet kuivuudesta, eikä malli tue myöskään ilmastonmuutoksen torjuntaa. Korvausten maksamiseen pitää rakentaa kestävämpi malli, joka ohjaa rahat paremmin niille, jotka ovat vahingoista eniten kärsineet. Me olemme aiemminkin puhuneet tästä asiasta, eli maanviljelijöitä pitää tukea, mutta se pitää tehdä kestävällä mallilla. Tästä on monesti aiemminkin keskusteltu, että tämä malli ei ole kestävä, se ei huomioi kokonaisuutta eikä ilmastonmuutoksen torjuntaa. — Kiitos.

15.06 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Muutama huomio mietinnöstä ja tästä lakiesityksestä.

Satovahinkojen korvaaminen valitulla mallilla on ongelmallinen, kuten täällä ovat jo useimmat puhujat sanoneet. Satovahinkoja sinänsä täytyy korvata, mutta siihen pitäisi löytää malli, joka olisi kestävä ja joka kohdistuisi oikein. Valitettavasti tämä valittu malli ei sitä ole. Tämä valittu tapa ei kohdistu oikeudenmukaisesti vahinkojen kärsijöille, ja se jättää uusiutuvaa energiaa käyttävät maanviljelijät mopen osille, vaikka heille olisi satovahinkoja tullutkin. Tämän tyyppinen korvausjärjestelmä, varsinkin jos sitä käytetään systemaattisesti ja vuosi toisensa perään, voi vaikuttaa pitkälläkin tähtäimellä haitallisesti uusiutuvan energian investointeihin maataloilla. Se voi jopa estää niitä, jos nähdään, että fossiilisten tukien kautta näitä satovahinkoja korvataan. Sen sijaan, että me lannistamme maataloja siirtymään uusiutuvaan energiaan, meidän tulisi kannustaa niitä siihen ja löytää paremmat tavat korvata satovahinkoja.

Arvoisa puhemies! Tähän lakiesitykseen sisältyy hyviäkin elementtejä, ja hyvä elementti on se, että kivihiilen verotusta kiristetään näillä verotuksen muutoksilla. Se on oikea suunta, sillä saastuttavien polttoaineiden veroja täytyy nostaa. Ilmastonmuutoksen torjuminen ei voi odottaa, ja meidän on tehtävä oma osamme.

Myös turpeen verotusta esitetään hivenen korotettavaksi. Näkisimme kuitenkin, että sitä olisi tullut korottaa enemmän, jotta verotuksen taso vastaisi paremmin turpeen tosiasiallisia ilmastopäästöjä.

Arvoisa puhemies! Kotitalouksien siirtymistä uusiutuvaan energiaan tulee kannustaa ei ainoastaan verotuksellisella elementillä ja talousohjauksella vaan myös siten, että näiden muutosten, ympäristöystävällisten energiaratkaisujen, tekeminen olisi mahdollista myös kotitalouksille, myös vähävaraisille kotitalouksille. Eli tarvittaisiin kepin lisäksi myös porkkanaa ja kannusteita.

Kotitalousvähennystä tulisi muuttaa siihen suuntaan, että sen avulla olisi helpompi ja voisi enemmän kannustaa investointeja uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen ja että sitä voitaisiin käyttää myös asunto-osakeyhtiöiden energiaremontteihin. Toisaalta me tarvitsemme myös ARA-tukia erityisesti hyvin vähävaraisille kotitalouksille, jotta ne voivat näitä energiaremontteja tehdä. Erityisesti ne kotitaloudet, pienituloiset ihmiset, jotka ovat arvoa menettävillä alueilla, missä energiainvestointi ei välttämättä maksa itseään takaisin, kun asunnon arvo alenee, tarvitsisivat tukea energiaremontteihin.

15.09 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on siedettävästi ympäristöystävälliseen suuntaan johdatteleva. Päättökäyttö lienee fiskaalinen eli kerätä vero-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

tuottoja muualta saatavien veronalennuksien rahoittamiseksi, mutta ohjausvaikutus, vaikkakin pieni, ei monelta osaltaan ole täysin väärä.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että hallituksen esitystä ei ole kovin monipuolisesti punnittu erilaisten ohjaus- ja tukikeinojen osalta. On selvää, että samalla rahamäärällä voisi tehdä tehokkaampia toimia päästöjen vähentämiseksi. Ei ole oikein arvioitu, mikä vaikutus muutoksilla olisi ennen kaikkea öljylämmitysjärjestelmien vaihtoihin ympäristöystävällisempiin lämmitysjärjestelmiin. Tällaisiin valintoihin saataisiin ohjattua ehkä veronkorotuksia tehokkaammin esimerkiksi tukemalla suoraan lämmitysjärjestelmien vaihtamista. Edellisellä hallituksella oli pientalojen lämmitysjärjestelmien energiaremontteihin pieni, vaatimaton 10 miljoonan euron tukiraha, joka on erittäin kaivattu edelleen tänä päivänäkin. Tulonjakovaikutuksiltaan voi olla, että esitys on sittenkin epäreilu.

Tässä on monta erilaista toimenpidettä yhdessä esityksessä, ja yksi toistuva murheenkryynimme on tietenkin maatalouden satovahinkojen korvaamisen menettelyt. On käynyt selvästi ilmi, että joko kuivuudesta tai kosteudesta aiheutuneita satovahinkoja ei voida nopeasti korvata muuta kuin tämmöisellä nopealla verojärjestelmän lisätukiaisella, jonka ympäristövaikutukset ovat epäedulliset ja ristiriidassa ilmasto- ja energiastrategian kanssa. Erikoista on se, että kun vielä vuosi sitten tämän kertaluontoiseksi aiotun tukiaisen osalta kirjattiin mietintöön, että tämä on ristiriidassa kansallisen ilmasto- ja energialinjauksen kanssa, niin nyt sitä ei voitu tehdä. Tämä osoittaa kyllä melkoista kovakorvaisuutta hallitukselta, joka ei myöskään ole noudattanut eduskunnan viimevuotista lausumaa siitä, että täytyy kehittää jokin kestävä, toistuva ja oikeudenmukainen järjestelmä satovahinkojen korvaamiseksi. Vuoden aikana emme ole kuulleet pihaustakaan tällaisesta järjestelmästä, ja tämä kertaluontoiseksi uskoteltu menetelmä on, kuten skeptisimmät meistä ehkä osasivat arvatakin, tuotu tänne nyt uudestaan. Mutta toisaalta on niin, että tällä hetkellä vaihtoehtoa ei ole, joten mielestäni tämän koko esitetyn pienen rahasumman hylkääminen ei ole vastuullista, kun ei ole esittää mitään parempaakaan menetelmää.

15.12 Harry Wallin sd: Joo, kyllähän tässä tuli jälleen selväksi, mitä vihreät edustavat: suurten kaupunkien puolue ei piittaa maaseudusta. Vihreät ehdottavat hylkyä maatalouden satovahinkojen korvausten osalta, [Eduskunnasta: Vaalit lähenee!] ja heidän mallinsa on selvittää uusi kompensoiva malli.

Me, jotka olemme maa- ja metsätalousvaliokunnassa ja maatalousjaostossa, tiedämme, että pitää valita sellainen malli, jonka myöskin EU hyväksyy, ja tämä energiaveron palautusmalli on EU:n hyväksymä malli. Kun halutaan äkkiä saada tukea maanviljelijöille, jotka ovat kärsineet satovahinkoa, niin tämä on ainut toimiva malli, joka voidaan hoitaa nyt. Kysyisinkin vihreiltä ja vasemmistoliitolta: mikä se teidän malli sitten on, joka voidaan tänä syksynä hyväksyä, kun te vaaditte, että pitää olla korvaava malli tämän hallituksen esityksen sijaan?

Mitä tulee tähän turveveroon, niin hallituksen turveveron nosto tulee jo nostamaan kaukolämmön hintaa kaupungeissa. Se tulee nostamaan asukkaiden vuokria, ja myöskin sitten vuokra-asunnoissa vuokrat nousevat. Te haluatte siis, vihreät ja vasemmistoliitto, edelleenkin nostaa yhä lisää tavallisten ihmisten, eläkeläisten, lapsiperheiden, vuokria ja asu-
miskustannuksia.

15.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensin edustaja Harry Wallinille erinomaisesta puheenvuorosta. Siinäpä se oli juuri tämä vihreän politiikan ku-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

vaus: seisotaan tukevasti tyhjän päällä ja pidetään ilmasta kiinni — sillähän se homma hoi-
tuu. Ainakin voi mielipiteitä muokata ja saada uusia kannattajia, mutta realiteetit ovat jos-
sakin kaukana metsien takana, missä lienevät. Minä en ole ainakaan jäljille päässyt.

Mutta jos katsotaan esimerkiksi maatalouden satovahinkotilannetta, niin kyllähän mei-
dän on pakko tunnustaa tässä salissa, että maataloutta pitää tässä maassa pystyä harjoitta-
maan aivan kuten koko EU-alueella harjoitetaan. Siitä on sovittu meidän liittymissopimuk-
sessa, ja siitä on pidettävä kiinni. Me olemme täällä 60. leveyspiirin pohjoispuolella, erit-
täin pohjoisessa. Jos me jääme sen varaan täällä Suomessa, että meidät joku tänne ruok-
kii, kun seuraava kriisi maailmaan tulee, niin kyllä se on semmoista uskoa, jota ei ole ole-
massakaan. Jokaisen itsenäisen kansakunnan pitää pystyä hoitamaan oma elintarviketalou-
tensa itse. Muuta vaihtoehtoa ei meillä ole, ja sen tekee tässä maassa erinomainen järjes-
telmä, jossa yksityiset tilat ja perheviljelmät hoitavat tämän homman. Se pelasti meidät vii-
me maailmansodassa nälänhädältä, ja se on myös meidän tulevaisuuden vahvuus: hajautet-
tu ruuantuotantojärjestelmä, joka tuottaa maailman puhtainta ruokaa. Kaikki muut puheet,
tällaiset vihreiden esittämät käsittämättömät sepustukset, kuvaavat vain sitä, että asiat ei-
vät ole ollenkaan hallussa. No, sillehän minä en mahda mitään.

Toinen asia: energiapolitiikka, turpeen verotus. Kannattaa muistaa kuitenkin tosiasiat,
miten tämä turpeen verotus menee. Jos katsotaan päästökertoimia, Tilastokeskuksen netti-
sivuilta löytyy polttoaineluokituksesta, miten päästökertoimet lasketaan. Päästökertoimet-
han kuvaavat sitä päästö määrää, jonka tämä kyseinen polttoaine tuottaa, kun tuotetaan yksi
yksikkö energiaa, esimerkiksi kilowatti- tai megawattitunti. Näin ollen esimerkiksi maa-
kaasulle on sovittu kerroin, joka on 55. Puulle tämä kerroin on savupiisin päästä mitattuna
109, mutta koska kysymys on uusiutuvasta energiasta, joka kuitenkin tuonne metsiin hap-
panee, jos sitä ei käytetä, niin se on 0. Kuten edustaja Yanar hyvin tietää, turpeella se on
107. Tilastokeskuksen sivuilta nämä tiedot löytyvät.

Elikkä kun puuta ja turvetta poltetaan seospolttoaineena, niin se suhde on suurin piirtein
niin, että keskimäärin 30 prosenttia turvetta — vähän vaihtelee sen mukaan, miten märkää
se puu on — ja 70 prosenttia puuta. Siinä tilanteessa, laskemalla ihan yksinkertaisesti,
päästökerroin — se määrä päästöjä, mikä tuotetaan yhden energiayksikön tuottamisessa —
on puulla ja turpeella yhteispoltossa 32, kun se esimerkiksi maakaasulla, joka on pääasias-
sa metaania ja muita hiilivetyjä, on 55. Elikkä polttamalla puuta ja turvetta yhtäaikaisesti
tuotamme vähemmän päästöjä kuin pelkällä maakaasulla ja sitten saamme 5 prosenttia
enemmän sähköä, koska se nostaa lämpötilaa. Ja se on ihan päästötöntä, koska kun se läm-
pötila nousee, niin kaikki päästöt palavat pois ja savupiisin päästä tulee vain vesihöyryä.

Kannattaa tutustua tosiasioihin. Mielipiteenvapaus on, mutta omiin tosiasioihin ei ole
varaa.

15.17 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vaikuttaa siltä, että useat puolueet
noin niin kuin periaatteellisesti kannattavat kyllä tätä hallituksen esitystä, vaikka siellä
osalla oppositiopuolueista olikin lausumia tähän liittyen. Mutta kyllähän suuressa kuvassa
meidän tietenkin täytyy päästä siihen, kuinka me pääsemme irti fossiilisista polttoaineista,
ja sikälihän tämä hallituksen esitys tulee kiristämään kivihiilen käytön verotusta suhteessa
vaikkapa kaasuun, josta täällä äsken puhuttiin, puhumattakaan siitä, miten se tulee vaikut-
tamaan sitten siihen, kun tämä hallitus on päättänyt kieltää kivihiilen käytön kokonaan. Jos
Suomi haluaa olla eturintamassa ja päästä irti fossiilisista polttoaineista, niin silloin täytyy

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

tehdä radikaalejakin päätöksiä, jotka antavat signaalin myös muulle maailmalle siitä, että me myös pääsemme irti näistä fossiilisista polttoaineista.

On tietenkin myös niin, että tämä liittyy toiseenkin esitykseen, joka on tässä talossa käsittelyssä, nimittäin lakiesitykseen uusiutuvien polttoaineiden tai biopolttoaineiden sekoitevelvoitteesta, jossa sekoitevelvoite tulee myös jatkossa olemaan lämmityksessä, työkohteissa, muissa kiinteissä moottoreissa vuoden 21 alusta. Kyllähän niillä päätöksillä aikanaan, jotka itse asiassa Vanhasen kakkoshallituksessa tulivat, luotiin markkina poliittisilla päätöksillä. Jos me haluamme nopeasti laskea fossiilisten polttoaineiden käyttöä, niin meidän kannattaa lisätä silloin sen uusiutuvan osuuden käyttöä siellä. Varsin monessa EU-maassa on jo olemassa sekoitevelvoite. Suomessa se on kyllä ihan kärkipäässä, mutta jos miettii vaikkapa suomalaisen öljynjalostajan, Nestein, suurinta markkina-aluetta, se taitaa olla Kalifornia — erittäin edistyksellinen omassa energiapolitiikassaan.

Loppuun haluaisin todeta vielä sen, että tähän tietenkin liittyy myös korotus turpeelle. Muistuttaisin tätä salia ja vaikkapa vihreitäkin siitä, että kun te viime vaalikaudella teitte turpeen verotukseen kiristyksiä, niin ajojärjestyshän muuttuu tosiasiallisesti ja silloin kivihiilen käyttö kasvaa elikkä mennään ojasta allikkoon eikä suinkaan päästä siihen, mitä varmaan tavoittelette. Muistutan myös siitä, että nämähän on EU-komissiossa kytketty yhteen metsähakkeen tuen ja turpeen käytön osalta olevalla kiikkulaudalla. Siinä vaiheessa, kun meillä päästöoikeuksien hinta kohoaa, totta kai turpeen käyttö vähenee. Kyllä tietenkin kotimaisten polttoaineiden kannalta on järkevämpää, että me käytämme metsähaketta, me siirrämme tämänkin pääkaupungin toivottavasti uusiutuville polttoaineille sen sijaan, että kivihiilikasat saavat täällä olla pilaamassa maisemaamme. Tukholmassa tämä on tehty aikoja sitten. Mutta erittäin tärkeää on muistaa, että ajojärjestys ei saa muuttua, ja muistaa myös se, että meidän sähkön ja lämmön yhdistelmä energiantuotannossa säilyy vahvana. Se on erittäin merkittävää Suomelle.

15.20 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, nähtävästi pääministeripuolueen energia- ja ympäristöasiantuntija edustaja Hoskoselle: Tuo oli minulle kyllä aivan uusi mutta toisaalta tosi toivoa antava kannanotto, kun totesitte, että kun puuta ja turvetta oikein sopivalla lämpötilalla poltetaan, niin ei tule kuin vesihöyryä, että ei tule hiilidioksidipäästöjä ollenkaan. Sehän kannattaa ehdottomasti sellainen teknologia ottaa käyttöön ja sitten polttaa niitä sillä suhteella ja sillä lämpötilalla, että päästään tähän hiilidioksidivapaaseen ja vain vesihöyryä tuottavaan päästöön siellä piipun päässä.

Mitä tulee sitten tähän maatalouden ahdinkoon, se on ollut totta edellisen kesän märkyyden ja tämän kesän kuivuuden vuoksi, mutta kun verojaostossa tätä kompensatiota ja tukimallia on näinä kahtena vuotena käsitelty, niin kyllä on todettu, että ongelmallinen malli on. Silloin kun oli kovin märkää, apua jaettiin sellaisille, jotka eivät pystyneet edes sinne pelloille menemään, kun pellot olivat niin märkiä, eivät voineet polttaa polttoainetta, jotta olisivat saaneet sitten siitä polttoaineverosta alennusta. Ne, jotka kuivattivat sitä märkää viljaansa kotimaisella, uusiutuvalla polttoaineella, vaikkapa hakkeella, eivät sitä etua saaneet, mutta ne, jotka kuivasivat polttoöljyllä, saivat. Onko tämä oikein? Siihen perustuu tämä kritiikki.

Silloin valiokunta — ja eduskunta — oli yksimielinen, että pitää löytää malli, joka kohentelee oikein niitä, jotka ovat kärsineet, ei palkitse niitä, jotka eivät ole kärsineet, on kestävä malli sekä ilmaston että maanviljelijöiden tukemisen kannalta. Sitä ei ole hallitus pystynyt esittämään. Sen takia tämä kritiikki edelleen on perusteltua. En ole ollenkaan varma, että

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

vasemmistoliiton eduskuntaryhmä äänestää tämän tuen hylkäämisen puolesta, mutta meillä on lausuma, niin kuin vihreillä ja myöskin sosiaalidemokraateilla on, että edelleen pitää olla oikein kohdentunut, parempi korvausmalli, mikäli tällaisia ongelmia jatkossakin, niin kuin todennäköistä on, tulee syntymään.

Puhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan.

15.22 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ilman omavaraista maataloutta Suomi on hukassa. Satovahingot tulee korvata viljelijöille. Se on perussuomalaisten linja. Kyllä minä vähän ihmettelen vihreitten linjaa tässä. Jos te meinaatte, että Suomessa vielä ruokaa tuotetaan, niin teidän linjanne on kyllä virheellinen.

Sitten EU-tuista: Tämä on tullut kentältä, viljelijöiltä. Kun on palkkapäivä suomalaisella, niin halutaan, että se palkka tulee 15. päivä tai 30. päivä, me tiedämme, koska se tulee, ja siinä ei viiveitä paljon ole. Mutta kun viljelijä saa EU-tukensa, tuki tulee marraskuun aikana. Siinä voi olla tietokonejärjestelmävirheitä, niin että se viivästyy. Maanviljelijöilläkin on laskuja. Miten sitten käy, jos niitten maksaminen viivästyy? Ja byrokratian määrä ei ole suinkaan ollenkaan vähentynyt. Se on todella tuskallista viljelijöille. Sitä ei ole pystynyt EU vähentämään tipan tippaa.

15.23 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Kun me ajattelemme, miten suurissa haasteissa olemme ilmastonmuutoksen suhteen, olen kanssa ihmeissäni tästä vihreiden linjauksesta. Kuuntelin kiitollisin mielin sosiaalidemokraattien edustaja Wallinin puheenvuoroja, miten hän puolustaa suomalaista maataloutta. Onko niin, että kotimainen lähellä tuotettu ruoka ei ole vihreille arvo? Kristillisdemokraattien tavoitteena on, että Suomessa pellot säilyvät viljeltyinä ja että alkutuottajat saavat työstään ansaitsemansa palkan. Parasta, mitä me voimme tehdä, on tukea ja ostaa kotimaista, mieluiten lähellä tuotettua ruokaa, ja siten me saamme puhdasta, kaikista tuoreinta ruokaa, jossa on myös pisin säilyvyysaika. Tämä on samanaikaisesti ympäristökysymys. Lyhyemmät kuljetusmatkat vähentävät kielteisiä vaikutuksia ympäristöön. Siksi meidän ryhmämme antaa täyden tuen esitetylle satokorvaukselle.

15.24 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustan turverakkaus ei tietenkään ihmetytä. Siksi minä jättäisin edustaja Hoskosen puheet omaan arvoonsa. Ei myöskään yllätä, että perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit eivät ole millään tapaa edistyksellisiä ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa, sekään ei yllätä. [Hannu Hoskosen välihuuto] Mutta se yllättää, että sosiaalidemokraattien edustaja Wallin on sitä mieltä, että turpeen veron korotus on huono toimi. Se aidosti yllättää. Mikä on SDP:n ilmastopolitiikka? Te tykkäätte puhua ilmastopolitiikasta ja ympäristöpolitiikasta kauniisti, ja nyt tulee tällainen kannanotto. Ehkä puheenjohtaja Rinne voi tässä avata meille, mikä on demareiden ympäristö- ja ilmastopolitiikka, jotta tulisi selväksi. Se on minusta uutinen, että demarit eivät tätä puolla.

Liittyen tähän satovahinkokorvaukseen tähän tulevat nämä samat kuluneet argumentit siitä, että vihreät eivät pitäisi huolta suomalaisesta maataloudesta. Voisitte ehkä jotenkin vähän uudistua ja siirtyä seuraaviin argumentteihin. Meillä on muutama kritiikki tähän tukeen:

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Ensimmäinen on, että sen piti olla kertaluonteinen, mutta se ei olekaan. Toinen on se, että malli on epätäydellinen, ja hallituksen piti selvittää parempi malli, mutta siitä ei ole kuulunut. Eli mennään edelleen epätäydellisellä mallilla, ja mikä tekee tästä epätäydellisen? Muutama asia:

Tämä kohdennus on ongelma. He, jotka toimivat uusiutuvalla, eivät saa tästä mitään tukea. Siis ei tueta heitä, jotka ovat ympäristöystävällisiä. Mahtuuko tämä kenenkään oikeustajuun? Miettikää nyt tilannetta: ihmiset, jotka uusiutuvaa polttoainetta käyttävät — heitä ei auteta, heitä ei tueta. Onko heidän ahdinkonsa jotenkin vähemmän arvokasta? Ilmeisesti on. Kun olitte äsken paasaamassa, niin vastatkaa näihin kysymyksiin. Tavallaan me haluamme, että malli on oikeudenmukainen, että se ottaa näitä asioita huomioon, ja sitten te tulette tänne ja puhutte jostain epätäydellisestä mallista ja sitten puhutte samalla siitä, että me mukamas olisimme jotenkin suomalaisia maanviljelijöitä vastaan. Emme missään nimessä ole. Mutta te joudutte perustelemaan, kun te teette näitä isoja päätöksiä, onko näissä mitään järkeä vai ei — ja me kritisoimme. Maataloutta pitää auttaa, ihmiset ovat ahdingossa, mutta me emme voi auttaa maataloutta sillä tavalla, että me kannustamme fossiilisten ylimääräiseen käyttöön. Sehän sitä ilmastonmuutosta aiheuttaa, että fossiilisia käytetään. Te kannustatte ihmisiä siihen, ja nyt ilmastonmuutoksen tuomia haasteita yritetään kompensoida sillä, että fossiilisia lisätään. Tässä ei ole mitään järkeä. [Puhemies koputtaa] Vastatkaa näihin kysymyksiin. Te tykkäsitte äsken paasata siitä, kuinka vihreät vihaavat maataloutta. [Puhemies: Aika!] Nyt vastauksia kehiin, nyt vastauksia kehiin.

Puhemies Paula Risikko: Täällä on yksi vastauspuheenvuoro, otetaan se tähän, edustaja Wallin Harry. Sen jälkeen puhujalistalle ja Hoskonen.

15.28 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataanpa hieman kaukolämmön tuotantoa. Se on CHP-laitoksilla, joilla on monikäyttö: turve ja yleensä puu. 30 prosenttia turvetta, niin kuin edustaja Hoskonen tuossa totesi, ja 70 prosenttia puuta. Tällä valtaosaltaan Suomessa tuotetaan kaukolämpö lukuun ottamatta Helsinkiä, jossa teillä se on kivihiili, ettekä te aio siitä muuttaa [Hannu Hoskonen: Erinomainen vihreä vaihtoehto!] käyttötapaa muuten kuin jos lakitiede pakottaa. [Ozan Yanarin välihuuto] Kuten totesin, sosiaalidemokraatit kannattavat hallituksen esitystä, joka nostaa turpeen hintaa, muttemme kannata vihreiden esitystä, joka nostaa vielä lisäksi turpeen hintaa, koska se tulee vaikuttamaan nimenomaan asumiskustannuksiin. Ja kun tiedetään, että näitten CHP-laitosten polttoaineiden korvaavien järjestelmien tulossa menee vuosia, niin ei tämä vaan automaatti ole, että joka vuosi nostetaan ihmisten asumiskustannuksia. Hyväksymme siis hallituksen esityksen.

15.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä edustaja Yanarille maataloudesta: Muistan, että tässä joku aika sitten te olitte mukana innokkaasti esittä-mässä, että maataloustuista on luovuttava kokonaisuudessaan, koska ne ovat ympäristöhai-tallisia. Sitten ei mennyt kuin pari kuukautta, niin allekirjoititte välikysymyksen, jossa olit-te huolissanne maatalouden kannattavuudesta. Missä teidän politiikkanne uskottavuus on? Kimpoilette kuin superpallo käytävällä edestakaisin. [Ozan Yanarin välihuuto] En tiedä, mistä tulee, minne menee. Esityksiä tulee, mutta niissä ei ole päätä eikä häntää. Logiikkaa ei ole koskaan ollutkaan.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Sitten te täällä salissa puhutte siitä, mitä edustaja Wallin äsken kuvasi — CHP-laitoksella poltetaan puuta ja turvetta yhteispoltossa, jossa saavutetaan ehdottomasti paras hyöty — ja sitäkin te vastustatte, ja sitten oma pesänne hehkuu. Viime vuonna teitte Suomen ennätyksen Suomen itsenäisyyden juhluvuonna. Vihreät tekivät uuden ennätyksen Suomen itsenäisyyden kunniaksi: poltittu uuden ennätyksen kivihiilen käytössä tässä maassa. [Ozan Yanar: Ai minä?] — Te johdatte tätä kaupunkia, teillä on muistamani mukaan ykköspaikka kaupungissa, enkä ole kuullut, että olisitte kovin aktiivisia olleet tämän uuden ennätyksen jälkeen. Varmaan teette tänä vuonna vielä uuden ennätyksen. En tiedä vielä, mutta sehän nähdään, kun vähän aikaa eletään.

Mutta, arvoisa puhemies, sitten kiitän edustaja Uotilaa erinomaisesta tittelistä. Liitän tämän ylpeänä CV:heni ja vanhana miehenä muistelen sitä sohvatuolissa, että kyllä se oli hieno. Kiitos oikein lämpimästi. Mutta se tilasto on ihan rehellinen tilasto, jonka on Tilastokeskus tehnyt, ja suora lainaus viestistä, jonka sain tältä tiedemieheltä: ”Ohessa linkki Tilastokeskuksen polttoaineluokitukseen ja erikseen taulukko kyseiseltä sivulta, missä näkyvät polttoaineiden päästökertoimet eli se, kuinka paljon hiilidioksidia tulee ilmaan tuotettua energiayksikköä kohti.” Sehän se on se ratkaiseva tekijä, jos me kerran ilmastomuutosta vastaan tappelemme: hiilidioksidin määrä, hyvät veljet ja sisaret. Ja maakaasulle se tässä Tilastokeskuksen tilastossa laskettu tarkka kerroin on 55, turpeelle 107, puulle se on savupiisnin päästä mitattuna 109, mutta koska puu on uusiutuva, on sovittu, että se on siis nolla. Ja nyt kun otetaan tämä äsken mainitsemani suurin piirtein oikea polttosuhde elikkä turvetta 30, puuta 70, kuten sanoin, riippuen hieman siitä, miten märkää se puu on — jos puu on märempää, sitten hieman enemmän turvetta, jos puu on kuivempaa, sitten vähän vähemmän turvetta, mutta ehkä keskimäärin 30 prosenttia — niin tällä polttotavalla laskettuna päästö on pienempi. Se menee noin 30:een, kun se maakaasulla on 55. Eli aivan selvästi tulee päästöjä vähemmän.

Ja sitten mitä tulee niihin pienhiukkasiin: Kun puuta ja turvetta poltetaan yhtä aikaa, niin polttolämpötila kattilassa nousee reippaasti yli pelkän puunpolton ja se tuhoaa kaikki pienhiukkaset siellä palon aikana ja savupiisnin päästä todella tulee vain vesihöyryä. Totta kai sieltä hiilidioksidiakin tulee, kun poltetaan tavaroita tai mitä tahansa poltetaan, aina syntyy hiilidioksidia. Se on kiistämätön tosiasia. [Kari Uotila: No, se oli hyvä täsmennys!] Ja sitten se toinen hyvä puoli puun ja turpeen yhteiskäytössä on, että saadaan 5 prosenttia enemmän siitä kattilasta sähkötehoa ulos, kun paine kattilassa nousee korkeammalle, elikkä siitä on selkeää hyötyä. Ja muistakaa, hyvät ystävät, myös huoltovarmuus. Jos tässä maassa ei pidetä huolta siitä, että me pystymme kaikissa olosuhteissa kattilat pitämään lämpiminä... Kuten olemme viime päivinä huomanneet, maailmanmarkkinoilla on levottomuutta. Eivät nuo markkinat aina toimi. Meidän pitää itse pitää itsestämme huoli.

15.32 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC antoi meille hälyttävää tietoa siitä, mihin planeettamme tila on menossa, jollei päästöjä leikata nopeasti, ja Suomi on osana EU:ta ja varakkaita länsimaita toki eturintamassa päästöjen vähennystalkoissa. Sen takia ehdotammekin omassa varjobudjetissamme turpeelle huomattavasti korkeampaa veroa kuin mitä hallitus esittää. Kivihiilestä on luovuttava hyvin nopeasti, mutta myös turpeen verotusta on nostettava ja siitäkin luovuttava 2030-luvun kuluessa.

Mitä tulee kotimaiseen ruokaan ja maatalouteen, on erittäin tärkeää, että meillä on omaa lähiruuan tuotantoa, koska lähiruoka on turvallista ja terveellistä meidän kansalaisillem-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

me. Maaseutu on myös erinomainen paikka lähien energian tuotantoon, kuten esimerkiksi biokaasu, ja täytyy todeta, että hallitus on todellakin vitkutellut uusiutuvan energian edellytysten parantamiseksi maaseudulla, esimerkiksi tuki maatilakokoluokan biokaasulaitoksille. Tällaista ette ole saaneet aikaiseksi, vaikka se olisi kovinkin tarpeellinen.

Se, että meidän maataloutemme on nyt ahdingossa, on todella huolestuttavaa, ja meidän täytyy tehdä kaikkemme uudistaaksemme maatilatuotantoa kestävämmälle pohjalle. Huomenna Kansalaisinfossa on muun muassa vihreiden maaseutupoliittinen ja maatalouspoliittinen ohjelma esittelyssä — lämpimästi tervetuloa sinne kuulolle.

Mitä tulee sitten maatalouden energiaverojen palautukseen, niin näistähän on muun muassa valiokunnan mietinnössäkkin todettu: ”Energiaverojen palautusjärjestelmä ei ole tarkoitukseen täysin sopiva, koska korvauksen ja viljelijäkohtaisen menetyksen välinen yhteys on siinä epäsuora. Lisäpalautusta voi saada siten sellainenkin viljelijä, jolla ei ole ollut menetyksiä. Korvaus ei kata toisaalta sitä käyttöä, jossa kevyt polttoöljy on korvattu hakkeella tai biokaasulla.” Elikkä hallitus tukee suoraan kevyen polttoöljyn käyttöä, mutta ette anna mitään tukea esimerkiksi hakkeen tai biokaasun käytölle tai kannusta uusiutuvan energian lisäämiseen.

Vihreät tulevat esittämään toisessa käsittelyssä lausumaa, jossa esitämme, että satovahinkojen kompensointi on tehtävä kestäväällä tavalla. Korvausten maksamiseen pitää rakentaa kestävämpi malli, joka ohjaa rahat niille, jotka ovat vahingoista eniten kärsineet, ja tuen tulee kohdentua oikein ja kannustaa ympäristöystävällisten energianlähteiden käyttöön.

15.35 Harry Wallin sd: Joo, varmaan on hyvä kerrata sekä edellisen vuoden satokorvaus että nyt tämä kuluneen vuoden kuivuudesta johtuva korvaus.

Ministeri Leppähän selvitti hyvin perusteellisesti tämän, kuinka mahdollisesti voitaisiin mahdollisimman nopeasti saada palautusta niille kärsineille viljelijöille, joita on kohdannut satomenetys, ja ainut malli oli tämä energiaveron palautusmalli, joka pystyttiin nopeasti toteuttamaan. Siinä on puutteita, niin kuin on tässä todettu, ja sen takia siinä on lausuma, että pitää miettiä pitkällä aikavälillä, mikä on parempi malli, mutta kuitenkin jos halutaan hädän hetkellä auttaa ihmistä, niin pitää valita sellainen malli, joka tukee silloin, kun hätä on, eikä kahden vuoden päästä, kun saat EU-komissiosta jonkun hyväksynnän jollekin tukimallille. Tämä on maa- ja metsätalousvaliokunnassa käyty monta kertaa läpi. En tiedä, kuinka teidän asiantuntijanne, Halmeenpää, on tätä teidän ryhmässänne tuonut julki, mutta kysymys on siitä, että kohdentuminen on varmaankin joiltakin osin epäoikeudenmukainen mutta keskimäärin se kohdentuu niille, jotka ovat kokeneet tappioita.

Sitten ihmettelin hieman perussuomalaisen kansanedustaja Elomaan tietämystä EU-tukien maksatuksista, koska EU:n — niin kuin tiedätte, kun olette maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäsen — ainut pysyvä aikataulu pysyville tuille on kesäkuun loppuun mennessä. Kaikki muut tulevat sen mukaan, kuinka hallitus asettaa aikamäärään, ja siinä Suomi on ollut erittäin hyvä, paras Euroopan unionissa, tässä maksuaikataulujen pitämisessä. Meillä on ollut ongelmana se, että Mavi eli Maaseutuvirasto ei ole saanut paikkatietoja, kun ne ovat Maanmittaushallituksesta tulleet, ja ne ovat olleet myöhässä ja sen takia on ollut osa korvauksista myöhässä. Nyt tässä Ruokavirasto-uudistuksessa, joka tehtiin ja jossa Evira ja Mavi yhdistyvät, sinne tulee myöskin sitten Maanmittauslaitokselta tämä paikkatietoyksikkö, jolloin voidaan varmistaa se, että saadaan ajanmukaisesti EU-tuet maksettua tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Mutta hieman ihmettelin teidän tietämättömyyttäanne näistä tuista.

Puhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan.

15.37 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista keskustelua. Toiset puhuvat äideistä ja toiset tyttäristä, sillä kesät eivät ole nyt veljiä keskenään, jos verraan viime vuotta ja tätä vuotta. Viime vuonna ehkä se kohdentumisongelmia oli räikeä — vielä räikeämpi kuin tänä vuonna — jolloin ne, jotka uusiutuvaa energiaa käyttivät viljan kuivatukseen, eivät saaneet yhtään tukia, vaikka joutuivat ihan yhtä lailla käyttämään lisäenergiaa, että viljat kuivuivat. Tänä vuonna meillä on hätä ollut kuivuuden takia, mutta emme ole pystyneet kohdentamaan satolukujen mukaisesti näitä korvauksia, vaan nyt niitä kohdennetaan polttoaineen kulutuksen perusteella. Meillä on viljojen vuoksi tiettyjä maatyyppejä, joissa tänä vuonna on saatu aivan samanlaisia satoja kuin normaalistikin, ja viljan maailmanmarkkinahinta on kasvanut voimakkaasti, joten siellä osassa viljelystiloista ollaan tienattu enemmän kuin keskimäärin juuri maailmanmarkkinahintojen vuoksi. Pitäisi osata huomioida näitä asioita.

Tässä on ollut hallituksella vuosi aikaa katsoa ja tehdä, että tuki, minkä nytkin tänä vuonna maanviljelijät tarvitsevat, kohdentuisi niin, että se jakautuu niille, jotka ovat eniten kärsineet todellisuudessa, eikä niin, että se tulee polttoaineen kulutuksen myötä palautuksena. Pitää huomioida uusiutuvan käyttö ja ne tilalliset, ja tässäkin kohtaa olisi pitänyt vielä katsoa, onko minkälainen kannattavuus tilalla.

En lähde täällä kenenkään osaamista ja tietämystä arvioimaan, mutta toivoisin, että salikeskustelussa arvostetaan toisiamme ja niitä mielipiteitä, joita tässä vihreätkin ovat esittäneet. Mielestäni edustaja Yanar on perustellusti, niin kuin Karimäkikin, tuonut niitä asioita esille, joita pitäisi huomioida, niin että myös uusiutuvan energian tilalliset, ne maanviljelijäyrittäjät, jotka ovat suuntautuneet uusiutuvan energian käytön puolelle, olisivat myös jossakin kohtaa tasavertaisessa asemassa, eikä niin, että vain he, jotka käyttävät kevyttä polttoainetta, ovat niitä edunsaajia. Niiden, jotka käyttävät esimerkiksi oman tuotantonsa sivutuotteista tulevaa biokaasua omissa työkoneissaan, tulisi olla siellä yhtä lailla sitten mukana, kun sitä energiaa myös niissä laitteissa kuluu enemmän kosteina vuosina, niin kuin esimerkiksi viime vuonna oli.

15.40 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä keskustalaisten väite, että vihervetoinen Helsinki polttaa kivihiiltä, on sinänsä tietysti aivan totta ja omaa oman retorisen viihdearvonsa, mutta muistuttaisin kuitenkin, että tällaisia lausuntoja antaessa olisi myös syytä pitää omakin pesä puhtaana. Nimittäin Keskustanuoret tuossa hiljattain tekivät sellaisen aloitteen, että turve rinnastettaisiin kivihiileen ja sen käytön lopettamiselle tehtäisiin aikataulu. Tätä siis esittää keskustan nuorisojärjestö, eli sieltäkin varmaan tulevia keskustan kansanedustajia nyt sitten jatkossa tulee turvetuotantoa Suomessa ajamaan alas. Eli vähän rehellisyyttä näihin puheisiin peräisin.

Eduskunnan tehtävänä on valvoa ja vaalia Suomen taloutta ja työllisyyttä, ja tätä taustaa vasten kummastelenkin näitä erityisesti punavihreästä oppositiosta tulevia vastalauseita tähän esitykseen. Missä on teidän vastuunne näistä asioista? Hallitus jo valmiiksi ennestäänkin korottaa asumisen ja liikennepolttoaineiden hintoja liikaa. Perussuomalaisten linjaus on se, että näitä kustannuksia sen sijaan pitäisi alentaa. Koko maa on pidettävä asuttuna, ja asumisen ja työnteon edellytykset on turvattava.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Kannatankin lämpimästi ryhmämme valiokunnan mietintöön esittämiä muutosesityksiä. Kun näistä aikanaan äänestetään, sitten näemme, millä puolueilla täällä salissa todella on halu turvata Suomen talous ja työllisyys.

15.41 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin Keskustanuorten kanta turpeenpolton lopettamisesta on erittäin tervetullut. Se on hieno aloite, ja toivottavasti keskustalaiset pohtivat, miten he sitten tätä lähestyvät. Eli on hyvä, että nuoret ovat edistyskellisiä. Vaikka tässä pidetään ihmeellisiä palopuheita keskustan suunnalta, on hyvä, että Keskustanuoret tietävät, missä mennään.

Nyt tähän loppuun, liittyen tähän keskusteluun: Meidän kantamme on se, että maataloutta ja maanviljelijöitä pitää totta kai tukea ja auttaa, mutta tämä malli on huono. Äsken perustelin sitä monessa kohtaa. Jos te avaatte mietinnön sivun 7, siellä on kokonainen sivu tästä asiasta, minkä takia tämä on ongelmallinen. Ne kaikki argumentit, mitä olen itse käyttänyt, ovat siis myös mietinnön argumentteja. Edustaja Hoskonen, tämän keskustalaiset ovat myös allekirjoittaneet. Tämä ei ole minun keksimäni retoriikka, vaan tämä on valiokunnan tekstiä. Eli te keskustalaiset olette allekirjoittaneet, että tässä on huono malli. Ennen kuin kritisoi, lukekaa näitä lakiesityksiä ja mietintöjä. Niin voitaisiin käydä älyllisempää ja parempaa keskustelua — sivu 7.

15.43 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suosittelen edustajia tutustumaan myös siihen työhön, mitä edeltävät kolleganne parlamentissa ovat tehneet vaikkapa viime kaudella, kun tässä kyseenalaistettiin keskustan suhdetta turpeeseen. Parlamentaarinen energia- ja ilmastokomitea on tässä talossa viime vaalikaudella yhteistyössä linjannut sen, että ensin luovutaan ulkomaisista fossiilisista polttoaineista ja sen jälkeen tullaan kotimaisiin polttoaineisiin. Siellä paperissa on kaikkien eduskuntapuolueiden nimet alla, myös teidän vihreiden nimi, joten toivon, että myös vihreät edustajat kunnioittaisivat sitä parlamentaarista linjaa, jonka kaikki puolueet ovat yhdessä päättäneet: luovutaan ulkomaisista fossiilisista ensin ja sen jälkeen tullaan kotimaisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kritisoitu tätä maatalouden energiaveron lisäpalautusjärjestelmää. Niin kuin valiokunta itse toteaa, siihenhän liittyy ongelmia sen takia, että järjestelmä on monimutkainen, se vaatii EU-komission hyväksynnän, kuten täällä on tullut esille. Kun hätä on suurin, silloin kun se kesä on mitä on, ei siinä hallitukseen pysty ihmeitä tekemään, vaan silloin täytyy tehdä niiden elementtien ja toimien mukaan, mitä on käytettävissä.

Muistutan myös siitä, että suurin osa, valtaosa, niistä maataloista kuitenkin käyttää edelleen kevyttä polttoöljyä. Totta kai me toivomme, että me pääsisimme tekemään bio-kaasuinvestointeja ja laittamaan koneita hakkeelle, mutta ei se ole edes kaikkien koneiden osalta vielä tänä päivänä teknisesti mahdollista, puhumattakaan toimialasta, joka on menettänyt monin paikoin 25 prosenttia vuotuisista tuloista. Mieltikääpä, että teet satojentuhansien eurojen investoinnin semmoisella palkkakuitilla — ei ole kovin monelle tilalle valitettavasti ollut mahdollista. Joten silloin täytyy, totta kai, se tuki kohdistaa niille tiloille, jotka tänä päivänä vielä käyttävät kevyttä polttoöljyä, joilla se hätä on myös varsin suuri olemassansa.

Ehkä tähän loppuun haluaisin kuitenkin vielä todeta sen, että yhteinen huoli liittyy tietenkin siihen, miten me voimme tehdä meidän energiajärjestelmästä vielä entistä hajaantumman. Sähkön varastoinnin osaltahan täällä on tiettyjä elementtejä siihen, tai jos puhu-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

taan vaikka eurooppalaisista tasoista, niin useilla maatiloilla Keski-Euroopassa iso siivu siitä maatilan tulosta jo tulee uusiutuvan energian järjestelmistä, mutta se on vaatinut erittäin merkittäviä panostuksia ja yritystukia — niitä samoja yritystukia, joita täällä oppositiopuolueet varsin usein kritisoivat. Täytyy siis päättää, kannattaako niitä tukia vai vastustaako niitä. Minun mielestäni niitä voi olla niin kauan, että me pääsemme markkinaehtoiisiin malleihin, ja kuten me olemme nähneet tuulivoiman osalta tai kaasuvoimalaitosten osalta, on aivan selkeää, että valtiovallan puuttumista ja tukea, ohjausta myös siihen suuntaan on tarvittu.

15.46 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Wallinille sanoisin, kun hän kyseenalaisti EU-tukituntemukseni, että käsittääkseni kansanedustaja on täällä, jotta hän myös tuo kansalaisten huolia esille täällä keskusteluissa. Viljelijä, joka otti yhteyttä noin kuukausi sitten, sanoi, että hänellä nämä tuet olivat myöhässä. Osa viljelijöistä on saanut myöhässä tukirahansa, ja sen käsittääkseni edustaja Wallinkin myönsi, että sitäkin tapahtuu. Tämä kritiikki, minkä esitin, oli sitä, että näiden tukimaksujen pitäisi tulla vähän niin kuin palkankin, että sen tietää tarkalleen, koska rahat saa. Ja ehkä minä jotain tiedän maanviljelijän tyttärenä myös maataloudesta.

15.47 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Harvoin varmaan tässä salissa on näin paljon keskusteltu näinkin pienestä summasta kuin tässä kevyen polttoöljyn palautuskorotuksessa on, ja harvoin on näin pienessä summassa nähty näin paljon oikeudenmukaisuuskysymyksiä.

Kyllähän tilanne on se, että traktoreissa ja leikkuupuimureissa tullaan varsin kauan käyttämään kevyttä polttoöljyä, joka on fossiilista. Pääosa, muistaakseni noin neljä viidesosaa, tästä kevyen polttoöljyn käytöstä kohdistuu nimenomaan traktoreitten ja leikkuupuimureitten käyttöön. Viljan kuivatuksessa on siirtymää hakkeen käyttöön, mutta vaikka näitä siirtymisiä tuetaan, niin siinä on kysymys niin suurista investoinneista, että kun vanha järjestelmä, joka perustuu kevyeen polttoöljyyn, edelleen toimii hyvin, niin ei monikaan viljelijä pysty lähtemään näin suuriin uusinvestointeihin, mutta suuntahan on kyllä hakkeen seen viljan kuivatuksessa.

15.48 Harry Wallin sd: On totta, että maanviljelijät ovat kritisoineet EU-tukien maksamista, ja tässä tapahtui 2016 jopa traktorimarssi tänne Helsinkiin, ja se syy, minkä takia silloin tuet olivat myöhässä, johtui Maanmittauslaitoksen paikkatietojärjestelmästä. Mavi eli Maaseutuvirasto ei ollut ajoissa saanut näitä tietoja, eli syy oli Maanmittauslaitoksessa eikä Mavissa. Nyt on tehty uudistus ensi vuoden alusta. Mavi ja Evira tulevat yhdeksi Ruokavirastoksi ja sinne tulee Maanmittauslaitoksen paikkatieto-osasto yhdeksi osaksi jatkossa. Mutta niin kuin minä sanoin, ainut EU:n määrittelemä aikaraja pysyville tuille on kesäkuun loppuun mennessä. Kaikki muut tuet tulevat sen mukaan kuin tiedot valmistuvat, ja Suomi on ollut tässä Euroopan unionin ykkönen. Mutta totta kai arvostan edustaja Elomaa-ta ja sitä, että teille tulee palautetta, koska kyllä maanviljelijällä on tänä päivänä kova huoli siitä — nämä käydyt keskustelut tästä energiaveronpalautuksesta — että silloin kun rahat eivät riitä, niin kaikki aikataulunmukainen, tai sanotaan niin sanotun aikataulun mukainen, tuki tulee ajallaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.49 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä vapaasta sivistystyöstä annettua lakia.

Taas kerran indeksikorotusten jäädyttäminen osana valtiontalouden sopeuttamistoimia tuntuu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Indeksikorotuksia vastaava säästö tehtäisiin vuoden 2019 osalta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain nojalla sellaisiin esi- ja perusopetuslain mukaisten toimintojen rahoitukseen, jotka ovat indeksikorotuksen piirissä. Museoiden, teattereiden, orkestereiden ja taiteen perusopetuksen sekä luokioulutuksen vuoden 2019 indeksikorotus tehtäisiin laskennallisesti, mutta vastaavasuuruinen säästö huomioitaisiin euromäärissä, jotka vähentävät kunkin kulttuurilaitoksen ja koulutusmuodon keskimääräisiä yksikköhintoja indeksikorotusta vastaavalla määrällä. Vapaasta sivistystyöstä annettua lakia ehdotetaan puolestaan muutettavaksi siten, että vuoden 2019 indeksikorotus tehtäisiin laskennallisesti, mutta vapaan sivistystyön oppilaitosten keskimääräisiin yksikköhintoihin tehtäisiin vuoden 2019 indeksikorotusta vastaavat vähennykset. Kaikki indeksikorotuksia vastaavat säästöt ehdotetaan tehtäväksi pysyviksi.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla, joiden on määrä astua voimaan 1. tammikuuta 2019, on sen verran kielteiset kokonaisvaikutukset, että me perussuomalaiset katsomme parhaaksi ehdottaa esityksen hylkäämistä.

Suomi on ollut perinteisesti tunnettu koulutuksen mallimaa. Viimeisen kymmenen vuoden kuluessa kehityskulku on ollut kuitenkin huolestuttavaa. Alamäki on ollut selvä. Pitkään jatkuneet koulutusleikkaukset eivät ole tuoneet ainakaan loivennusta alamäkeen. Jatkuva koulutuksesta leikkaaminen ei voi olla tulevaisuuden kannalta ongelmatonta. Valtiontalous kaipaa tietysti tasapainottamista, mutta ei koulutuksen kustannuksella. Miettikää vaikka koulutuksen asemaa aikanaan, kun hyvinvointiyhteiskuntaa rakennettiin. Silloin tehtiin kauaskantoisia päätöksiä vahvistaa suomalaista koulutusta. Kannattiko se? — Nii-in. Miksi nyt sitten tehdään päinvastoin?

Me perussuomalaiset vastustamme jyrkästi koulutuksesta karsimista. Meidän näkemysmme mukaan Suomi on yhä monin tavoin erittäin hyvä maa nuorille, esimerkiksi opiskelumahdollisuuksia on pääsääntöisesti tarjolla melko hyvin. Toisaalta säästöt näkyvät jo tietyillä alueilla huolestuttavalla tavalla esimerkiksi lukio- ja ammattikoulutuksen saataavuudessa sekä lähiopetuksen määrässä.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Korostamme ammatillisen ja toisen asteen koulutuksen merkitystä jatko-opintojen pohjana. Kattava lukioverkko on säilytettävä, jotta lukiokoulutusta pystytään jatkossakin tarjoamaan tasapuolisesti koko maassa. Silmänkääntötemppuna rahoituksen leikkaukselle Sipilän hallitus on toisaalta yrittänyt lisätä oppisopimuskoulutusta ammatillisissa oppilaitoksissa. Vaikka tämä tavoite on sinällään kannatettava, ei hallitus ole kohdentanut oppisopimuskoulutuksen lisäämiseen tarpeeksi euroja.

Arvoisa puhemies! Rahoitusleikkaukset ovat heikentäneet myös kotimaisten museoiden mahdollisuuksia hoitaa yhteiskunnallisia perustehtäviä, kuten suomalaisen kulttuurin tallentamista, tutkimista ja edistämistä. Leikkaukset heikentävät myös teattereiden ja orkestereiden työllistämismahdollisuuksia.

Säästöt ovat lyöneet voimakkaasti korville vapaan sivistystyön oppilaitoksia, joissa jokainen suomalainen on pystynyt halutessaan opiskelemaan esimerkiksi kieliä ja kehittämään työelämässä vaadittavia taitoja. Oppilaitosten perusrahoituksen kiristäminen syö pahoin pohjaa toiminnan kehittämiseltä vastaamaan paremmin muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Säästöliekillä toimivat oppilaitokset eivät kykene myöskään reagoimaan parhaalla mahdollisella tavalla syrjäytymisen riskeihin. Jos työelämään johtavan ja valmistavan koulutuksen rahoitus on jatkuvasti kortilla, niin miten oppilaitokset kykenevät suoriutumaan tehtävistään? Etenkään nyt, kun talouden saralla menee piirun verran paremmin, esityksen mukaiset leikkaukset eivät ole perusteltuja.

Arvoisa puhemies! Esitän, että mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

15.54 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Elomaan tekemää esitystä lakiehdotusten hylkäämisestä.

Kerroinkin jo hallituksen esityksen ensimmäisessä käsittelyssä viime viikolla olennaisimmat perustelut siihen, miksi perussuomalaiset eivät voi hyväksyä näitä tehtyjä lakiehdotuksia. Edustaja Elomaa toikin näitä syitä esille erittäin hyvin tässä edeltävässä puheenvuorossaan, mutta totean kuitenkin lyhyesti vielä sen, että me perussuomalaiset haluamme säilyttää laajan, kattavan ja tasokkaan toisen asteen oppilaitosverkoston koko maassa. Se on tärkeää kaikille nuorille, ja erityisen tärkeää se on niille nuorille, joiden vanhemmilla ei ole varaa avustaa alaikäisiä lapsiaan, kun he joutuvat mahdollisesti harkitsemaan muuttoa toiselle paikkakunnalle opintojen perässä.

Lisäksi suomalaisille on jatkossakin tarjottava mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan, työelämävalmiuttaan ja työelämätaitojaan vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Se on erittäin kustannustehokasta monella tapaa, varsinkin kieliopintojen osalta mutta muutoinkin, ja me katsommekin, että nämä lakiehdotukset, joita siis olemme esittäneet hylättäväksi, tulisivat toteutuessaan vaikeuttamaan huomattavasti tämän sivistystehtävän toteutumista.

15.56 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan myös näitten lakiehdotusten hylkäämistä, ja keskeinen peruste on juuri se, että indeksikorotuksen jäädyttämisellä ja sen jäädytyksen jatkamisella edelleen heikennetään mahdollisuuksia korkeatasoisen koulutuksen järjestämiseen.

Kiinnitin huomiota siihen, että myös sivistysvaliokunnan mietintö on aika ristiriitaista luettavaa sisäisesti. Siellä hyvin selkeästi ja rehellisesti todetaan, että asiantuntijalausuntojen mukaan esityksellä on vahingollinen vaikutus koulutuksen laatuun ja saavutettavuuteen, ja sitten kiinnitettiin huomiota myös siihen, että vaikutuksia koulutuksen alueelliseen

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

tasa-arvoon, opetuksen laatuun, nuorten syrjäytymiseen tai tarpeeseen irtisanoa henkilökuntaa tai lakkauttaa toimipisteitä ei ole arvioitu lainkaan, eli tästä esityksestä puuttuu myös näiden merkittävien vaikutusten arviointi. Siitä huolimatta sitten sivistysvaliokunta toteaa, että se pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Kyllä vähintään olisi se, että tämä arviointi hoidettaisiin huolellisesti ja kunnolla.

15.57 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessähän ehdotetaan indeksikorotusten jäädyttämistä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin. Näiden indeksien jäädytyshän on jo nyt murentanut osaltaan suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen perustaa, kun se otetaan huomioon yhdessä koulutukseen, tutkimukseen ja sivistykseen kohdistettujen miljardiluokan säästöjen kanssa. Hallituksen esityksellä on jälleen kerran kielteinen vaikutus koulutuksen laatuun, ja sen ainoana tavoitteena on vähentää koulutuksen resursseja perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä, lukioissa ja taiteen perusopetuksessa. Julkista taloutta mielestäni voidaan vahvistaa vain osaamiseen ja kasvuun panostamalla, ei leikkaamalla. Sitä paitsi indeksien jäädytysten jatkaminen ei enää oikein ole perusteltuakaan tilanteessa, jossa talouden tila on kohentunut merkittävästi ja esimerkiksi verotuotot ovat kasvaneet oletettua enemmän.

Kuten hallituksen esityksessä mainitaankin, opetuksen järjestäjät sekä oppilaitoksien ylläpitäjät ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa käytettävissä oleviin resursseihin. Käytännössä tämä on johtanut vahvaan eriarvoistumiskehitykseen alueittain, kun toisissa kunnissa on voitu kompensoida tehtyjä leikkauksia kunnan omalla rahoituksella ja toisissa kunnissa ei. Sitten tämä on myös johtanut siihen, että leikkaukset ovat lisänneet kuntien ja/tai yksittäisten opiskelijoiden rahoitusvastuuta koulutuksen kustannuksista.

Vapaaseen sivistystyöhön, kuten kansalaisopistoihin, kohdistuvat leikkaukset tarvitsevat vielä tarkemman katsauksen. Tämä on nimittäin johtanut nyt siihen, että kansalaisopistoja on yhdistetty ja toimipisteitä lakkautettu ja kurssimaksut ovat nousseet. Samansuuntainen kehitys jatkuu siis edelleen, vaikka elinikäisen oppimisen merkitys kasvaa työelämän rakennemuutoksessa ja vapaan sivistystyön rooli myös maahanmuuttajien koulutuksessa on vahvistunut. Tämä on johtanut myös siihen, että kansalaisopistojen kurssitarjontaa on jouduttu karsimaan muun muassa niitten kurssien kohdalta, joiden järjestäminen on kalliimpaa. Minimiosallistujamääriä, joilla kurssit voidaan aloittaa, on jouduttu kasvattamaan kaikkialla Suomessa. Kurssimaksuja onkin asiantuntijakuulemisen mukaan ollut pakko nostaa lähes kaikissa kansalaisopistoissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ei myöskään sisällä minkäänlaista säästöpäätöksen vaikutusarviota, mikä on vakava puute. Pysyviä ja suuria leikkauksia museotalle, taiteeseen, kulttuuriin ja vapaaseen sivistystyöhön esitetään ilman näkemystä siitä, miten nämä leikkaukset vaikuttavat esimerkiksi sosiaaliseen hyvinvointiin, kulttuuriperinnön säilymiseen, monikulttuurisen yhteiskunnan kehitykseen, matkailu- ja muuhun elinkeinotoimintaan tai työllisyyteen maantieteellisesti eri puolilla Suomea.

Kannamme erityisesti huolta myöskin tästä taiteen perusopetuksen tilanteesta, jossa uusien opetussuunnitelmien mukainen toiminta on käynnistynyt. Tarkoitus on lisätä taiteen perusopetuksen saavutettavuutta ja tasavertaisuutta eri alueilla. Tällä hetkellä eri taiteenalojen ja alueiden välillä on järjestämisessä suuria eroja. Tavoite edistää taiteen perusopetuksen saatavuutta on äärimmäisen tärkeä, ja sillä voisi parhaimmillaan olla merkittävä vaikutus myös harrastustakuun toteutumiselle.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit vastustavat indeksijäädytyksiä, sillä ne nakertavat tärkeiden peruspalveluiden rahoittamista ja jättävät pysyvän aukon näiden toimintojen rahoittamiseen. Käytännössä toiminnan sopeuttaminen yhdistettynä muihin suoraan koulutukseen kohdistettuihin leikkauksiin tarkoittaa lomautuksia, suurempia ryhmäkokoja, pienempää valinnaisuutta ja opetuksen määrän vähentämistä. Pahimmin leikkaukset kohdistuvat, myös asiantuntijakuulemisen mukaan, syrjäytymisuhan alla oleviin nuoriin.

Edellä sanotun perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

16.03 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuritoimen ja vapaan sivistystyön indeksien jäädytys yhdessä tehtyjen pohjaleikkausten kanssa ovat murentaneet osaltaan suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen perustaa, ja on erittäin valitettavaa, että suunta jatkuu myös ensi vuonna. Indeksien jäädytysten jatkaminen ei ole enää perusteltua tilanteessa, jossa talouden tila on kohentunut merkittävästi ja verotuotot ovat kasvaneet.

Arvoisa puhemies! Suomen valtti maailmassa ja myös taloudessa on osaaminen ja koulutus. Kun leikataan osaamisesta ja koulutuksesta, kun leikataan henkisestä pääomasta, leikataan tulevaisuudesta ja leikataan myös talouden tulevasta perustasta ja peruspilareista. Suomi ei voi kilpailla maailmalla halpatyövoimalla. Me voimme kilpailla vain osaamisella, koulutuksella, tuottavuudella, innovatiivisuudella, ja niitä nämä leikkaukset rokottavat pitkälle tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Syrjäytyminen on yhteydessä alhaiseen koulutustasoon, ja suomalaisten koulutustasoa tulee nostaa, ei laskea. Sitä tulee nostaa niin laadullisesti kuin määrällisestikin. Tämä leikkausten suunta on siis täydellisen väärä, ja leikkaukset voivat tulla pitkällä tähtäimellä kalliiksi Suomen taloudelle.

Arvoisa puhemies! Kulttuuripalveluiden rahoitusta ja indeksejä on leikattu vuosien ajan. Se heikentää edellytyksiä kansallisen kulttuurin vaalimiseen ja kehittämiseen, ja sillä on myös negatiivisia hyvinvointivaikutuksia, sillä kuten kaikki tiedämme, kulttuuri on erittäin merkittävä hyvinvointitekijä. Sillä on tietysti myös itseisarvoa, mutta sillä on myös positiivisia hyvinvointivaikutuksia. Kulttuurilla ja siihen panostamisella on myös positiivisia aluetalousvaikutuksia, ja nämä leikkaukset kulttuurin valtionrahoitukseen lisäävät alueellista eriarvoisuutta, sillä toiset kunnat pystyvät kompensoimaan niitä eri tavalla kuin toiset kunnat.

Arvoisa puhemies! On muistettava, että kansakunnan kilpailukyky ei määräydy yksinomaan perinteisistä tuotannontekijöistä, vaan aineettomalla pääomalla on erittäin suuri merkitys. Toivottavasti tämä muistettaisiin.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto vastustaa indeksijäädytyksiä, ja kannatamme lakiehdotusten hylkäämistä.

16.06 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen koulutusleikkaukset ovat murentaneet sivistyksen ja osaamisen pohjaa, ja mikä pahinta, nämä leikkaukset kohdistuvat lapsiin ja heidän tulevaisuuteensa. Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa jatketaan indeksikorotusten jäädyttämistä opetus- ja kulttuuritoimesta. Kannatan tämän esityksen hylkäämistä.

Tässä esityksessä vähennetään koulutuksen resursseja perusopetuksesta, vapaasta sivistystyöstä, lukioista ja taiteen perusopetuksesta. Museot, teatterit ja orkesterit ovat säästö päätösten vuoksi jo joutuneet supistamaan toimintaansa. Leikkaukset ovat johtaneet myös vahvaan eriarvoistumiskehitykseen, sillä joissakin kunnissa on voitu priorisoida kulttuuri-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

tointa ja on voitu paikata hallituksen tekemiä leikkauksia, mutta toisissa kunnissa se ei ole ollut mahdollista.

Esimerkiksi lukioiden osalta ryhmäkokoja on kasvatettu ja on myös jouduttu vähentämään valinnaisten kurssien määrää. Ryhmäkokojen kasvattaminen on todella epätoivottavaa kehitystä varsinkin tässä tilanteessa, kun tällä viikolla puhutaan siitä, että lasten ja nuorten kokemaa yksinäisyyttä on merkittävästi lisääntynyt ja sellaisten lasten ja nuorten määrä, joilla ei ole ainuttakaan ystävää, on lisääntynyt. Näin ollen kaikki leikkaukset sivistystoimintaan, koulutuksen laatuun, sen tasoon, kansanopistojen kurssitarjontaan, kulttuuripalveluihin, heikentävät lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua, olla mukana harrastuksissa ja saada laadukasta koulutusta. Näistä hallituksen esityksistä puuttuu aivan totaalisesti lapsivaikutusten arviointi ja arviointi siitä, [Timo Heinonen: Miten ne leikkaukset, mitä te teitte? — Toimi Kankaanniemen välihuuto] minkälaiset pitkäaikaiset vaikutukset näillä esityksillä on hyvinvoinnin heikkenemiseen.

16.08 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys koskee siis kipeästi vapaa-ta sivistystyötä, jonka arvoa ei välttämättä aivan aina ymmärretä. Tämän indeksijäädytys-sen lisäksi kiinnitän huomiota sellaiseen epäkohtaan, että tällä hetkellä kansanopiston yl-läpitäjille myönnetään valtio-osuutta 57 prosenttia kansanopiston järjestämän opetuksen laskennallisista kustannuksista. Mielestäni valtionosuusprosenttia tulisi korottaa siihen sa-maan 65 prosenttiin, joka vastaa opintokeskusten ja liikunnan koulutuskeskusten ylläpitä-jille myönnettävää valtionosuutta, ja tämä sisältyy kristillisdemokraattien vaihtoehtobud-jettiin. Tällainen korotus ihan tähän valtionosuuden pohjaan parantaisi vapaan sivistys-työn tasavertaisuutta ja parantaisi kansanopistojen mahdollisuutta jatkaa toimintaa, tarjota korkealaatuisia koulutusmahdollisuuksia aikuisopiskelijoille ja myös ehkäistä ja torjua syrjäytymistä.

Mutta todellakin mielestäni nämä vastalauseisiin sisältyvät perustelut ovat vakuuttavat ja hyvin laaditut, ja kannatan tämän esityksen hylkäämistä.

16.10 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen jo ensimmäisessä pu-heenvuorossaan totesi sen, kuinka yllättävän kriittinen edustajan mielestä tämä sivistysva-liokunnan mietintö on. Se pitää minunkin mielestäni osin paikkansa. Kuinka paljon siihen nyt sitten vaikuttavat lähestyvät vaalit? Olen voinut nähdä sen, että kyllä sivistysvaliokun-nan hallituspuolueiden jäsenet ovat voineet aika pahoin aika monien hallituksen säästöesi-tysten parissa, kun niitä on käsitelty, ja tavallaan harmittaa se, että ei ole löytynyt sitten rohkeutta ottaa voimakkaampaa otetta opetusministeriin ja hallitukseen, mistä nyt ehkä pa-ras esimerkki on tämä pääministeri Sipilän esitys, jolla hän tuli vajaa viikko sitten julkisuu-teen, että keskusta esittää, että pitää palkata tuhat opettajaa ammatilliseen koulutukseen. No, me olemme täällä äänestäneet monta kertaa näistä asioista, ja en ole mitään elonmerk-kiä tähän suuntaan huomannut pääministeri Sipilässä ja hänen napinpainalluksissaan. Nyt-kin muutaman viikon päästä on sitten mahdollisuus pääministerin näyttää, onko hän aivan tosissaan tällä sinällään ihan oikealla ja varmaan harkitullakin esityksellään. No, tämä nyt käsittelyssä oleva esitys ei käsittele ammatillisen koulutuksen rahoitusta, mutta sopinee nyt tässä yhteydessä tämmöisenä esimerkkinä nostaa esille.

En malta olla kommentoimatta edustaja Räsänen ehdotusta siitä, että kansanopistojen valtionosuus tulisi nostaa samalle tasolle opintokeskusten kanssa. Olen hyvin paljon sa-maa mieltä, enkä yksin sen takia, että olen Kansanopistoyhdistyksen kunniajäsen. Minä

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

olen itse asiassa vapaan sivistystyön kasvatti. Minä en olisi kansanedustaja, rehtori enkä täällä, jolleivät kansanopisto, kansankorkeakoulu ja muu olisi antaneet siipiä minun selkääni. Täytyy ihan nyt ottaa se työställe ja katsoa sitten mahdollisuuksia edetä tähän suuntaan, [Puhemies koputtaa] koska kansanopisto on senkaltainen instituutio edelleen Pohjoismaissa ja Suomessa, että sitä on järkevää tukea.

16.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! En malttanut olla pyytämättä tätä puheenvuoroa, kun vihreiden riveistä kyllä aina nähdään rikka toisen silmässä mutta ei malkaa omassa.

Vihreät olivat viime hallituksessa, ja silloin puheenjohtajana oli Ville Niinistö. Vihreiden ollessa hallituksessa leikattiin koulutuksesta yli 800 miljoonaa. Tämän kyllä edustaja Karimäki unohti kokonaan kertoa. [Ozan Yanarin välihuuto — Hanna Sarkkisen välihuuto] — Kerroin sen, että vihreät ovat leikanneet koulutuksesta 800 miljoonaa euroa. — Tätä he eivät koskaan muista eivätkä myöskään sitä, että silloin, kun vihreät olivat hallituksessa, ei uudistettu lukiokoulutusta, ei panostettu peruskouluun, peruskoulu junnasi paikallaan, ei uudistettu peruskoulun luokanopettajan koulutusta, toisen asteen ammatillisen koulutuksen tarpeellinen reformi ei edennyt eikä moni muukaan. Tämä on rehellistä sanoa, että vihreät toimivat hallituksessa näin ja sitten jeesustelevat täällä salissa — anteeksi, oliko tuo ruma sana. Heidän kielenkäyttönsä ja toimintansa on siis tämäntyyppistä, ja kun he ovat selkeästi muita parempia, niin ymmärrän sen, että he näin toimivat. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Talous oli huomattavan heikossa kunnossa pitkään Suomessa, ja nyt sitä on laitettu kuntoon. Kädet olivat aika tiukasti nuorten, koululaisten, lasten, opiskelijoiden taskuissa, ja niillä rahoilla näiden nuorten ja lasten piikkiin tehtiin pitkään, pyöritettiin arkea Suomessa. Nyt kuitenkin keskustan, sinisten ja kokoomuksen toimesta taloutta on laitettu kuntoon. Se on tarkoittanut vaikeita, kipeitä leikkauksia yhteiskunnan kaikille osaluille. Nyt meillä tilanne on parempi. [Jari Myllykosken välihuuto] Ensi vuonna panostetaan lisää moniin kohdentaen määrärahoja esimerkiksi sivistyspuolelle eri kohteisiin ja pystytään tekemään jo jotain muutoksia.

Vihreät muistavat kyllä sen, mitä muut ovat tehneet, mutta eivät koskaan sitä, mitä he ovat itse tehneet. He ovat luvanneet, että he peruvat tämän hallituksen koulutusleikkaukset, niin kuin ovat ymmärtääkseni sosiaalidemokraatitkin, mutta he eivät puhu sitä, peruvatko he omat leikkauksensa, heidän tekemänsä koulutusleikkaukset. [Ozan Yanarin välihuuto] Ne ovat siellä pohjalla kaikki, ja silloin on rehellistä myöntää se, että näitä vaikeita koulutussäästöjä ovat tehneet tässä salissa itse asiassa kaikki eri puolueet. [Peter Östman: Mekin!] — Mekin — myös te, [Välihuutoja] kaikki eri puolueet, mutta vihreät, he ovat niin paljon parempia [Puhemies koputtaa] kuin muut, he eivät muista sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt minä en, arvoisat edustajat, lyönyt nuijaa edustaja Heinosen puheenvuoron johdosta vaan sen johdosta, että hyvin äänekkäästi pitempiä tekstejä kerta toisensa jälkeen samaan lyhyeen puheenvuoroon sieltä salista osoitetaan, ja tämä on vähän liikaa. Jatkossa ei näin montaa pitkää repliikkiä sallita.

16.16 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erityisen mielenkiintoista, että edustaja Heinonen on juuri tänään se henkilö, joka muita ripittää ja opettaa siitä, mikä on sanojen ja tekojen ristiriita ja mitä on rehellisyys. Nimittäin juuri tänään kävi

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

niin, että edustaja Heinonen, joka julkisesti sanoi allekirjoittaneensa perintö- ja lahjaveron poistamiseen tähtäävän kansalaisaloitteen — ja kehotti sosiaalisessa mediassa kaikkia muitakin niin tekemään — ja joka täällä lähetekeskustelussa 11. lokakuuta piti tätä kansalaisaloitetta äärimmäisen tärkeänä ja kannatettavana, tänään valiokunnassa äänesti sen puolesta, että tämä kansalaisaloite sivuutetaan ja haudataan ilman mietintöä. Näin pääsi käymään tältä henkilöltä, joka täällä muita opetti sanojen ja tekojen ristiriidasta ja rehellisyydestä. Tämä on tietenkin hämmästyttävää. Jokainen meistä tietysti kantaa vastuun siitä, mitä tekee, mutta tällainen on päässyt käymään, ja on ikävää, että tämä kansalaisaloiteinstituutio on nyt tällä tavalla kärsinyt haaksirikon. [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Räsänen nousi aikaisemmin pyytämään ilmeisesti vastauspuheenvuoroa, myönnän sen hänelle. Olkaa hyvä, vastauspuheenvuoro.

16.17 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Se on totta, että taloutta pitää tasapainottaa, ja sitä kristillisdemokraatitkin ovat tehneet muun muassa hallitusvastuussa ollessaan. Mutta mielestäni oleellista tässä kysymyksessä on se, että ennen viime eduskuntavaaleja kaikki puolueet ja puoluejohtajat antoivat lupauksia, että nyt ei koulutuksesta enää leikata. Kyllä tunnustettiin se, että koulutuksesta on leikattu, ja sitten luvattiin, että ei enää leikata. Tiedän sen hyvin, kun itse istuin silloin niissä puheenjohtajapaneelissa, ja kyllä siellä hyvin yksimielisesti tähän sitouduttiin. Mielestäni se, että koulutuksesta on viime vaalikaudella leikattu, ei ole mikään perustelu sille, että nyt vastoin vaalilupauksia edelleen leikataan. Mehän näemme tästä hallituspuolueiden mietinnöstä, että kyllä sillä on haitallisia vaikutuksia.

16.18 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen puheenvuoro oli loistava, ja sen voi allekirjoittaa täysin. Kuten hänkin toi esille, ennen viime vaaleja kaikki puolueet lupasivat, että nyt koulutuksesta pidetään huolta, että siitä ei ainaakaan leikata. Mutta kokoomus meni ja lähti leikkaamaan, jälleen kerran.

Edustaja Heinonen, te olette johtava koulutusleikkauspuolue tässä maassa. Te leikkasitte viime kerralla, te leikkaatte nyt, ja minusta on jotenkin outoa, että nyt tavallaan käännätkä katseenne meidän suuntaamme. Me olemme ennen vaaleja sanoneet, että emme tietenkään koulutuksesta leikkaisi, ja olemme puhuneet koulutuksen tärkeydestä koko tämän kauden ja tehneet esimerkiksi vaihtoehtobudjettiimme sellaisia toimia, [Timo Heinonen: Ja vähän leikkauksia myös!] että leikataan esim. ympäristölle haitallisista ja tehottomista tuista, joista kokoomus ei tietenkään pystynyt leikkaamaan. Leikkaisimme sieltä ja panostaisimme kunnolla koulutukseen.

Se, mitä tämä hallitus on tehnyt, on, että se on tuonut muutamaa laastaria tässä viime vaiheessa, mikä on hienoa ja näin, [Puhemies koputtaa] mutta ne eivät tietenkään korvaa näitä massiivisia koulutusleikkauksia. Te olette johtava koulutusleikkauspuolue.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, nyt sopinee niin, että kun tässä on kolme pyydettyä puheenvuoroa ja sieltä on nyt kaksi vastauspuheenvuoroa pyydetty, niin näiden, jotka ovat normaalin puheenvuoron pyytäneet, ei tarvitsisi kovin kohtuuttomasti odottaa, jolloin nyt mennään tämän listan mukaan. Täällä on pyydetty pu-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

heenvuoro edustajilla Myllykoski, Gustafsson ja Räsänen, ja nyt jos sieltä halutaan käyttää puheenvuoro, niin painakaa nappia normaaliin tapaan.

16.20 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tekisi mieli viettää hiljainen hetki edustaja Heinosen puheenvuoron jälkeen siitä vanhojen muistelusta. — En oikeastaan tiedä, miksi tämä keskustelu on tällä tasolla, että tavallaan viime kaudella olleiden tosiasioiden sijaan hyökätään ja unohdetaan se oma pääministeripuolueen rooli. Siinä mielessä minä en käytä puheenvuoroa johtavasta koulutuksenleikkauspuolueesta. Eletään tätä päivää, keskustellaan tästä esityksestä, mikä täällä on. Minun mielestäni edustajat Räsänen ja Gustafsson ovat tuoneet tässä oikeita huomioita esille liittyen tähän lakialoitteeseen, mistä nyt keskustelemme.

On tärkeätä huomioida, että meillä kaikki se, mikä voi tuottaa kulttuuria ja hyvinvointia, on tärkeää, ja minä pidän todella tärkeänä sitä, että me uskallamme myös kansalaisopistopuolelta ja joka puolelta olla tuomassa mahdollisuuksia ihmisten tulla luoville aloille. Kun me leikkaamme jostakin, niin pääsääntöisesti meillä tapahtuu niin, että luovat alat ovat siellä sitten ensimmäisenä, ja olemme sitten siellä teknisten alojen ja tukien puolella ja ymmärrämme ammatillista koulutusta. Mutta pitää huomata se, jos katsotte hiemankin tarkemmalla sihdillä, että luovien alojen opiskelijat siirtyvät monesti teollisuuden ja tuotannon pariin, koska he ovat innovatiivisia ja osaavia ihmisiä.

Mutta, arvoisa herra puhemies, tämä tässä.

16.22 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tämän hyvän ja rakentavan, lähes sovinnollisen, hyvän puheenvuoron, minkä edustaja piti, jälkeen kannattaa nyt harkita, mitä sanoo.

Edustaja Heinonen, minä voin olla vähän jäävi nyt arvioimaan edellistä hallitusta ja sen koulutuspolitiikkaa, mutta muistutan nyt kuitenkin, että se, mitä silloin tehtiin koulutuksessa, perustui jetsulleen yhteisesti neuvoteltuun hallitusohjelmaan. Minusta edustaja Heinonen täysin unohti — tietoisesti tai muuten — ne merkittävät uudistukset, lait ja muut, joita silloin sillä kaudella toteutettiin. En käytä nyt aikaani siihen. Muistan oman ministeriaikani päättyessä tehneeni kahden liuskan muistion, jossa oli kaksikymmentä isoa ja keskisuurta asiaa, joita olin ollut käynnistämässä ja laittamassa toteen. Tämän haluan nyt pöytäkirjoihin sanoa.

Sitten, aivan niin kuin edustaja Räsänen totesi, ne säästöt, mitkä nyt on tehty, ovat pääosin, lähes kaikki, olleet liikaa. Olen sanonut täällä salissa jo aiemminkin, että edellisellä hallituskaudella tehtiin säästöt jo aivan piripintaan — ymmärtääkö edustaja Heinonen, mitä tarkoittaa piripintaan? [Timo Heinosen välihuuto] — ja sen takia kaikki puoluejohtajat totesivat, että tämä nyt riitti ja ei, ei, ei enää.

Toivon, että nyt loppuu, edustaja Heinonen, tällainen ilkeily vihreitä tai muita työtovereita kohtaan. Siinä on niin kuin lähellä semmoinen vihapuheen meininki. Nyt rauhoittukaa, rauhoittukaa.

16.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä edustaja Gustafsson käyttää todella, voi sanoa, epämiellyttävää kieltä täällä eduskunnassa. En ole ymmärtänyt, että sivistyspoliittikona itseään pitävä käyttää tuollaista kieltä. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Minä kerroin sen, mitä on tapahtunut aiemmin. Sanokaa, edustaja Gustafsson, mikä siinä oli väärin. Jos se teitä satutti, että teidän ollessanne opetusministe-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

rinä koulutuksesta leikattiin niin paljon, niin ei se ole silloin vihapuhetta. Hyvä tavaton! Miettikää.

16.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä ajattelen niin, että meidän kaikkien, puoluekannasta riippumatta, on tärkeää kantaa vastuumme omista poliittisista päätöksistä ja linjauksista, ja jos puhutaan siitä, millaisia päätöksiä viime vaalikaudella tehtiin, niin kyllä se koskee ihan yhtä lailla minua itseäni kuin edustaja Heinosta, joka oli samassa hallituksessa, samojen esitysten puolesta äänestämässä. [Timo Heinonen: Näin kerroin äsken!]

Mutta, arvoisa edustaja Heinonen, haluaisin teille, arvostamalleni edustajalle ja ystävälleni, antaa kuitenkin pienen moitteen puheenvuorossanne käyttämästänne sanavalinnasta, jossa epäasiallisella tavalla mielestäni käytettiin Jeesuksen nimeä, [Timo Heinonen: Korjasin tämän!] ja kun nyt sivistyspolitiikasta puhumme, niin toivoisin, että sitä ei tässä salissa käytettäisi. — Kiitos. [Timo Heinonen: Korjasin sen jo puheenvuorossani.]

16.26 Peter Östman kd: Puheenjohtaja! Olen seurannut tätä tennisottelua nyt vähän aikaa, ja yritän tässä miettiä, miltähän tämä keskustelu kuulostaa ja näyttää kansalaisten silmissä. Tässä muistellaan menneitä ja syytellään toisiamme, kun me tiedämme, että joka hallituskaudella tehdään joitakin leikkauksia, jotka sattuvat. Niin tulee tapahtumaan seuraavallakin hallituskaudella. Emmekö me nyt voisi unohtaa nämä menneet ja keskittyä tämän päivän asiaan, niin kuin edustaja Myllykoskikin sanoi minusta hienosti? Keskitytään nyt tähän asiaan ja lopetetaan tämä tennisottelu ja jatketaan sitten muilla aiheilla, että pääsemme hyvissä ajoin kotiin myöskin tänä iltana ja että puhemieskin pääsee välillä lepämään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia suuresti.

16.27 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Haluan nyt vielä edustaja Yanarin puheenvuoroon todeta, että viime vaalien jälkeen vihreät myös tällä vaalikaudella tekemisään vaihtoehtobudjeteissa esittivät koulutusleikkauksia. Tämä on toteen näytetty monet kerrat tässä salissa, mutta senkin edustaja Ozan Yanar halusi unohtaa ja kertoa, että eivät he olisi tehneet mitään. He jopa vaihtoehtobudjetissa — mitkä yleensä ovat tällaisia toiveiden tynnyreitä, missä varastetaan Sitra monet kerrat ja Suomen Pankit ja muut — esittivät lisää leikkauksia koulutukseen ja sivistykseen. Tämä on hyvä muistaa.

Arvoisa puhemies! Itse pidän myönteisenä sitä, että varhaiskasvatuksen tasa-arvorahaa lisätään nyt 10 miljoonalla. Varhaiskasvatus on vaikuttavinta toimintaa meidän koulutuksen putkessa. Sillä pystytään pienentämään ryhmäkokoja ja lisäämään myös henkilökuntaa varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon.

Pidän myönteisenä myös sitä, että hallitus on nyt esittänyt — kun katsotaan tätä päivää, niin kuin täällä toivottiin — että lukiolain toimeenpanoon osoitetaan 10 miljoonaa lisää määrärahaa. Se tulee enemmän kuin tarpeeseen.

Ammattikouluista kuuluu paljon huolestuneita ääniä, ja sen takia ammattikoulureformin toimeenpanoon hallitus esittää myös 15 miljoonaa euroa lisää rahaa. Se on ehdottomasti tarpeen, ja ammattikoulureformin eteenpäinviemiseen tarvitaan jatkossakin lisärahoitusta.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Pidän, arvoisa puhemies, myönteisenä myös sitä, että tämä nykyinen hallitus haluaa vahvistaa koulutuksen tasa-arvoa ja sen edistämiseksi otetaan käyttöön uusi toisen asteen oppimateriaalilisä, joka on noin 600 euroa vuodessa, niille, joille toisella asteella opiskelu on taloudellisesti haastavaa. Eli he saavat tämän erityisen kohdennuksen. Ja kun sivistyksestä puhutaan, niin pidän myönteisenä myös sitä, että jatkossa kieltenopetus tulee alkamaan tässä maassa jo ensimmäisellä luokalla. Se on hyvä uudistus ja tulee vahvistamaan meidän menestystä myös tulevaisuudessa.

Sivistykseen ja osaamiseen on syytä panostaa tulevaisuudessa. Silloin kun valtiontalous on kunnossa, se on köyhän paras ystävä mutta se on myös sivistyksen, lasten ja koululaisien paras ystävä, ja nyt talous alkaa olla aika lailla paremmassa kunnossa kuin neljä vuotta sitten.

16.30 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Gustafssonille on annettava tunnustusta kahdesta asiasta: Ensinnäkin hänen ministerikaudellaan toteutettiin merkittävä koulurauhaa vahvistava uudistus, joka tuli ajankohtaiseksi muun muassa sen takia, että Oikeuskanslerinvirastossa oli tulkittu, että tupakoinnista kiinni jääville nuorille ei voida antaa eräänlaisena pedagogisena sanktiona sitä, että he joutuvat kirjoittamaan aineita tupakoinnin vaarallisuudesta. Ja toinen, mistä voi antaa edustaja Gustafssonille tässä tunnustusta, on se, että hän puolusti pienempiään eli vihreitä edellisessä puheenvuorossaan. Mutta, edustaja Gustafsson, tosiasiaksi jää, että monet merkittävät koulutuksen reformit jäivät opetusministeri Kiurun salkkuun eivätkä koskaan tulleet tänne. [Vasemmalta: Aijaiai!]

Mitä sitten tulee vihreisiin: Vihreät ovat tehneet politiikkaa erinomaisen onnistuneesti — onnittelut siitä — tuomitsemalla nykyhallituksen koulutussäästöjä. Kaiken huippuna on ilmoitettu, että vihreät, näin olen ymmärtänyt, eivät suostu seuraavaan hallitukseen, ellei tuo hallitus sitoudu perumaan kaikki nykyhallituksen tekemät koulutussäästöt. Kun tällä on näin vahvasti ja väkevästi politikoitu, niin on mielestäni täysin aiheellinen edustaja Heinosen kysymys vihreille siitä, ettekö te vaadi, että peruutettaisiin myös ne teidän hallituksessa ollessanne tehdyt koulutussäästöt. Kun te olette näin väkevästi vaatimassa tämän hallituksen koulutussäästöjen perumista, [Jukka Gustafsson: Lisää löylyä!] niin eikö olisi reilua ja oikein, että peruttaisiin ensin ne teidän tekemänne koulutussäästöt? Kirjanpitolaissakin on tällainen FIFO-periaate eli first in, first out, ja tässä olisi vähän sama ajatus.

Edustaja Yanar, kun teidät tunnetaan rehellisenä miehenä ja kun teillä on näköjään seuraava puheenvuoro, niin ettekö te voisi nyt ottaa kantaa tähän kysymykseen, johon en huomannut teidän vastanneen edustaja Heinosen asettaessa saman kysymyksen? Tietysti voi olla, että vastasitte juuri silloin, kun olin juoksemassa työhuoneesta tänne saliin. Mutta sillä varalta, että kysymys on jäänyt vastaamatta, kuten ymmärrän, kysyn vielä: kun teille on hallitusehto, hallituskysymys se, että perutaan nykyhallituksen tekemät koulutussäästöt, niin eikö olisi teidän kannaltanne rehellistä ja reilua ja koulutuksen kannalta hyvä, että asettaisitte ehdoksi myös sen, että perutaan ne teidän tekemänne koulutussäästöt, jotka edustaja Heinonen puheenvuorossaan mainitsi noin 800 miljoonan tasoisiksi, ja olen tottunut luottamaan hänen lukuihinsa? Eli edustaja Yanar, onko teille hallituskysymys se, että ensin perutaan ne teidän tekemänne koulutussäästöt?

16.33 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Se on aina hieman väsynyttä käydä keskustelua tämän johtavan koulutusleikkauspuolueen kokoomuksen kanssa, joka on tykännyt

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

leikata koulutuksesta ainakin viime kausina aina, kun on ollut hallituksessa, ja sitten tulee tänne opettamaan meitä. Te leikkasitte viime hallituksessa, nyt leikkasitte vielä isommin.

Me olemme meidän vaihtoehtobudjeteissamme luvanneet, että tämän kauden leikkauksia peruttaisiin [Timo Heinonen: Tehän leikkasitte siellä lisää!] ja niitä korjattaisiin. Ollaan puhuttu esimerkiksi koulutusmiljardista. Me otamme nämä asiat tosi vakavasti. Te olitte se puolue, jonka riveistä kuului naureskelua, kun me sanoimme, että suomalaiset tutkijat lähtevät muihin maihin. Te olitte se puolue, joka naureskeli meille, kun me sanoimme, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden kaventaminen rokottaa pienituloisia ja huonosisia. Te olitte se puolue, joka perusteli näitä leikkauksia hyvin ylimielisesti monen vuoden ajan. Nyt kun vaalit ovat tulossa, vaalit ovat lähellä, niin te olette jotenkin heränneet tähän koulutuksen tärkeyteen ja varhaiskasvatuksen tärkeyteen. Hienoa, että te olette heränneet. Hienoa, että te olette muutamaa tällaista vaalilaastaria tähän heittäneet, mutta kyllä teidän pitäisi olla vastaamassa suomalaisille siitä, että te olette olleet vaikeuttamassa ihmisten koulutuspolkua, ja jos miettii vaikka varhaiskasvatusta, ryhmien kasvua ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden suhteen asioiden vaikeutumista, niin te olette selityksen velkaa. Se on hyvin ylimielistä, että johtava koulutusleikkauspuolue kokoomus ja muutama sen edustaja tässä käy jotenkin meidän kimppuumme. Teidän tulisi selittää, minkä takia te leikkasitte koulutuksesta ettekä pystyneet leikkaamaan esimerkiksi tehottomista yritystuesta ja kaikesta muusta, mistä olisi voitu leikata.

16.35 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tässä keskustelussa huomaa sen, että puhutaan paljon menneestä ja vanhasta, kun pitäisi suunnata katsetta tulevaisuuteen. On yleisesti tunnettu ja tiedetty tosiasia, että tulevan vuosikymmenen aikana miljoona suomalaista täytyy kouluttaa uudelleen uusiin ammatteihin. Ja itse asiassa tämä valtioneuvoston tulevaisuusselonteon toinen osa sisältää tähän liittyviä hyviä toimenpide-ehdotuksia, muun muassa sen, että tekoäly otettaisiin apuun osaamisen tunnistamisessa. Lisäksi kiinnitettäisiin huomiota siihen, että keskityttäisiin metataitoihin eli siihen, kuinka ihminen pystyy nopeasti muuntamaan osaamistaan, ja tuettaisiin täydennyskoulutuksen muotoja, joilla ihmiset voivat suunnata nopeasti osaamistaan uusille osa-alueille ja uusiin tehtäviin. Lisäksi yli 35-vuotiaille täytyisi saada koulutusseteli, ja valmistuneitten suhde omaan oppilaitokseen täytyisi saada elinikäiseksi. Lisäksi tätä osaamista täytyy kehittää siten, että siitä on monessa elämäntilanteessa apua ja tukea. Tulevaisuudessa ammattien evoluutio on nopeaa ja se osaaminen, mitä meiltä työelämässä vaaditaan, muuttuu nopeasti.

Minun mielestäni näissä koulutuskeskusteluissa meidän pitäisi kiinnittää enemmän huomiota sinne tulevaisuuteen. No, toki tässä tietenkin puhutaan tästä kyseisestä hallituksen esityksestä, ollaan tämän toisessa käsittelyvaiheessa, mutta kuitenkin tämä oli minun pohdintani asiaan.

16.37 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Arvasin, että edustaja Ozan Yanar vihreistä ei vastaa edustaja Zyskowiecin kysymykseen. Kysyn, kun teidän mielestänne nyt tehdyt koulutusleikkaukset olivat näin pahoja, niin miksi te vihreät leikkasitte viime kaudella ollessanne hallituksessa 800 miljoonaa. Mikä oli syy, että te halusitte leikata koulutuksesta silloin, kun Ville Niinistö oli teidän puheenjohtajanne, 800 miljoonaa? [Ozan Yanarin välihuuto] Ihan haluaisin vaan tietää sen, kun te olitte niitä hyväksymässä ja esittämässä ja tekemässä, että miksi. Kun te nyt syytätte kaikkia muita tässä salissa vasemmalta ja oikealta, niin kertokaa, miksi te leikkasitte silloin.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Arvoisa puhemies! Oikeastaan olisi mielenkiintoista tietää, mitä tarkoittaisi meidän verotuloillemme se, että jos vihreiden vaihtoehtobudjetti, jonka he ovat nyt esitelleet, nyt otettaisiin toteutukseen. Se lisäisi tähän maahan työttömiä, eli 21 000 työpaikkaa vähemmän syntyisi kuin hallituksen politiikalla ja hallituksen talousarvioesityksen pohjalta, ja se kääntäisi uudelleen meidän työttömyytemme kasvuun. Tämä on ennenkuulumatonta, että tällaisessa tilanteessa, kun maassa on iso työttömyys, yksi puolue esittää toimenpiteitä, jotka edelleen pahentaisivat meidän työttömyyttämme. Siellä on monta perhettä, joissa isä ja äiti odottavat edelleen, että he pääsisivät työn syrjään kiinni — itse asiassa noin 300 000—350 000. Sen takia nyt nykyinen hallitus panostaa myös tässä koulutukseen ja sivistykseen niin, että meillä tulee lisää rahaa täydennyskoulutukseen, uudelleenkoulutukseen, sillä tällä hetkellä tilanne on se, että meillä on Suomessa kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja mutta samaan aikaan paljon myös työttömiä, ja näiden työttömien työnhakijoiden osaaminen ei kohtaa nyt sen työn kanssa. Sen takia halutaan auttaa heitä esimerkiksi kieliopinnoissa mutta myös muissa opinnoissa täydentämään sitä omaa osaamistaan. Meidän tavoitteemme on se, että työttömyys vähenisi, mutta vihreät esittävät tähän maahan lisää työttömyyttä.

16.39 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Ehdottomasti viimeinen puheenvuoro.

Minä toivoisin, että Suomen parlamentin puhemiehellä olisi oikeus lopettaa keskustelu. Tämä ei nimittäin palvele ketään. — Ja hyvä kun edustaja Heinonen pysähtyi sinne. Sanon ihan nästisti sen, että tämä teidän valitsemanne retorinen tyylilaji on minun mielestäni nyt lapsellinen perätessänne vihreiltä, miksei edellisen hallituskauden leikkauksia peruta. Sehän on ihan tällaista, niin kuin minä sanoin, aivan epäasiallista retorista käsittelyä. Jos olisin puhemies, niin löisin nuijan, että keskustelu päättyi tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pöytäkirjaan merkitään, että tätä ei keskeytetty eikä lopetettu edustaja Gustafssonin puheenvuoron ja vetoimuksen johdosta. (Naurua)

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2018 vp
Toimenpidealoite TPA 56-57/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2018 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Keskustelu

16.41 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Mietintöön on liitetty kristillisdemokraattien vastalause 2 edustaja Östmanin toimesta. Siinä ehdotetaan, että virvoitusjuomaverossa huomioitaisiin erikseen myös energiajuomat, joiden kulutus on viime vuosien aikana kasvanut merkittävästi ja yleistynyt erityisesti lasten ja nuorten parissa. Viime vuonna kouluterveyskyselyn mukaan jopa 18 prosenttia yläasteikäisistä pojista ja 8 prosenttia tytöistä joi energiajuomia kolme kertaa tai useammin viikossa. Nehän ovat juomia, jotka ovat hyvin sokeripitoisia, sisältävät kofeiinia ja muita ainesosia, joilla voi olla paljon nautittuna terveydelle haitallisia vaikutuksia, esimerkiksi uniongelmia, painonnousua, levottomuutta ja ennen muuta hammasterveyden heikentymistä.

Tämän perusteella ehdotankin, että eduskunta hyväksyisi tähän vastalauseeseen liitetyn lausuman, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiajuomia koskevan haittaveron käyttöönottamiseksi osana virvoitusjuomaveroa.”

16.42 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen esitteli jättämäni vastalauseen niin täydellisesti ja hyvällä tavalla, että katson järkeväksi kannattaa hänen esittämäänsä lausumaehdotusta.

16.42 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Siirrytään koulutuksesta kansanterveyteen ja koetetaan pysyä mahdollisimman paljon asiassa.

Nuorten lihominen ja ylipaino ovat meille iso kansanterveysongelma ja vielä kasvava haaste tulevaisuutta ajatellen. Siihen on totta kai monta syytä, mutta tutkimusten mukaan on aivan selvää, että sokeri ja sokeripitoiset tuotteet, nimenomaan virvoitusjuomat, ovat aika vahvasti mukana niitten nuorten kohdalla, jotka lihovat. Siinä mielessä tämä asia on tärkeä. Hinta vaikuttaa kulutukseen, mitä enemmän, sitä enemmän se vaikuttaa. Tietysti kohtuudessa täytyy pysyä.

Vero: Verolla toki on valtiovarainministeriön kannalta fiskaalinen tarkoitus, mutta ei hän se ole paha. Sehän on win-win-tilanne, että valtio saa tätä kautta myöskin varoja tärkeisiin tehtäviin. Tämän veron rakenteeseen liittyy ongelmia, joihin aivan oikein kiinnitetään huomiota. Se ei ole niin helppo kuin tupakkaveron tai alkoholiveron, ja ymmärrän, että ministeriöiden piirissä pohditaan jatkoa. Tarve olisi, että jatkossa voitaisiin porrastaa tätä veroa niin, että se ottaisi sokeripitoisuuden paljon enemmän huomioon kuin nykyään elikkä että runsaasti sokeria sisältävissä juomissa olisi enemmän veroa ja tietysti erityisesti että saataisiin tämä energiajuoma-asia mukaan.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä erikseen, kun haikaillaan sokeriveroa, en malta olla sanomatta, että minusta tämä makeisvero tulisi palauttaa. Sehän poistettiin alan teollisuuden lobbauksen perusteella ja annettiin väärä käsitys, että EU olisi sitä kieltämässä. Näin ei ollut asianlaita.

16.44 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! En voi kuin sympatisoida edustaja Puskaa tässä oikeassa asiassa, jota kuitenkin hänen edustamansa hallitus ei tunnu ottavan lainkaan vakavasti. Täällä on siis tehty lausuma, sosiaali- ja terveysvaliokunnan yksimielinen lausuma, siitä, että otettaisiin käyttöön terveysperusteinen vero. Siitä on jo kaksi vuotta aikaa, ja hallitus ei ole tehnyt asialle käytännössä mitään.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Sen sijaan se, minkä olemme saaneet tänne, on tällainen täysin fiskaalinen vero, jonka tarkoitus on rahoittaa ajoneuvoveron alennusta. Sillä ei ole itse asiassa perusteissa merkittäviä terveystaloudellisia vaikutuksia, jotka on kuitenkin jollain kummallisella tavalla tänne sotkettu mukaan. Toisin sanon tämän fiskaalinen vero tarkoittaa sitä, että olemassa olevaa virvoitusjuomaveroa korotetaan miettimättä lainkaan tämän pykälän sisältöä, miettimättä lainkaan sitä, että jo aikaisemmat korotukset ovat vaikeuttaneet suomalaisen mehu-teollisuuden asemaa voimakkaasti, ja sitä jatketaan jopa niin, että tällaiseen yhden suhdeneeljään laimennettavaan mehutiivisteseen sen hintavaikutus olisi 11 prosenttia — merkittävä heikennys suomalaisen, työllistävän ja maaseudun tuotteita jatkojalostavan, marja- ja hedelmätuotteita jatkojalostavan teollisuuden kustannuksiin, joista tämä hallitus muistaakseni hallitusohjelmassaan sanoi, että teollisuuden kustannukset eivät saa nousta. Kaikki teollisuuslajit ovat tasa-arvoisia, mutta toiset ovat tasa-arvoisempia kuin toiset.

Siksi ainoa mielekäs ratkaisu on hylätä tämä lakiesitys, kuten esitämme vastalauseessa 1, ja lisäksi hyväksyä kaksi lausumaa, joista toinen edelleen perää tätä terveystaloudellista veroa, josta siis olemme olleet herttaisen yksimielisiä, ja toisekseen ajatellaan vielä pari askelta pidemmälle, eli terveystaloudellista on yksi kestävä kehityksen elementeistä, joiden pitäisi ohjata koko arvonalisäverotusta ja silloin olla yksi askel siihen isoon tavoitteeseen eli kestävä kehityksen arvonalisäveroon. — Kiitos.

16.47 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Harakan tekemää hylkäysoesitystä ja lausumaesityksiä.

16.47 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti haluan vain todeta, että edustaja Puska todella asiantuntevasti kommentoi tätä esitystä, ja on hyvä, että valiokunnan mietintöön on kirjattu se, että jatkossa tulisi arvioida tätä virvoitusjuomaveron mahdollista painottamista nykyistä voimakkaammin terveystaloudelliseksi. Mielestäni tulisi todellakin tunnustaa se, että myös verotuksen keinoin voidaan edistää kansanterveyttä, ja täytyy muistaa, että nämä sokerin haitalliset vaikutukset kohdistuvat paitsi painonnousuun, lihomiseen, diabetekseen, myös suun terveyden alueelle, hammasterveyteen.

16.48 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka on kyllä oikeilla jäljillä, mutta on muistettava, että toisin kuin tupakan ja alkoholin suhteen, ruokaan, elintarvikkeisiin, liittyvä verotus on äärettömän monimutkainen ja se ei vähiten koske sokeria, sokeripitoisia tuotteita. On niin erityyppisiä tuotteita, on lisättyä sokeria, on luontaista sokeria. Me kaikki haluaisimme nimenomaan kotimaisten marjojen tukemista. Tässä asiassa tiedän, että ministeriöiden piirissä on pohdittu, mikä olisi se ratkaisu, joka todella yhdistäisi valtion erilaiset tarpeet ja olisi nimenomaan myöskin terveyden kannalta suotava ja myöskin verotuksellisesti ja teknisesti hoidettavissa. Tämä on erittäin monimutkainen asia.

Isompi kuviohan on myöskin se, johon edustaja Harakka aivan oikein viittasi, että ruokavalion terveellisyys ja kestävä kehitys ei ole pelkkä sokeriasia, vaan siihen liittyy laajempia asioita. Ja tässä mielessä on aina aika ajoin mietitty, voisiko alviasiaa jotenkin kehittää tässä suhteessa, mutta se on vielä paljon isompi ja vaikeampi asia.

16.49 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Puska on tietenkin täysin oikeassa siinä, että tämä on äärimmäisen vaikea verotekninen kysymys. Mutta oikeastaan haastaisin hallitusta edes pohtimaan sitä, mitkä ovat ne kansainväliset esimerkit, joita tässä on tar-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

koituksella jätetty noudattamatta. Hallituksen esityksestä käy nimittäin esille se, että EU:n todellisista ja kuvitelluista kannoista huolimatta on kuitenkin kyetty tekemään erilaisia terveysperusteisia veroja ympäri Euroopan unionia silloin, kun siihen on tahtoa ollut. Sokeripitoisuuteen perustuva vero on otettu käyttöön EU:ssa Espanjan Kataloniassa viime vuonna ja Ranskassa tänä vuonna. Samoin Irlanti otti tämän vuoden toukokuun alusta käyttöön terveysperusteisen sokerilla makeutettujen juomien veron. Myös Virossa on valmisteltu porrastettua sokeripitoisuuteen perustuvaa virvoitusjuomaveroa, ja sen käyttöönotosta on saatu alustavasti Euroopan komission hyväksyntä. Vastaavasti lisäksi muissakin EU-maissa, kuten Belgiassa ja Ranskassa, sokeroimattomat marja- ja hedelmämehut, toisin kuin siis tässä esityksessä, on vapautettu kokonaan virvoitusjuomaverosta.

Viime vuosien kokemukset muista maista osoittavat siis sen, että sokeripitoisuuteen tai muihin terveydellisiin tai kestäväen kehityksen ominaisuuksiin perustuvan veron toteuttaminen on mahdollista ja perusteltua, mutta se ei voi tapahtua yksinomaan fiskaalisin perustein, että katsotaan etukäteen, minkälainen rahapotti pitäisi kerätä siihen tarkoitukseen, että se siirretään sitten toisen veron alentamiseen. Sillä tavalla onnistutaan vain pahentamaan sitä tilannetta, joka nyt tällä hetkellä on.

Siksi sekä pidän tätä poliittista valmistelua vastuuttomana että otan osaa virkamiesten kärsimyksiin, että he ovat joutuneet tällaista toimeenpanemaan, mutta ennen kaikkea, kuten sanottu, esitän suomalaisten maaseutuelinkeinojen ja mehuteollisuuden puolesta erittäin vakavan huolen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2019 tuloveroasteikosta ja laeiksi tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2018 vp

Lakialoite LA 49, 88-89/2017 vp, 23/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.52 **Mats Nylund r:** Arvoisa herra puhemies! Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä tarvitsemme veropolitiikan, jossa palkansaajalle jää enemmän käteen. Olemme täysin vakuuttuneita siitä, että kotitaloudet, joilla on enemmän tuloja käytettävissään, vauhdittavat taloutta ja luovat siten pohjan monipuolisemmalle palvelutarjonnalle. Tämän suhteen hallituksen esitys ensi vuoden tuloveroasteikkolaiksi on oikeansuuntainen. Meistä on kuitenkin oikein laskea työn verotusta vain, jos se tapahtuu sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Sen vuoksi ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalause 4:n mukaisen lausumaesityksen, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee verouudistuksen

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

RKP:n mallin mukaisesti, jossa työn verotusta lasketaan ja kulutuksen verotusta nostetaan maltillisesti.”

16.53 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön on liitetty vastalause 5 edustaja Östmanin toimesta. Esitän, että eduskunta hyväksyisi siihen liitetyt kaksi lausumaa, joista ensimmäinen kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivytyksettä toimenpiteisiin tuloverolain 95 §:n muuttamiseksi niin, että työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuosuuden vähennyskelpoisuus rajataan 50 prosenttiin ja että jäsenmaksujen vähennysoikeutta koskeva säännös elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 1 momentin 9 kohdassa kumottaisiin.”

Toinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivytyksettä toimenpiteisiin lapsivähennyksen palauttamiseksi tuloverolakiin siten, että vähennysoikeus vastaisi KD-ryhmän vuoden 2019 vaihtoehtobudjetissa esitettyä mallia.”

Haluan lyhyesti tätä jälkimmäistä perustella sillä, että lapsivähennystä koskeva tuloverolain säännöshän oli meillä voimassa verovuosina 2015—2017. Viime vaalikaudella todellakin tätä koskevat esitykset tehtiin ja verosta vähennettiin tuolloin lapsivähennys, jos verovelvollisella oli verovuoden päättyessä huollettavanaan alaikäinen lapsi. Tämä lapsivähennys poistui tämän vuoden alusta. Alun perin lapsivähennysjärjestelmä luotiin kompensoimaan lapsilisien leikkausta, eikä sitä olisi tullut poistaa, koska tuota lapsilisäleikkaustakaan ei ole korjattu. Pitäisin perhepoliittisesti tärkeänä, että meillä edelleenkin tämä lapsivähennys säilyisi.

16.55 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Edustaja Nylund teki erinomaisen ehdotuksen, vastalauseen 4 mukaisen lausumaehdotuksen, ja minä kannatan sitä lämpimästi. Se on todella hyvin harkittu kokonaisuus, joten pystyn hyvinkin kannattamaan sitä.

Jag understöder med glädje riksdagsledamot Nylunds utmärkta förslag till uttalande i enlighet med reservation nummer 4. — Kiitoksia, tack.

16.56 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Nylanderin puheenvuoron jälkeen minäkin innostun kannattamaan — edustaja Räsäsen jättämiä lausumaehdotuksia.

Näillä meidän esittämillämme muutoksilla on tarkoitus tukea paremmin lapsiperheitä sekä asettaa työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen kohtelu paremmin yhdenmukaiseen asemaan muiden yleishyödyllisten yhdistysten jäsenmaksujen kanssa. Vastalauseessa esitetyt muutokset ovat osa kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vuoden 2019 vaihtoehtobudjettia.

Siis kannatan tällä puheenvuorolla edustaja Räsäsen lausumaehdotuksia.

16.56 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Esitän eduskunnan hyväksyttäväksi kolme lausumaehdotusta, jotka löytyvät vastalauseesta 6.

Niistä ensimmäinen koskee lähitulevaisuudessa, tulevan hallituskauden aikana olennaista asiaa: keskiluokan ostovoiman kasvattamista ja sitä, kuinka se oikein voidaan tehdä. Meidän ehdotelmamme on se, että ostovoiman kasvatus sisällytetään työllisyysasteen nostoon ja tehdään asteikkomuutoksia ja työtulovähennystä nostetaan sitä mukaa sitten, jos työllisyysaste lähtee nousemaan lähemmäs 75:tä.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Toinen ehdotelma koskee jo täällä aikaisemmin salissa mainittua lapsivähennystä ja sen palauttamista. Tässä se keskeinen huomio todellakin on se, että lapsivähennys oli kompensatio sille, että tehtiin lapsilisäleikkauksia. Nyt sitten esitämme, että lapsivähennys palautettaisiin siinä muodossa kuin se oli aikaisemmin.

Kolmas ehdotelmamme koskee kehitysapuvähennystä, joka on kehitysapumallimme mukainen. — Kiitos.

16.58 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa eriarvoistavaa talouspolitiikkaa, jossa pienituloisimpien asemaa heikennetään jatkamalla indeksijäädytyksiä neljättä vuotta, ja veropolitiikka ei tähänkään mennessä ole juuri tuonut helpotusta kaikkein pienituloisimpien tilanteeseen. Etenkin etuuksien saajat ovat jääneet vaille kevennyksiä, joita on jaettu avokätisemmin hallituksen omille taustajoukoille.

Siksi esitän vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset. — Kiitos.

16.58 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Minulla on suuri ilo ja kunnia kannattaa valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtajan, edustaja Vähämäen tekemiä kolmea lausumaehdotusta, jotka lisäävät oikeudenmukaisuutta, tuovat joustavuutta ja katsovat tulevaisuuteen — muun muassa lastemme tulevaisuuteen.

16.59 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Oikeudenmukainen verotus edellyttää, että kukin osallistuu veronmaksuun maksukykynsä mukaisesti ja että verotuksella tasataan tuloeroja. Valtion tuloverotus on perintö- ja lahjaveron ohella progressiivisin veromuoto. Varsinkin nyt kun ympäristö- ja ilmastosyistä on perusteltuakin korottaa haittaveroja, jotka tyypillisesti ovat tasaveroja, on meidän pidettävä huoli siitä, että verojärjestelmän kyky tasata tulo- ja varallisuusveroja säilyy tai pikemminkin kasvaa.

Jo pidemmän aikaa, 1990-luvun alusta alkaen, olemme kuitenkin menneet toiseen suuntaan. Talouskasvun hyödyt ovat menneet eniten kaikkein hyvätuloisimmille. Uusimpien verotietojen valossa yli 300 000 nettona tienanneiden ansiot kasvoivat vuonna 2017 yli neljänneksellä, kun pienimmissä tuloluokissa käteen jäävä summa pieneni tai pysyi suunnilleen ennallaan. Varallisuuserot ovat suuremmat kuin vuosikymmeniin. Ilman progressiivista verotusta ja tulonsiirtoja taloudellinen eriarvoisuus kasvaakin liikaa.

Sipilän hallitus on vähentänyt verojärjestelmän tulontasausvaikutusta ja kasvattanut eriarvoisuutta. Suurimmat hyödyt veronmuutoksista ovat menneet suurituloisille ja suurten pääomien haltijoille. Valtavat miljardiluokan veronkevennykset ovat myös heikentäneet valtiontalouden rahoitusasemaa ja vaikeuttaneet hyvinvointivaltion ylläpitoa. Ensi vuoden budjetissa on kuitenkin joitakin myönteisiä muutoksia, ennen kaikkea hallituksen päätös korottaa kunnallisverotuksen perusvähennystä, joka on askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton vaihtoehdossa verojärjestelmän progressiivisuutta lisätään selvästi ja suurista tuloista maksetaan suhteellisesti suurempi vero. Mallissamme suomalaisten ylivoimaisen enemmistön käteen jäävät tulot kasvavat, vaikka tuloveroasteikkoa kiristetäänkin, sillä perumme myös kiky-sopimuksen mukaiset sosiaalivakuutusmaksumuutokset. Tämä havainnollistaa sitä, kuinka valtava tulonsiirto kiky-sopimus oli palkansaajilta ja julkiselta sektorilta yrityksille.

Yksi Suomen tuloverotuksen keskeisimpiä ongelmia on mahdollisuus saada huomattavaa veroetua niin sanotun tulonmuunnon avulla. Toisin sanoen muutetaan ansiot pääomatuloiksi, jotka nostetaan verovapaasti tai hyvin alhaisella veroprosentilla. Tähän ongel-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

maan ei ole ollut halua puuttua, vaikka se on tuotu esille valtioneuvoston omissakin selvytyksissä. Vasemmistoliiton mallissa tätä porsaanreikää tilkitään ja uudistus tiivistää veropohjaamme, tekee veroasteikosta oikeudenmukaisemman ja lisää verotuloja noin 355 miljoonalla eurolla. Pidemmän aikavälin tavoitteena tulee olla, että ansio- ja pääomatuloja kohdellaan verotuksessa yhdenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Suomen verotuksen on jatkossakin tasattava tulo- ja varallisuuseroa ja tehtävä sitä nykyistä paremmin sekä turvattava hyvinvointivaltion rahoitus. Ylimoitettut veroleikkaukset vievät meidät kauemmas tämän tavoitteen toteuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Lisää veropoliittisista tavoitteistamme on luettavissa vastalauseessa 3, ja esitänkin hyväksyttäväksi vastalauseen 3 mukaiset lausumat.

17.02 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tuon tasapainoisen ja erittäin ansiokkaan puheenvuoron jälkeen, talousvaliokunnan jäsenen erinomaisen esittelypuheenvuoron jälkeen, joka lujittaa suomalaista demokratiaa, on helppo yhtyä siihen ja kannattaa tehtyä esitystä.

17.02 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehtobudjetissa nostetaan ihmisiä köyhyydestä. Parannamme ihmisten perusturvaa, ja yksi keskeinen asia on kunnallisveron perusvähennyksen korottaminen. Korotamme sitä huomattavasti enempi kuin hallitus, ja tämä siksi, että tämä kohdistuu juuri kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin, jotka eniten apua tarvitsevat.

Edustaja Yanar omassa puheenvuorossaan esitti hyväksyttäväksi vihreiden vastalauseen 2 mukaiset neljä lausumaa. Nämä lausumat ovat meidän vaihtoehtobudjettimme mukaiset. Ne koskettavat tuloverolakia ja perintö- ja lahjaverolakia, ja ne lisäävät verotuksen oikeudenmukaisuutta.

Eli esitämme poistettavaksi hallituksen käyttöön ottamaa metsälahjavähennystä. Esitämme myös muutoksia listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen kiristämiseksi ja siten esitämme nopeutettua aikataulua, jolla asuntolainan korkovähennystä pidennetään. Edellytämme myös, että hallitus peruuttaa tekemänsä perintöveron kevennykset.

Nämä lausumat kokonaisuudessaan ovat luettavissa vastalauseesta 2, ja kannatan edustaja Yanarin tekemää ehdotusta, että nämä lausumat hyväksytään.

17.04 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämänhetkisen hallituksen veropolitiikka on yhtä väsähtänyttä kuin sen koko muukin politiikka.

SDP:n uudistukset 2020-luvulle sisältävät mittavan, perustellun ja tieteellisesti punnittu vero-ohjelman. Sen ja vaihtoehtobudjetin mukaisesti esitämme vastalauseen 1 mukaiset 9 lausumaa, joista tärkeimmät liittyvät niin sanottuun työtulotukeen eli negatiiviseen tuloveroon, jolla kannustettaisiin pienipalkkaiseen työhön. Samoin esitämme myös pienipalkkaisille ja pienituloisille, jopa eläkeläisille suunnattua kotitalousvähennystä, joka koskisi myös energiaremontteja, ja että valmisteltaisiin kotitalousvähennyksen ulottamista myöskin kerrostalo- ja rivitaloasunto-osaakeyhtiöihin. Lisäksi startup-yhtiöiden edistämistä ja aggressiivisen verosuunnittelun ehkäisemistä koskevat nämä 9 lausumaamme.

17.05 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On todella helppo kannattaa edustaja Harakan tekemiä lausumaehdotuksia vastalauseemme 1 mukaisesti. Nämä ovat juuri niitä uusia ajatuksia, joita me tässä poliittisessa tilanteessa ja maailmantilanteessa tarvitsemme ajatellen

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

sekä suomalaista tasa-arvon kehittämistä että myöskin niitä globaaleita haasteita, joita meillä on.

17.05 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustajat Vähämäki ja Kankaanniemi toivat edellä varsin hyvin esille perussuomalaisten linjan näissä aiemmin pitämissään puheenvuoroissa. Me perussuomalaiset haluamme ensinnäkin työnteon verotusta keventämällä parantaa työnteon kannattavuutta ja siten lisätä ihmisten käytettävissä olevia tuloja ja parantaa kotimaista kysyntää ja ostovoimaa. Erityisesti haluamme parantaa keskituloisten suomalaisten palkansaajien, yli 30 000 euroa vuodessa ansaitsevien palkansaajien, ostovoimaa ja keventää verotusta, ja se tapahtuisi keventämällä nykyään jopa 7—8 prosenttiyksikön veroeroa Ruotsiin verrattuna. Esitämme tähän tarkoitukseen nyt ensi vuodelle 300 miljoonan euron määrärahaa vaihtoehtobudjettimme mukaisesti.

Hallitus on aivan oikein tällä kaudella jo keventänyt tuloverotusta, mutta valitettavasti esimerkiksi lapsiperheiden verotuksessa on menty päinvastaiseen suuntaan. Kuten täällä aiemmissa puheenvuoroissa kävi ilmi, Stubbin hallituksen vuonna 2014 tekemille rajuille lapsilisäleikkauksille kompensationsa käyttöönotettu lapsivähennys päätettiin lakkauttaa tämän vuoden alusta lukien. Tämä verotuksen lapsivähennys on tiennyt jopa 400 euron nettotuloja pieni- tai keskituloisessa nelilapsisessa perheessä, ja mielestämme sen lakkauttaminen on ollut merkittävä vastaisku perheille näissä hyvin matalan, oikeastaan historiallisen matalan syntyvyyden oloissa. Perussuomalaiset haluavatkin palauttaa tämän lapsivähennyksen, kuten myös tästä meidän lausumaehdotuksestamme käy selvästi ilmi.

Lisäksi totean vielä tässä lopuksi, että lakiehdotusten ensimmäisessä käsittelyssä esitimme pykälämuutosta siten, että eläkeläisten verotus tuotaisiin samalle viivalle palkansaajien kanssa. Valitettavasti tämä mielestämme varsin perusteltu ja hyvä esitys kaatui viime perjantaina täällä eduskunnassa äänestyksessä, mutta katsomme silti, että hallituksen tulee edelleen tehdä työtä sen eteen, että eläkeläisten verotus saadaan oikeudenmukaiseksi ja samalle tasolle palkansaajien verotuksen kanssa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.08 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tämä hallituksen esitys on osa OECD:n BEPS-hanketta, joka sisältää 15 toimenpidettä, jotka ovat jaoteltavissa kolmeen osaan: yhtenäisyys, substanssi ja läpinäkyvyys. Näistä 15 toimenpiteestä kuusi on valmis-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

ta, kahdeksan on työn alla — muun muassa väliyhteisölainsäädäntö on valmistumassa valiokunnasta, taisi tänään itse asiassa tulla mietintö ulos jo — ja yksi eli digitaalinen talous ja sen haasteet on täysin auki.

No, nyt näissä kahdessa lausumassa, joita esitän tämän vastalauseen 2 mukaisesti, kiinnitämme huomiota tasevapautussääntöön ja sen käyttöön. Tästä on ollut julkisuudessa paljon keskustelua, ja täytyy sanoa näin, että tässä tapauksessa hallituksen esityksen luonnos, joka ei sisältänyt tällaisia aukkoja, tällaisia poikkeuksia, oli oikein hyvä.

Toisessa huomiossamme, jonka teemme tässä toisessa lausumassa, kiinnitämme huomiota laskentatapaan: kuuluisiko tässä käyttää ebitdaa vai ebitiä. Nyt hallitus on päättänyt valitsemaan ebitin, ja se on VATTin mukaan ongelmallinen etenkin kunnallisten yhtiöitten osalta. Niitten osalta ihmettelen vähän, kuinka tämä valinta on tehty ja minkä takia, koska kaikki muut kilpailijamaat ovat valinneet ebitdan. Itse asiassa tälläkin pienellä valinnalla kunnallisten yhtiöitten asemaa hiukan heikennetään.

17.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Vähämäen tekemiä ehdotuksia.

17.10 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! En ryhdy enää perustelemaan sitä, miksi esitimme tasevapautussäännöstä luopumista, jota valtiovarainministeriö tosiaankin ensimmäisessä lakiluonnoksessa esitti ja myös muita tiukennuksia. Mutta sellainen pahoitteleva havainto tässä on kuitenkin tehtävä, että valiokunnan mietinnössä ei ollut tätä jo melko tavanomaista seurantapykälää, johon olisi ollut erityisesti aihetta. Jo vuonna 2012 siihen ensimmäiseen korkovähennysrajoitussäädökseen sisältyi tämä valiokunnan mietinnön seurantalause, jonka johdosta todennäköisesti nämä porsaanreiät sitten luonnosvaiheessa tukittiin, mutta edes näitä lausumia ei ole, joten joudumme esittämään nekin itse yhtenä kolmesta lausumasta, joilla yritetään pelastaa se, mitä pelastettavissa vielä on.

17.11 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on vuosien saatossa puhuttu useaan otteeseen Carunasta, siitä, että luonnollisen monopolin myyminen yksityiseksi monopoliksi oli katkera virhe. Sitä se oli, ja siksi vasemmistoliitto sitä vastusti. Mutta on puhuttu paljon myös Carunan veronmaksumoraalista. Caruna tekee nyt voittoa luonnollisella sähkönsiirtomonopolilla mutta ei maksa voitoistaan asiaankuuluvia veroja. Nyt eduskunnalla olisi, tai olisi ollut, mahdollisuus tukkia aggressiivisen verosuunnittelun mahdollistavan lain porsaanreiät, joita myös Caruna käyttää verokikkailuun.

Tämän korkovähennyksiä koskevan lain uudistuksen yhteydessä Suomella olisi mahdollisuus ratkaisevasti hillitä korkovähennyskikkailun avulla harjoitettavaa aggressiivista verosuunnittelua, mutta tässä hallituksen esityksessä se mahdollisuus jätetään käyttämättä, ja siinä iso merkitys on tällä tasevapautuksella, mutta on muitakin ongelmallisia yksityiskohtia. Tasevapautussäännön nojalla Suomessa oleva yhtiö saa vähentää verotuksessa kaikki korkokulunsa, jos se osoittaa, että koko kansainvälinen konserni on yhtä velkainen kuin se itse. Tähän tilanteeseen on mahdollista päätyä myös täysin keinotekoisien velkarakenteen avulla, ja sen avulla voidaan siis minimoida Suomeen maksettavan veron määrä. Suomessa harjoitetun liiketoiminnan voitosta ei siis tule maksettavaksi oikeudenmukaista määrää veroja.

Caruna ei valitettavasti ole ainoa konserni, jossa tällaisen keinotekoisien velkajärjestelyn avulla vältetään veroja. Eli kyse ei ole vain Carunasta, vaikka se nyt on julkisuudessa ja

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

puheissa ollutkin eniten esillä, vaan yleisestä periaatteesta sekä yritysten yhdenvertaisuudesta, sillä suurin osa yrityksistä ei voi vältellä maksamasta veroja Suomeen, vaikka nämä kansainväliset suuryritykset ja konsernit voivatkin sen tehdä.

Suomen hallitus on puheissaan sitoutunut aggressiivisen verosuunnittelun hillitsemiseen. Valitettavasti teot eivät usein vastaa puheita, vaan lakien valmistelussa kuunnellaan herkällä korvalla verosuunnittelua harjoittavien yhtiöiden ja niiden etujärjestöjen kantoja. On harmi, että pykälät, joilla porsaanreiät olisi voitu tukkia, äänestettiin nurin tässä salissa viime viikolla. Se osoittaa, että hallituksen puhe aggressiivisen verosuunnittelun hillitsemisestä on onttoa. Nyt on kuitenkin vielä mahdollisuus hyväksyä lausumat ja osoittaa eduskunnan tahtotila.

Kannatankin edustaja Harakan lausumaesityksiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 17 luvun, ulkomaalaislain 185 §:n ja aluevalvontalain 44 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.14 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Rikoslain, ulkomaalaislain sekä aluevalvontalain ankarointaminen on ongelmallista monestakin syystä. Siksi haluan heti ensiksi sanoa, että ehdotan lakiesitysten hylkäämistä.

Enimmäisrangaistusten koventamisella nykyisestä sakkorangaistuksesta vankeusrangaistukseen tavoitellaan esityksen mukaan, hallituksen mukaan, ennen kaikkea ennalta ehkäisevää vaikutusta. Esityksen mukaan korkean enimmäisrangaistuksen oletetaan jossain määrin ennalta ehkäisevän rikoksia — hyvin heikosti siis on tämä toivomus kyllä ilmaistu myöskin hallituksen esityksessä.

Rangaistusasteikon ankarointamisen tavoitteena on ehkäistä maahantulokiellon rikkomista. Kuten esitykseenkin on kirjattu, tutkimukset osoittavat, että tällaista vaikutusta ei yleensä ole. Esitys on myös siksi epäjohtonmukainen, että sen johdannossa todetaan, että maahantulokiellon rikkominen on merkittävästi lisääntynyt Suomessa, ja myöhemmin esityksessä todetaan, että ulkomaalaisrikkomuksena käsiteltävien maahantulo-rikkomusten määrä itse asiassa on kääntynyt laskuun vuonna 2016.

Tämä lakiesitys itse asiassa lisäisi poliisi-, raja- ja syyttäväviranomaisten mutta myös tuomioistuimen työmäärää, asiakirjojen kääntämistä, tulkkausta ja avustajien käyttöön liittyviä kustannuksia. Kustannukset lisääntyisivät merkittävästi nykyiseen verrattuna, ja tässä esityksessä nämä laskelmat on arvioitu erittäin alakanttiin.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Tämän esityksen taustalla ovat hallituksen linjaukset pakkokeinojen käytön laajentamisesta, ja ne eivät itse asiassa perustu todellisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin. Muutoksen myötä rangaistuksen taso ei tulisi todellisuudessa muuttumaan. On tärkeätä, että rikoslakia ei lähdetä muuttamaan vain symbolipolitiikan vuoksi, ja myös perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota tähän asiaan noin yleisellä tasolla.

Tämän hallituksen esityksen ehkä suurin tällainen yksittäinen huoli on se, että se suorastaan murentaa osaltaan turvapaikanhakijoiden, ihmiskaupan uhrien ja myös pakolaisten oikeussuojaa, jota on jo heikennetty useilla viime vuosina tehdyillä lainmuutoksilla. Muutosehdotuksille ei ole kokonaisuutena arvioiden esitetty todellista tarvetta eikä itse asiassa mitään todellista perustetta.

Hallituksen esityksen perusta on hallituksen 11.9.2015 hyväksymä asiakirja maahanmuuttopoliittisista toimenpiteistä. Sen mukaan ulkomaalaiselle määrätyn maahantulokiellon rikkomisen seuraamuksena tulisi olla mahdollisesti myös vankeusrangaistus. Esityksellä toteutetaan myös hallituksen joulukuussa 2015 julkistamaa turvapaikkapoliittista toimenpideohjelmaa. Toimenpideohjelman mukaan maahantulokiellon rikkomisesta säädetään seuraamukseksi vankeusrangaistus. Esityksessä todetaan, että valtaosa, arviolta noin 75 prosenttia, kiellon rikkojista on Viron kansalaisia, ja näin ollen toimenpideohjelmakirjaus kohdistuu siis pääosin todellisuudessa käytännössä pelkästään tai enimmäkseen EU-kansalaisiin.

Tässä ei ole arvioitu esityksen ihmisoikeusvaikutuksia, ja kyse on erityisesti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden asemaan vaikuttavasta lainsäädännöstä, vaikka ehkä halutaan puhua ensinnäkin jostain rikollisuuden vähentämisestä. On odotettavissa, että tuomioistuinmissa tullaan hyödyntämään pääasiassa pikahaastamista ja kirjallista menettelyä. Nykylanteessakin on selvää, että tällaisissa tapauksissa on haastavaa suojella heikossa asemassa olevien ihmisryhmien oikeuksia.

Esitykseen ei ole selkeästi kirjattu niitä edellytyksiä ja olosuhteita, joissa esityksen mukaisesta rikoksesta ei rangaistaisi. Nämä edellytykset ja olosuhteet jätetään kansainvälisten sopimusten ja niiden soveltamisen varaan. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää, että rangaistussäännökset ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisina soveltamisalaltaan selkeitä. Olisi käytävä ilmi, missä tilanteessa tietyistä rikoksesta ei seuraa rangaistusta. Lainvalmisteluasiakirjojen viittaus kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ei ole mielestäni riittävä. Tässä olisi tullut esittää rikoslain uuteen 17 lukuun uutta 7 b §:n 3 momenttia, jossa pakolaiset ja ihmiskaupan uhrit olisi selkeästi suljettu maahantulokiellon rikkomispykälän soveltamisen ulkopuolelle. Se olisi ollut minimimuutostarve.

Tämä hallituksen esitys heikentää siis pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa. Esitys ei ota riittävästi huomioon Suomen kansainvälisiä velvoitteita, ja se on myös suhteellisuusperiaatteen vastainen, oikeusjärjestelmämme vastainen. Esityksen hyödyt eivät riitä perusteeksi lainmuutokselle, ja sen positiiviset vaikutukset jäävät epäselviksi, kun taas negatiiviset vaikutukset ovat hyvin selvät.

Ehdotan siis, että lakiehdotukset hylätään.

17.20 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä ovat hallituksen esitykset, joissa ehdotetaan, että maahantulokiellon rikkomisen rangaistusta muutetaan siten, että sakkorangaistuksen sijaan voidaan tuomita maksimissaan yhden vuoden vankeuteen.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että taustalla ovat hallituksen syyskuussa 2015 hyväksymät hallituksen maahanmuuttopoliittiset toimenpiteet, joissa todettiin eräänä kansallise-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

na toimenä se, että ulkomaalaiselle määrätyn maahantulokiellon rikkomuksen seurauksena tulisi mahdollisesti olla myös vankeusrangaistus kuten muissa Pohjoismaissa. Lisäksi taustalla on hallituksen joulukuussa 2015 julkistama turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma, jonka mukaan maahantulokiellon rikkomisesta säädetään seuraamukseksi vankeusrangaistus.

Rikosjärjestelmän suhteellisuusperiaate ei tue tällaista muutosta. Esityksessä ei ole millään tavalla arvioitu sen ihmisoikeusvaikutuksia. Kyse on erityisesti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden asemaan vaikuttavasta lainsäädännöstä, missä riskeinä ovat pakolaisten ja ihmiskaupan uhrien oikeuksien heikentyminen ja aseman yleinen vaikeuttaminen. On haastavaa suojella heikossa asemassa olevien ihmisryhmien oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Jo tässä vaiheessa kannatan edustaja Biaudet'n tekemää esitystä, että nämä lakiehdotukset hylätään. Siihen on monia perusteita.

Valiokuntakäsittelyssä nousi huomioita, vakavia huolia, mutta hallituspuolueiden edustajat eivät halunneet esitykseen minkäänlaisia muutoksia. Huolia esittivät muun muassa yhdenvertaisuusvaltuutettu, Pakolaisneuvonta ja Amnesty. Nykylainsäädännön riittävyyteen vetoaminen ei riitä, sillä nykylainsäädäntö ei tuo ihmiskaupan uhreille riittävää turvaa eikä heitä tunnisteta.

Hallituksen esityksen tavoitteenahan on rikollisuuden vähentäminen ja estää rikollisten maahantulo, mutta valiokuntakäsittelyssä hallituspuolueet eivät olleet valmiita lisäämään yhdenvertaisuusvaltuutetun esittämää pykälämuotoilua, joka olisi turvannut sen, että maahantulokiellon rikkomisesta ei tuomita ulkomaalaista, joka pakolaisuuden perusteella hakee turvapaikkaa tai oleskelulupaa Suomessa, tai että samalla tavalla esitys ei koskisi sellaista ulkomaalaista, joka on ihmiskaupan kohteena. Näin ollen, kun tätä minimivaatimusta, pykäläesitystä, ei voitu tähän tehdä, tämän esityksen seuraukset ovat hyvin arvaamattomat [Puhemies koputtaa] ja mahdolliset haitat huomattavasti suuremmat kuin hyödyt.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta ja jätelain 148 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 247/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Keskustelu

17.24 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tällä jätelain muutoskohdalla on pitkä historia lähtien EU:n hankintadirektiivistä ja sen viemisestä kansalliseen lainsäädäntöön. Tuo hankintadirektiivi antoi tietysti paljon liikkumavaraa, mutta Suomessa valittiin sitten hyvin kapea näkemys siihen, millä tavalla esimerkiksi nyt tässä jätelaissa kunnallisia jäteyhtiöitä kohdellaan.

Hyvin monimutkaisesti tässä lakiesityksessä sanotaan, että esityksellä lisättäisiin säännökset jätteiden ja sivuvirtojen tietolustasta, jonka tavoitteena olisi helpottaa kunnan toisijaiseen jätehuoltovelvoitteeseen liittyvän muun palveluntarjonnan puutteen osoittamista ja siten sujuvoittaa tähän liittyvää menettelyä sekä parantaa menettelyn läpinäkyvyyttä ja jätealan kilpailuneutraliteettia. Käytännössähän tämä tarkoittaa sitä, että kunnallisen jätelaitoksen toiminta tehdään suorastaan mahdottomaksi. Jätteen haltijan tulisi osoittaa, että ei ole kohtuullisesti saatavilla yksityistä palveluntarjoajaa, ja vasta sen jälkeen voisi kunnallinen yritys olla tässä toiminnassa mukana.

Mehän olemme tottuneet Suomessa nyt puhumaan paljon valinnanvapaudesta, ja tässä ei todellakaan minkäänlaista valinnanvapautta ole tarjolla, koska kyse on todellakin siitä, että tässä suositetaan ehdoitta yksityistä palveluntarjoajaa. Tuo valinnanvapaus olisi vain sellaisilla, joitten jätemäärien arvo alittaa tuhat euroa vuodessa. Tähän liittyy myös eräänlaista yritystoiminnan tukemista. Tämän tietolustan, jolla sitten näitä markkinoita etsitään, rakentaminen maksaisi valtiolle 700 000 euroa ja sen ylläpito vuosittain 70 000–100 000 euroa. Koska tässä on kysymys hyvin monimutkaisesta järjestelmästä, on todella arveluttavaa se, kuinka tällaiset pienet yritykset selviävät tästä monimutkaisesta byrokratiasta. Onko tuloksena se, että laittomat kaatopaikat yleistyvät ja tällä tavalla sitten uhraataan tämän lain alle ne hyvät saavutukset, jotka Suomessa on saavutettu?

Puhemies! Voin tulla sinne jatkamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Joo, olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Elikkä kyse on siitä, miten sitten onnistumme tällaisella lainsäädännöllä siinä, että yritykset tietävät, miten heidän täytyy toimia, ja ettei sitten tule sellaista tilannetta, että esimerkiksi laittomat kaatopaikat yleistyvät. Tietysti täytyy sanoa, että tämä esityshän on suoraan hallitusohjelmasta ja siinä on tällaisena draiverina sokea usko markkinavoimiin — samalla tavalla kuin se on sotessa, työvoimapalveluissa, monissa liikennepalveluissa, kuten taksilaista olemme jo saaneet kokemusta. Kuten jo sanoin, tämä perustuu EU:n hankintadirektiiviin, mutta tuo hankintadirektiivi mahdollistaa 20 prosentin ulosmyynnin kunnallisille jätelaitoksille, ja on sanottava, että mikäli tämä olisi myös Suomen jätelaissa, silloin voitaisiin puhua todellisesta valinnanvapaudesta.

EU on listannut maita, jotka ovat hyviä tai huonoja jätehuollon järjestäjiä, ja ymmärtääkseni meillä suomalaisilla on sellainen käsitys, että me olemme kaikissa ympäristöasioissa Euroopan parhaita, mutta valitettavasti jätehuollon osalta tämä ei pidä paikkaansa, Suomi on selvästi alle keskiarvon. Sellaisia mallimaita kuin muun muassa Saksa, Ruotsi, Belgia, Tanska, Hollanti yhdistää yksi asia, ja se on jätteenhuollon järjestelyssä laaja kuntavastuu, joka nyt sitten tällä lailla lopullisesti häivytetään suomalaisesta jätelainsäädännöstä. Kysyä sopii, kuinka me tällaisella jätelainsäädännöllä toteutamme sitä tavoitetta,

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

joka meillä on esimerkiksi EU:n puheenjohtajaohjelmassa: tulla EU:n parhaaksi kiertotalousmaaksi. Kuka kantaa kokonaisvastuun siitä, että tämä kiertotalouden perusta eli jätteenkeräys toimii niin, että siinä kannetaan kokonaisvastuu ja tällainen osaoptimointi siten vähenee?

Eli jo alkujaan tässä jätelaissa, joka on hyväksytty, on todella suuria ongelmia, ja tämä nyt esitetty muutos edelleen korostaa näitä ongelmia.

17.30 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Jätelain nyt esitettävä tietoaalusta, eli markkinapaikka, on ilmeisesti hallituksen ratkaisumalli siihen, että pk-yritykset eivät enää saa joustavasti viedä jätteitä kuntien jäteasemille aiempien hallituksen lakimuutoksien vuoksi, joista edustaja Myller edellä puhui. Jätteitä omaavan yrityksen täytyy siis tarjota jätteitä markkinapaikalla jätehuoltoyrityksille, koska se ei enää saa viedä niitä mutkattomasti ja joustavasti kunnan jäteasemalle niin kuin aiemmin.

Kuulostaa hyvin työläältä, jos esimerkiksi pienyrittäjän tulee kirjautua markkinapaikalle erikseen tarjoilemaan jätteitään, ennen kuin se voi turvautua toissijaisen vastuun nojalla kunnalliseen jäteasemaan, vaikka se olisi siinä ihan vieressäkin. Sinne ei jätteinensä saa mennä ennen kuin on tämä markkinapaikkaprozeduuri hoidettu. Pelkona todella on, että yrittäjät saattavat päätyä dumpaamaan jätteet epäasiallisiin kohteisiin, luontoon tai muualle, jolloin ollaan kyllä kaukana jätelain tavoitteista ja kierrätystavoitteista.

Suuri huoli onkin, lisääkö tämä esitys tarpeettomasti byrokratiaa. Vaikuttaa siltä, että markkinapaikan käyttö voi lisätä paperityötä sekä jätteiden haltijalle eli yrityksille että myös jätelaitoksille. Jätehuoltojärjestelmässä tulisi pyrkiä siihen, että se toimii helposti, vaivattomasti ja varmistaa sitä kautta sen, että jätteet todella päätyvät sinne, minne ne kuuluvatkin, ja varmistaa myös sen, että jätteistä, joita yrityksille syntyy, pääsee helposti eroon ja yritykset voivat keskittyä ydintoimintaansa jätteisiin liittyvän paperibyrokratian sijaan, mitä kenties tästä markkinapaikasta aiheutuu. Tämä esitys herättää siis paljon kysymyksiä ja huolia.

Arvoisa puhemies! Suomi on saanut komissiolta alustavan huomautuksen siitä, että näyttää, että Suomi ei tule saavuttamaan EU:n Suomelle asettamia kierrätystavoitteita. Komissio kiinnittää huomiota siihen, että yksi syy tähän on todennäköisesti se, että jätevastuuta on jatkuvasti muuteltu lainsäädännöllä. Vastuut ovat epäselviä, ja kunnan vastuuta on rajattu, päinvastoin kuin tehokkaan jätehuollon maissa, joissa nimenomaan kunnat kantavat vastuuta ja kokonaiskoordinaatio ja kokonaisuohjaus toimivat. Huolena siis on, tuleeko tämä esitys entisestään lisäämään pirstaleisuutta, järjestelmän monimutkaisuutta ja heikentämään jätehuollon toimivuutta ja estämään siten Suomelle asetettujen kierrätystavoitteiden saavuttamista. — Toivottavasti ei.

17.33 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys jätelain muuttamisesta.

Keväällä jätelakia uudistettiin niin, että kuntien vastuuta ja toimintaa jätehuollossa vähennettiin kilpailun ja yritystoiminnan lisäämiseksi. Kuntien vastuu rajattiin pääasiassa asumisen jätteisiin ja kuntien jätehuollon markkinaehtoiselle toiminnalle asetettiin ulosmyyntiraja, 10 prosenttia vuoteen 2030 saakka ja siitä eteenpäin 5 prosenttia. Markkinaehtoista toimintaa on esimerkiksi yritysten tuottaman jätteen käsittely.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Vihreät jättivät vastalauseen siitä, että ulosmyyntirajan olisi tullut olla korkeampi, 20 prosenttia. Kunnille jäi kuitenkin niin sanottu toissijainen velvoite hoitaa myös muuta, esimerkiksi yritystoiminnassa syntyvää jätettä, jos alueella ei ole markkinaehtoista toimijaa.

Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys täsmentää tätä toissijaista velvoitetta. Tässä ehdotetaan perustettavaksi sähköinen markkinapaikka, jota yritysten olisi käytettävä. Markkinapaikassa selviäisi, löytyykö jätteille markkinaehtoista ottajaa vai täytyykö kunnan hoitaa jätteet toissijaisen velvoitteen nojalla. Tietopalustan käyttäminen olisi jatkossa edellytyksenä kunnan toissijaisen palvelun saamiseksi kunnan jätelaitokselta, mikäli palvelun arvo ylittää kynnyksarvon, joksi on esitetty siirtymäajan jälkeen 1 000 euroa.

Tietopalustan perustaminen jätteiden ja sivuvirtojen hyödyntämiseen vaikuttaa lähtökohdaisesti hyvältä idealta ja voi edistää kiertotaloutta. Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat esittäneet muutamia kysymyksiä, ja nämä on syytä huomioda, kun lakia käsitellään. Ehdotuksen mukainen hyvin laajaksi esitetty tietopalustan käyttövelvoite voi vaarantaa jätehuollon toimivuuden sekä aiheuttaa aidon riskin jätteen päättymisestä maastoon tai luvattomiin käsittelypaikkoihin erityisesti, kun kyseessä ovat pienet toimijat.

Pienjäteasematoiminta, kuten Sortti-asemat pääkaupunkiseudulla, tulisi rajata pysyvästi tietopalustan käyttövelvoitteen ulkopuolelle kaikilta osin. On myös keskeistä arvioida sitäkin, ettei pienten yritysten toimintaa kiertotaloudessa jätehuoltoalalla liiaksi vaikeuteta. Onko se, että kaikki toimijat ottavat heti ensi vaiheessa järjestelmän käyttöön, liian nopeaa? Pitäisi myös harkita asteittaista etenemistä. Pitäisikö hankkia ensin kokemusta, niin että suuret toimijat siirtyisivät ensin järjestelmän piiriin? Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat myös huolissaan kaikkien osapuolten hallinnollisen taakan lisääntymisestä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että lakiesitys käsitellään huolellisesti ja juuri siitä näkökulmasta, että kaikki kiertotalouden mahdollisuudet otetaan huomioon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun lain 2 ja 25 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 249/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläketukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 204/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 14/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 14/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Keskustelu

17.38 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi vuoden 2017 kesäkuussa voimaan tullutta eläkelakia niin, että sitä sovellettaisiin uusiin ikäryhmiin. Tällä on tarkoituksenaan varmistaa erityisen vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten toimeentulo. Tukea voidaan maksaa 60 vuotta täyttäneille, lähes yhtäjaksoisesti viisi vuotta työttömänä olleille.

On kuitenkin iloinen asia, että työttömyys on nyt kaiken kaikkiaan kohentunut taloustilanteen vuoksi, ja tässä yhteydessä on syytä iloita työelämän toisesta päästä eli nuorten tilanteesta. Meillä on puhuttu, että työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä olisi 70 000 tai 69 000, mutta viikko sitten saamani tiedon mukaan — ja se on iloinen asia — työelämän tai koulutuksen ulkopuolella on lähes 6 000 nuorta vähemmän kuin puoli vuotta sitten. Eli Me-säätiöltä saamani tiedon mukaan 60 191 nuorta tarkalleen ottaen oli työelämän tai koulutuksen ulkopuolella.

Paljon on vielä tehtävää, nimittäin joka vuosi yli 4 000 lapsesta tulee syrjäytynyt nuori ja joka vuosi 4 600 nuoresta tulee syrjäytynyt aikuinen. Vaikka kuinka toimenpiteitä on tehty, niin vielä on paljon tekemistä. Nuorten työllisyys kohenee lähinnä työmarkkinoiden kysynnän kasvusta, ja iloitaan tietenkin siitä, että myöskin Ohjaamo-toiminta on tuonut nuorille työttömille ja koulutuksen ulkopuolella oleville parempaa tulevaisuutta.

Mutta tämä varsinainen hallituksen esitys on oiva ratkaisu sinne toiseen päähän eli lähellä eläkeikää oleville työttömille.

17.40 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten tuossa edustaja Parviainen oivasti sanoi, tämä on erittäin hyvä lainsäädäntö sinne työuran loppupäähän.

Mutta koska eilen olen ollut tällaisessa työllisyyspalaverissa, niin haluaisin tähänkin istuntoon tuoda terveisiä erilaisilta järjestöiltä: tietysti kiitoksia siitä, että nyt budjeteissamme on huomioitu se, että järjestöt pystyvät sitten hieman paremmin palkkaamaan työttömiä mukaan, mutta siellä käytiin hyvin rakentavaa keskustelua myös siitä, että jos aktiivimallia jossain vaiheessa päästään parantamaan, niin vapaaehtoistyö olisi varmasti se ensimmäinen askel, jolla kohti työkykyisyyttä voitaisiin mennä.

Ja toinen erittäin merkittävä seikka mielestäni on se, että kun meillä esimerkiksi nuoret ihmiset eläköityvät hyvin paljon mielenterveysongelmien takia, niin olisi hienoa, että he pääsisivät takaisin työelämään asteittain. Meillä on osa-aikaeläkeratkaisu mahdollinen, kun siirrytään työelämästä eläkkeelle, mutta jos eläkkeeltä halutaan siirtyä työelämään, osa-aikaisuus ei ole tässä järjestelmässä mahdollinen. Ehkäpä tämän henkilökohtaisen tulorekisterin myötä tähänkin asiaan saadaan sitten tulevaisuudessa parannusta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 204/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energia-merkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 187/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 20/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 187/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 148/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 148/2018 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 19/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajavartiolaiton ja ulkomaalaislain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 201/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 201/2017 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Syyttäjälaitoksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 17/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 5/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 17/2018 vp sisältyvät 1.-12. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjen yleisten asiakirjojen esittämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 176/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 7/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 176/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetun lain 1 ja 2 §:n sekä tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 81/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 8/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 81/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2018 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 13/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 116/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

24. Hallituksen esitys elintarvikemarkkinalaiksi ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.45 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lainsäädäntöehdotus on yhdessä EU:n UTP-direktiivin eli epäterveitten kauppatapojen kanssa erittäin merkittävä lainsäädäntö.

Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi elintarvikemarkkinalaki, ja sen tavoitteena on parantaa elintarvikemarkkinoiden toimivuutta ja turvata elintarvikeketjussa heikommassa asemassa olevien toimijoiden asemaa. Esityksellä varmistettaisiin tuottajille mahdollisuus saada maataloustuotteitten myyntiä koskevat sopimukset kirjallisina ja siten, että niissä on tietty vähimmäissisältö. Lisäksi pyritään estämään kohtuuttomien ehtojen ja hyvän liiketavan vastaisten taikka muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimattomien menettelyjen käyttöä maataloustuotteitten ja elintarvikkeitten kaupassa.

Tätä varten säädetään elintarvikemarkkinavaltuutetun virka valvomaan eduskunnan tahdon toteutumista. Ensisijaisesti elintarvikemarkkinavaltuutettu valvoo, että tasapuolisuus toteutuu siten, että ratkaisut pyritään saamaan neuvotteluteitse, sekä jakaa huomautuksia tai julkisia varoituksia, mutta voi myös viedä väärät toimintatavat markkinaoikeuteen ja ohjata uhkasakolla toimintaa niin, että se lähtee oikeille urille. Eli tämän lainsäädännön pelotevaikutuskin on melko suuri.

Taustaa siitä, miksi tämä lainsäädäntö on niin merkittävä asia: Meillä on erittäin keskittynyt kauppa, ja koska elintarvikkeet ovat helposti pilaantuvia raaka-aineita, ne on tietenkin saatava eteenpäin. Ja kun meillä on keskittynyt kauppa, sitä kaupan asemaa on helppo käyttää hyväksi tällaisissa tapauksissa, ja kun meillä on erittäin monia elintarvikkeitten tarjoajia, jotka ovat pieniä, tämä epäsuhta on huomattava. Tämä asia on huomattu myös Euroopan unionin päässä, ja siellä tosiaankin tehdään tällaista epäterveiden kauppatapojen lainsäädäntöä, mutta kerrankin me olemme vähän edelläkävijöitä, ja kun EU:sta tullaan vaatimaan, niin meillä on sitten jo valmiina tällainen viranomaisen tätä tervettä kauppaa valvomaan.

Minkälaista sitten on epäterve kaupankäynti? Epätervettä kaupankäyntiä ei ole kova kaupankäynti. Totta kai kilpailu on kovaa, mutta sen pitää olla reilua. Epäterveitä ovat käytännöt, joissa sopimuksia ei kirjata kirjallisesti, vaikka toinen osapuoli ne haluaisikin. Toki esimerkiksi pienet toimijat, se heikompi osapuoli, voivat omasta aloitteestaan pyytää, että ei edes tehtäisi kirjallista sopimusta, eli turhaa byrokratiaa tämä ei luo. Mutta todellakin kirjallisessa sopimuksessa pystytään kauppaehdot sopimaan, pystytään selvittämään, että sopimuksesta ei esimerkiksi irtaannuta kesken sopimuskauden tai sopimusehtoja muuteta tai ei uhata sillä irtisanomisella kesken sopimuskauden.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

Kiellettyjä ovat katteettomat maksut. Esimerkiksi hyllyyn pääsystä voi joutua maksamaan, kaupan hyllyyn pääsystä, tai voi joutua maksamaan katteettomia markkinointimaksuja. Kauppa ei oikeastaan teekään mitään sen eteen, että markkinoisi tuotetta, mutta kaupan päästäkseen on maksettava tällaisia maksuja.

Riskiä siirretään kohtuullisen useinkin toimijoille. Kun juuri puhuin, että elintarvikkeet ovat pilaantuvia, niin voitte miettiä mielessänne tilanteen, että esimerkiksi perunoita toimitetaan kauppaan ja sitten, kun ne eivät olekaan menneet kaupaksi, on tällainen takaisinotovelvoite, takaisinostovelvoite, sillä perunan toimittajalla. Se on aivan kohtuutonta, koska ei näitä sitten enää muuallekaan pysty myymään.

Pitkät maksuajat siirtävät riskiä kaupalta tavarantoimittajalle. Myös kopiointi on sellaista, että sitä heikon tuotesuojan vuoksi kaupoissa tapahtuu. On varsin yleinen ilmiö näin kuluttajan näkökulmasta, että kun on joku merkkituote, jota on saatettu tuotekehittelä kuukausia, jopa vuosia, niin näemme, että aika äkkiä sellainen vastaavantyyppinen tuote sitten saattaa private labelina tulla sinne kauppaan.

Minusta on erittäin hienoa, että valiokunta listasi näitä epäterveitä kauppatapoja hieman lakiesitystä tarkemmin, jolloin sitten elintarvikemarkkinavaltuutettu pääsee käsiksi siihen, mitä se epäterve kauppatapa on.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu sijoitetaan Ruokavirastoon, ja se on ihan hyvä asia, koska olemme huomanneet, että tämän tyyppiseen toimintaanhan olisi voinut Kilpailuvirasto jo tätä nykyäkin puuttua, mutta ehkä se näkökulma on ollut siinä, että kunhan kuluttajalle tuotteet olisivat mahdollisimman halpoja, niin ei ehkä ole niin tarkasti puututtu siihen, millä menetelmillä se tuote tulee halvaksi. Mutta eihän se tietenkään ole reilua, jos hinta saadaan väärillä menetelmillä matalaksi painettua.

Valiokunta oli yksimielinen tässä mietinnössään, ja toivomme, että asia etenee niin, että virka saadaan auki ja markkinat reilummaksi.

17.52 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! On syytä onnitella valiokuntaa ja sen puheenjohtajaa yksimielisestä mietinnöstä tästä elintarvikemarkkinalaista.

Ihan laajemmin: Todellakin, elintarvikemarkkinat ovat olleet Euroopassa sekaisin pidempään. Muistan, että silloin kun olin itse EU:ssa töissä, niin varauduttiin tälle rahoituskaudelle ja silloin muun muassa ympäristöpohjaisesti pyrittiin saamaan budjettiin lisää rahaa ja ajateltiin, että markkinat sitten hoitavat kannattavuutta. Näin ei tapahtunut, koska heti tulivat Venäjän vastapakotteet — Ukrainan tilanteen johdosta pakotteet ja vastapakotteet. Eurooppalaiset markkinat ovat olleet yleisemminkin varsin hankalat. Suomessa todella on keskittyneet elintarvikemarkkinat ja tapahtuu halpuuttamista. Kun itse asuin Luxemburgissa, seurasin, mitä esimerkiksi Ranskassa tehdään: siellähän ruoka on kulttuuria, on ruokakulttuuri, ei siellä ruoka ole mikään sisäänheittotuote, jatkuvan halpuuttamisen kohde, niin kuin meillä näyttää olevan.

Tällä hetkellä maatalouden kannattavuus, paljon markkinatilanteen johdosta, on erittäin hankala. Selvitysmies Karhisen toimeksiannossa on lähtökohtana, että yrittäjätuloa pitäisi nostaa 500 miljoonaa, jotta kannattavuus olisi tyydyttävällä tasolla. Se on erittäin vaativa tehtävä, ja pitää toivottaa kaikkea menestystä tälle työlle, jossa varmasti juuri markkinatasapaino on hyvin keskeisessä osassa.

Todellakin, markkinoiden toimintaa tasapainottavia toimia tehdään myöskin EU:ssa, tavallaan koskien näitä haitallisia kauppatapoja. Sieltä ei ehkä kovin nopeasti ole odotettavissa tuloksia, mutta on tärkeää, että tätä keskustelua käydään ja pyritään ratkaisuja löytä-

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

mään. Kuten edustaja Kalmari tässä sanoi, markkinoilla voidaan toimia tiukasti, kilpailu voi olla kovaakin, mutta sen pitää olla reilua, ja ilman reiluja kauppatapoja me emme Suomessa pärjää.

Kun ajattelemme, että elintarvikealalle suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseksi tarvitaan nuoria yrittäjiä, niin kun siellä on myös riskejä olemassa eikä ole oikein puskureita tällä hetkellä, niin on selvä, että pitää voida luottaa siihen, että markkinoiden toiminta Suomessa on parempaa kuin se tällä hetkellä on. Ja toivon, että tämä laki ja myöskin ruokavaltuutetun aikaansaaminen, EU:ssa tehtävät toimet ja myöskin herääminen ja mahdollinen yhteistyö, keskustelut kaupan ja koko ruokasektorin välillä tuottavat myönteisiä tuloksia, ja niitä tarvitaan nopeasti.

17.55 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä hieman historiaa tästä elintarvikemarkkinavaltuutetusta: Tästä asiastahan, epäterveistä markkinoista, on puhuttu Suomessa jo pitkään, varmaan kymmenkunta vuotta, ja jo hallitusohjelmassa linjasimme, että on syytä arvioida kilpailulainsäädännön muutostarpeet ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin EU:n kilpailulainsäädännön puitteissa. Tämä asia eteni sitten niin, että kun valiokunta teki ruokapoliittista selontekoa, yhdessä koko eduskunnan kanssa linjasimme, että on syytä edistää nykyistä tehokkaammin ruokamarkkinoiden aitoa toimivuutta ja kilpailullisuutta ja tarvittavin lainsäädäntötoimin huolehtia markkinoiden tasapuolisesta kilpailuasetelmasta. Eli silloin jo sitten yhdessä linjasimme, että toimia täytyy tehdä eikä enää pelkätään selvityksiä. Nyt ollaan sitten tässä vaiheessa.

Toivon todellakin, että tällä mahdollisimman paljon saadaan markkinaa reiluksi. Kuten edustaja Ala-Nissilä tuossa totesi, viljelijän asema on tällä hetkellä liian heikko, ja kaikki ne toimet, millä voimme kotimaista ruuan huoltovarmuutta parantaa, ovat hyväksi koko Suomen kansalle ja meidän elintarvikesektorillemme, joka työllistää 300 000 ihmistä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 121/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 171/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 171/2018 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

26. Hallituksen esitys eduskunnalle Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta annetun lain määräajan jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 134/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 12/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 134/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 161/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 161/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp
Talousarvioaloite TAA 1-309, 311-617/2018 vp
Hallituksen esitys HE 232/2018 vp

Lähetekeskustelu

Talousarvioaloite TAA 617/2018 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2018 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 9/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 7/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

31. Hallituksen esitys laiksi edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömillä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta tehdyn neuvoston päätöksen voimaan saattamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2018 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 8/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

32. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 17/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

33. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n ja Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 9/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

34. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 6 luvun 10 §:n ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2018 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 10/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 121/2018 vp

35. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 190/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 11/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

36. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 17/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 28.11.2018 pidettävään täysistuntoon.

37. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 28.11.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen